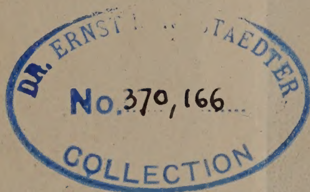
Disceptatio
practicae manualis
1664

DR. ERNST . . TAEDTER
No. 370,166
COLLECTION

INSTITUTIONES CHIMICÆ
PRODROMÆ
i. e.
IOANNIS IOACHIMI
BECHERI SPIRENSIS
MATHEMATICI ET MEDICINÆ
DOCTORIS.

OEDIPUS
CHIMICUS

Obſcuriorum Terminorum & Principiorum Chimicorum, Myſteria Aperiens & reſolvens.

Opuſculum, omnibus Medicinæ & Chimiæ Studioſis, lectu perquàm utile & neceſſarium.

FRANCOFVRTI,
Apud HERMANNVM à Sande.
M. DC. LXIV.

NSTITUTIONES CHIMICÆ
PRODROMÆ
i. e.

IOANNIS IOACHIMI BECHERI SPIRENSIS

MATHEMATICI ET MEDICINÆ DOCTORIS.

OEDIPUS CHIMICUS

Obſcuriorum Terminorum & Principiorum Chimicorum, Myſteria Aperiens & reſolvens.

Opuſculum, omnibus Medicinæ & Chimiæ Studioſis, lectu perquàm utile & neceſſarium.

FRANCOFURTI,
Apud HERMANNUM à Sande.

M. DC. LXIV.

OEDIPUS CHIMICUS.

FRANCOFURTI,
1664.

NOBILISSIMO, EXCELLENTISSIMO, DOCTISSIMO VIRO

DOMINO FRANCISCO DELE BÖE, dicto SYLVIO.

Med. Doctori, Ejusdemq; Facultatis in Alma Academiâ Lugduno-Batavâ Medicinæ Practicæ Professori Ordinario; Practico & Chimico Expertissimo precatur.

Multam felicitatem

JOHANNES JOACHIMUS BECHERUS, M. D.

ADmirandum hoc planè est seculum, quo, quàm

vix ullo alio tàm varia nova nobis accidêre, ut, & quod lætemur, & doleamus, habeamus.

Vidimus mutari Imperia, truncari, mori, coronari, exulare, reſtitui, Imperatores, Reges, Principes, omnes Europæ partes belli arſiſſe flammis.

Inter hæc publica, non levem ſcientiæ innovationem ſubiere, in dubium enim revocata certiſſima, atque inventa introducta ſunt noviſſima, ita ut rerum veritas, tot examinibus & inquiſitionibus ultro citróque agitata, multò elegantior, ſucculentior, & nervoſior,

hoc nobis tempore compareat; Habemus nos ut Actoribus hujus seculi, si quæ nova utilia feliciter introduxerunt, gratias decernamus, quantum valemus, maximas, eorumq; nomina immortalitati mandemus.

Hoc seculo quoque, varia Philosophandi genera, in Aristotelem Philosophorum Principem irruisse, quæ suos semper habuere Parastatas, neminem latet.

Non novam sed stagiritâ multò seniorem Philosophiam, veramq; Philosophandi rationem, effectu nempe & praxi fulci-

fulcitam, Chimiam, præ cæteris *Vir Nobiliſſime* recepiſti, ſuſcepiſti, ſuſceptamque multorum uſui, in publicum Auditorij tui Theatrum produxiſti, & taliter Excellens, Triſmegiſti, Philoſophorum omnium facilè principis exemplo, ΤΡΙΣΜΕΓΙΣΤΟΣ Anatomus, trium nempe regnorum extitiſti, Tibi ergò illîc locorum, primus debetur honor, qui primus publicâ è cathedrâ, ſcientiam hanc ſacratiſſimam profeſſus es, quod vel ſola de Alimentorum fermentatione in ventriculo, & chyli mutatione in ſanguinē Doctiſ-

ſima diſputatio, quam tuo Præſidio fovisti, luculenter exhibet.

Utiliſſimum profectò munus ſubiiſti, quo tui Auditores non verba ſed corpora, non chymeraſticos terminos, verùm ipſas reales Enchyriſes, non inanes deniq; & immateriales facultates, ſed à Te demonſtrati effectus cauſas practicas audiunt, vident, tangunt.

Non ergò nova, ſed antiquitate probatiſſima ab interitu revocaſti, cui Nos felicia auſpicamur apprecari Omina, præſertim quod interturbatus, Tua hucusque tam præclarè egeris.

Laudet ſtudioſa juventus ſuos, à quibus & temporis & ſumptuum jacturâ, eheu garrire terminos, Pſittacorum inſtar addidicit, tempus autem, rebus ipſis utiliùs impēdere dedidicit, Tibi certè *Vir Excellentiſſime*, à Tuis Auditoribus, plus multò debetur, utpote à Quo, unde & animum & corpus alant, habent, atq; ita, vetus juxta illud, ab aſinis equos conſcenderunt, quibus equitãtibus, ut calcar adderem, & Tibi, uti tàm inſigni Archippokomo congratularer cũ multis in votis diu anxiè habui, verùm cum plures occupatio-

nes ita me distraherent, ut ab illo tempore, quo Lugduni & Tuâ & per te, celeberrimi istius Mathematici, von *S*choten, cóversatione fruebar, ob dissita loca, & varia negotia Te coram loqui non licuerit, Legatum, qui amicitiam nostram novo fœdere renovet, tibi mittendũ esse conclusi; Oedipus ei nomen est, utinam Sphingis Chimicæ ænigmata resolvendo, & Tibi & omnibus satisfaciat, verùm vix effugiet metamorphosin, quâ aliquibus nimium scrupulosis, ex Oedipo Davus fiet, sed liberũ cuiq; suum esto judicium,

cium, Nos talibus, illud ex comædia Terentij opponimus.

——Incerta hæc, si tu postules
Ratione certa facere, nihilo plus agas
Quam si des operam, ut cũ ratione insanias

Tu vero *Vir Nobilissime*, pro innata Tuâ humanitate, huic meo, sive Oedipo sive Davo, Tuo in Musæo locum amoris non denegabis, quicquid ei humanitatis præstiteris, agnoscet, neque enim cæcus est, qui proprium occidat patrem, prout Oedipus, Laij filius, fecisse perhibetur. Tutè eum hospitiò excipe, non est, quod aut Oedipodas aut Telegonos timeas; Amoris symbolum in fronte ge-

rit,quo omnes veræ Chimiæ amantes excipit, à talibus excipietur & ipſe non niſi benevolè, cùm ut eum manumitterem, publicique juris facerem, à non infimæ notæ viris, non ſemel admonitus fui.

Hiſce vale quam optime Vir Nobiliſſime, cũ felicioribus Paraſtatis, Tuis Auditoribus, Cui longævam vitam, his vero perpetuum florem & Harmoniam precamur.

Dabam Moguntiæ è Muſæo. Calendis Martij, Anno à Chriſto Nato, ſupra Milleſimum ſexcenteſimum, ſexageſimo tertio.

ad pag. 168.

Nummi craſſities

In altera nummi facie, ſe-quentia, eo quo poſita ſunt ordine, legebantur.

RARIS
HÆC UT HOMINIBUS
EST ARS: ITA RARO IN LU-
CEM PRODIT: LAUDETUR DEUS
IN ÆTERNUM QUI PARTEM
SUÆ INFINITÆ POTENTIÆ

LECTORI CHIMICO
Salutem.

CUm percontandi gratiâ, nũ ſcripta mea Chimica Lectoribus placitura ſint, atque in eum finem, Tractatum de Metallorum generatione, reductione & perfectione ſub Metallurgiæ nomine ederem, inſuper in catalogo librorum Francofurtenſi plures tractatus Chimicos promitterem præter expectationem, multorum expectationi, adeo illo ſcripto ſatisfeci, ut reliquos promiſſos tractatus plurimi à me deſiderarent, ac Bibliopolæ urgerent, ut inſtantibus nundinis, quædam ex Chimicis ſcriptis prælo committerem, dubius deliberavi, utrum ſcriptorum meorum alteri præferem, Tractatum de laudibus vitrioli, an Oedipum Chimicum? illum quidem ob multifariam praxin, hunc verò, ob principiorum explicationem utilem & neceſſarium; verùm cum plurimi ſcriptores Chimici, malè apud Tyrones audiant, quod ſua confusè & obſure tractârint, ne eãdem ego incurram cenſuram, Methodicè & juxta ordinem mihi procedendum duxi, Quare jacto principio de rerum, præſertim metallorum generatione, in Metallurgia, ad obſcuriorum

rerum

rerum & Terminorum explicationem me convertam, quo posito fundamento, Tractatum de Laudibus *vitrioli superstruam, ædificium hoc* Philosophicum, *coronide, Tractatu de Corporum Magnetismo exornabo.*

Interim Oedipo huic meo, hederam non adeò necessariam fore spero commendabit seipsum, obscuros Terminos, res & phrases Chimicas; quantum hactenus trita Lexica explicando Chimica, aliosq; Autores, qui in hoc pulvere sudarunt, & huic negotio operam dederunt, post terga relinquat, judicabis ipse, si sanam tibi invidia mentem relinquat. Deum igitur tibi propitium rogo, ut tractatum hunc, corporis quidem mole exiguum pedibus autem, nempe fundamentis, sat firmum & grandem, uno verbo Oedipum, *sanâ mente, in corpore sano, perlegas, evolvas, intelligas. Stylum hujus Opusculi quod attinet, oratorium non esse, plus enim ad materiam quam verba respexi; tum quicquid hic leges, raptissimè perscriptum scias, terminorum ergo vocabulis magnâ ex parte barbaris uti debui, sic præcipiente arte, si quis proinde Latinitatis causâ me vellicet, is hîc me* Philosophum, *alibi experietur Philologum. Vale.*

TITULUS

TITVLVS PRIMVS,

De Primâ Materiâ Chimicorum.

Procemium.

PRima Materia à Chimicis pro clavi artis ſemper eſt habita, unde, antequam ipſam Regiam ingrediamur, tali clavi opus eſt, alioquin in Naturæ Secretorum Scriniorum aperturâ, in caſſum laborabimus, neque ut genuini, ſed ut fures, multis Sophiſmatibus & dolis intrabimus, Ab horreo recenſere quantis nugis, varijsque phantaſmatibus plurimi hanc primam materiam quæſiverint & quàm in inexplicabilia teſqua aberrârint; principaliter tamen opiniones circa hanc materiam, paucis exponam. Aliqui eam illud Nihilum eſſe putabant, ex quo Deus mundum condidit, alij materiam cœlorum, alij Spiritum Mundi, alij primam materiam Ariſtotelico-

rum alij ſubſtantiam ſeminalem ſpecificam, pro eâ agnoverunt, ſingulas has & diverſas opiniones, in ſequentibus quinque paragraphis, eâ quâ potero brevitate & veritate examinabo.

§. 1. *De Nihilo & vacuo.*

Deum mundum ex nihilo creâſſe, ſacræ teſtantur literæ, quid autem id nihilum fuerit, hinc & inde controvertitur; probabilis & communis ſententia, ex vocabuli etymologia deſumpta eſt; nihilum enim eſt id, quod non eſt, i.e. nihil, ſeu non ens: verùm ſunt qui probant hoc nihilum ſeu non ens, reſpectu ſui aliquid, reſpectu autem noſtri & rerum creatarum, nihil eſſe, cum non ſit de hâc ſubſtantiâ, ſicut vulgus ſpatium aërum nominat vacuum, cum tamen ſit aëre plenum, hanc ſententiam probant ex Paulo, qui affirmat Deum produxiſſe Entia inexiſtentia, tale hoc eſſe, quod nihilum vocatur, ex quo Deus Mundum condidiſſe perhibetur, ferunt, id ergo Nihilum vocant primam materiam, cum in ordine creationis nullam ante ſe habeat; ex hâc omnia corpora producta, & in hanc quoque ea reduci poſſe, tam ex ſa-

cris

cris literis, quam ex variis Philoſophis probant, præſertim ex Paracelſo, qui ſcribit, corpus in nihilũ hoc verò in aliquid reducatur, Auctoris verba ſunt, ichts muß zu nichts werden/auff daß auß nichts wiederumb ichts werde. Verùm Paracelſum non de hâc omnimodâ reductione, quæ ſoli Deo competit verba facere, quilibet animadvertet qui antecedentia & conſequentia evolvet, ubi de putrefactione & ſolutione tractat, ad quas operationes hæc ejus dicta referenda ſunt, finis hujus Philoſophiæ eſt, quod corpora in hoc nihilum velint reducere, ex hoc autem nihilo perfectiora educere, ſed ejusmodi operationes nugæ ſunt, primò enim implicat eſſe aliquid, & eſſe nihil. 2. Reductio corporum in nihilum, ſoli Deo eſt poſſibilis, quemadmodum eductio. 3. Poſito, quod talis reductio eſſet poſſibilis, nullam video vel cauſam, vel medium perfectionis eductionis, cum nulla ſit ratio, cur non tam citò ex ea aſinum quam aurum educant, 4. Licet id nihilum eſſet Pauli non ens, non tamen video quomodo artifex id tractare ac manibus aut igne, ut in vitris elaborare poſſit, cum non

Entis nulla ſint accidentia, accidentia autem ad tractationem talem requirantur, ſi enim non habeat colorem non cadet ſub viſum,&c.

Sunt quoque qui ſtatuunt, ante Creationem Mundi nihil fuiſſe præterquam Deum, nullum locum, nullum ubi, eum omnia impleviſſe, neque fuiſſe vacuum, ſi enim præter Deum, vel vacuum, vel aliquod aliud illo non creatore fuiſſet, coæternum ei extitiſſet, quod abſurdum eſſet, quare ſtatuunt Deum creâſſe vacuum, quod putant eſſe illud nihilum impropriè ſumptum, ex hoc vacuo mundum conditum, illudq; vacuum in eo adhuc diſſeminatum eſſe, vel ex hoc unico probant, quod locus vacui à quibusdam mathematicis neotericis demonſtratus ſit, verùm hæc ultima ratio maximè fallit, cum falſiſſimum ſit dari in natura locum vacui, & P. Valeriani Magni Capuzzini, ſuorumque vacuiſtarum Demonſtratio nullum habeat locum, poſt ſubtiliſſima enim Examina & demonſtrationes aliorum, ipſe ego prædicto P. Valeriano ad oculum ſuæ demonſtrationis fallaciam demonſtravi, id enim ſpatium in phiola (vitrum

trum Chimicis ſic dictum, ampullam cum collo oblongo habens) quod ille omni elemento vacuum eſſe clamat, ſanè etiam aëre vacuum eſſe debet, quod ſi eſt, nulla rarefactionis & condenſationis mutabilitas in eo animadverti debet, cum ſubjectum rarefactionis & condemnationis aër ſit, ſed calor, vitro admotarum manuum, rarefactionem in vitro cauſat, quod ex deſcenſu mercurij in phiola, rurſusque aſcenſu, amotis manibus apparet, ergò vel cæco liquet, nullum ibi dari vacuum; denique num imaginarium hoc vacuum prædictum Pauli non ens ſit, Theologis diſcutiendum relinquo, certe in Phyſicis qui vacuum ſuum cerebrum, hoc imaginario vacuo replent, næ iſti in praxi Chimica & vacuas manus & vacuum experientur Marſupium.

Terminus apud Philoſophos Chimicos in nihilum reducere, eſt corpus deſtruere & alterare, modo naturæ non convenienti, ſic in nihilum reducere, non rarò apud illos ſumitur, pro corpus comburere.

§. 2. *De materia Cœlorum.*

Gerhardus Dorn cum ſuis aſſeclis, ſta-

tur materiam cœlorum, esse quintam Essentiam hujus materiæ sublunaris, incorruptibilem, hujus inferioris mundi conservatricem, omnium corporum verum vegetativum, paucis Elementorum animam, quæ corpora sublunaria à corruptione præservat, eaque in maximam suæ speciei perfectionem exaltat, hanc ideo cœlorum materiam omnibus corporibus sublunaribus pro conservatione à Deo inditam esse atque per artem inde separari ac concentrari, hominibus, plantis & metallis, in maximam utilitatem communicari posse; Denique hanc materiam aviculam Hermetis esse quæ à terra cœlum ascendat, cœloque in terram descendat, eam fœcundet, prout hanc sententiam latiùs pertractat, in præfatione supra Lapidem suum Metaphysicum;

Ex hisce tria nobis consideranda occurrunt, 1. An materia cœlorum differat à materiâ nostrâ sublunari. 2. An requiratur ad vegetationem & conservationem ac alterationem corporum sublunarium. 3. An sit parabilis ac arte tractabilis.

Primum punctum quod attinet, memini de

de eo inter Aristotelicos quoque Controversiam esse, præsertim an in cœlo sit materia? & si est, an sit eadem cum hâc nostrati; etsi verò quantùm ad priorem quæstionem, in omnem Partem sat dubitationum occurrat, probabilior tamē nobis videtur ea opinio, quæ cœlo materiam tribuit, rectè enim Scaliger scribit. exerc. 359. S. 11. facere corpus sine materiâ, esse facere insomnium sine somno, seu ut idem habet in. i. de plantis, panem sine farina. Ubicunque enim Quantitas, figura, & motus localis est, ibi materiam subesse necesse est, nam quantitas materiæ naturam proximè insequitur, & sine eâ nulli rei inesse potest, omnesque formæ & accidentia per se non sunt quanta, sed dicuntur esse quanta ob quantitatem materiæ, cui insunt, quapropter cum cœlum esse quantum, certæ figuræ, finitæque magnitudinis, & moveri localiter, videamus, materiam ipsi inesse omninò fatendum est; qualis verò sit materia, an hæc nostras, an verò aliqua particularis, adeo obscurum est, ut quicquid etiam statuas, facilè, quo te defendas invenias. Plurimorum ex antiquis Philosophis opinio

 fuit,

fuit, cœlum ex uno vel pluribus nostrorum elementorum constare, quæ opinio modò non probatur, etsi aliam ipsi materiam quam nostratem hanc primam assignandam esse non censeamus, novum enim aliquod Ens in censum naturæ inducere, nulla cogit necessitas, cum omnia quæ cœlo, ob materiam competunt, ei nostra hæc rectè tribuere possit. Unde Scaliger exerc. 61. hanc rem sic concludit: materia una ab alia diversa non est nisi per advenientem formam, qua sit hoc aliquid. Materia enim quatenus materia nullum in se actum includit, nihilque determinatum obtinet, sed omnem determinationem à formâ accipit; cœlo insuper inest quantitas, aliæque nonnullæ qualitates, quæ ipsi cum inferioribus hisce sunt communes & à materiâ primâ proficiscuntur; objiciunt aliqui cœlum esse incorruptibile, nostratem primam materiam corruptibilem & alterabilem esse. Respondemus etsi cœlo materiam hanc nostratem tribuamus, tamen tribuendum non esse, ne ruat & corrumpatur, cum teste Zabarella. libr. de ortu & interitu. c. 11. materia prima, cum sit ens mera potestate nihil-

ilque agat, non eſt adæquata cauſa genera-
onis, & corruptionis rerum, ſed ſaltim cauſa
ne quâ nõ, agens autem eſt cauſa generatio-
is adæquata omniſque actio agenti aſcri-
enda eſt, materiæ autem tantùm paſſio.
Cauſa ergo cur non fiat generatio & corru-
tio in cœlo eſt, quia cœlo nihil datur con-
rarium, à quo poſſit corrumpi, & quia ei nul-
a ad alias formas recipiendas potentia parti-
ularis eſt, quæ ſola opponitur actui & cum
rivatione, re eâdem eſt. In cœlo enim non
ſt privatio formarum corruptibilium, quia
œlum non habet potentiam proximam re-
ipiendi formas ſublunares, ſed cœli forma
a ſibi ſuam materiam devincit & diſponit,
t ad alias formas recipiendas, potentiam
articularem non habeat, ſed tantùm il-
am univerſalem quæ eſt aptitudo ad omnes
ormas indiſtinctè recipiendas; Ex hiſce li-
uet cœlum quidem habere materiam, illam
utem neque à noſtrâ diverſam, neque ejus-
em quintam eſſentiam, ſed eam ipſam, for-
nâ tamen perfectiore, quæ quidem non eſt
nima, formis verò elementorum nobilior,
ſſe præditam & informatam, à quâ ſal-
im ſit hoc aliquid. A 5 2. Se-

2. Secundum punctum quod attinet An nempe cœlum peculiari & occultâ vi, quam influentiam vocant, inferiora hæc afficiat? Plerique quidem ex iis, quibus cum Astrologis lis est, solum lumen quod variè, pro motuum cœlestium varietate, variis locis communicatur, ad omnes effectus qui à cœlo proficisci dicuntur, edendos sufficere dicunt: Contra tamen statuendum est, cœlum non solum per motum & lumen, hincque dependentem calorem, sed etiam per peculiares quasdam vires, quas influentias vocant, inferiora hæc afficere, multa enim à cœlo proficiscuntur, quæ lumini ejusdem asscribi non possunt, lumen enim à corpore opaco, vel denso impediri potest, cum tamen in profundissimis terræ cavernis, subaquis quo nec calor, nec lumen à cœlo producta penetrat, multa tamen cælo concurrente generentur, & certè cum magneti, aliisque rebus sublunaribus, insignes, sine lumine, in res dissitas agēdi vires insint, eædem cœlo, corpori tàm magnifico denegandæ non sunt. Quousque tamen se extendat hic cœlo influxus & in quas res agat, num vegetationis & rerum cō-

ser-

ervationis causa primaria sit, inquirendum, oc sanè negandum non est, cœlum in res materiales & merè naturales omnes agere, n tamen influxus ille cœlestis principalis ausa omnis vegetationis & conservationis erum sublunarium sit, si calorem solis excipiamus, meritò dubitamus; posse quidem allerare & agere in corpora sublunaria non negamus, sicut & concedimus quod accidentaliter vegetationem promoveat, quod verò principaliter requiratur, meritò hæsitamus, cum multa corpora sublunaria sint, quæ nullam ab astris patiantur vicissitudinem, accedit levis quorundam corporum per inferiora elementa destructio, quæ eis non usuveniret si tota vis conservativa & vegetativa ex astris, quorum potentia major est nostrâ, promanaret atque dependeret.

3. An materia cœlorum sit parabilis ac arte tractabilis corporibusque inferioribus ad sui conservationem communicabilis? Statuit hoc præfatus Gerhardus Dorn, verùm ut nugas suas tegat, affirmat necesse non esse ut materia hæc ex cœlo petatur, cum subolescat impossibilitatem, verùm inquit, inditam

eam esse & à Deo omnibus corporibus, pro conservatione & vegetatione, quare ex corporibus sublunaribus & quidem unoquoq; facillimè arte Spagyrica separari possit; sed sicut hæc Philosophia à principio non parum splendoris Auditoribus objicit ita profectò heic omni rationis lumine caret, quàm absurdum enim sit duas materias & formas uni inesse corpori, item separare materiam à forma & accidentibus, illam tamen manu, vitro & igne velle tractare, quilibet videt, ipse Dorn fatetur præcitato loco, omnes operationes spagyricas tantùm mistorum sublunarium, accidentium alterationes esse, paucis verò lineis pòst, docet separationem materiæ, quam sibi præsupponit absque omni formâ & accidentibus, sanè qui sic fabulantur, perpetuum in suo vitro & cerebro tractabunt non ens.

§. 3. *De materiâ primâ Aristotelicorum.*

Non pauci Chimici sunt, qui ajunt Chimicorum materiam, unam eandemque esse cum Aristotelicis, quare omnibus corporibus sublunaribus inesse atque exinde elici posse, au-

autumant, verùm quamdiu talis materia sui corporis accidentia &formam continet, tamdiu pro prima, universali & informi statui nequit, talem verò materiam à corporibus arte non elici aut tractari posse, quilibet animadvertet qui sciet materiam absque forma& accidentibus tractabilem non esse, cùm veriùs Ens rationis quam materia sit.

§. 4. *De Spiritu universi.*

Sunt qui statuunt, singularem terræ inesse Spiritum, qui omnia corpora vegetat & conservat, huic habitaculum aliqui rori, alii pluviæ, alij luto, terræ, silicibus, non pauci nitro asscribunt, unde variis laboribus educere conantur, verùm tales videntur Naturam subintelligere eamque corporaliter ob oculos sistere velle, rerum enim vegetatio naturæ facultas est non materiale aliquod corpus vel spiritus, qui in manus artificum veniat, pari enim impossibilitate occultas qualitates naturæ suis quis oculis videbit, suis quæret tractare manibus; Nō inficias eo reperiri materias subtiles, quibus vegetatio promovetur atque corpora conservantur; verùm accidentaliter,

dentaliter,non essentialiter, tum diversimodè,fimo enim vegetabilia, bonis succis animalia, sulphuribus metalla promoventur, suaque in vegetatione adjuvantur, unicum ergo spiritum pro omni rerum vegetatione velle quærere,est idem ac statuere unam materiam pro tribus regnis, quod absurdissimum est.

§. 5. *De verâ Chimicorum primâ materiâ.*

Cũ Chimica scientia practica sit,subjectũ etiam habet materiale & practicum,quare id pro primâ materia statuit, quod primùm ei sub sensum & manus cadit,tale autem Aristotelicorum prima materia esse nequit,cum illa tantum ratione comprehendi, oculis verò manibusque apprehendi non possit,alia meritò nobis quærenda erit, nempe Aristotelicorum secunda,quæ Chimicorum prima est, puta primæ materiæ Aristotelicæ accidentia; hæc enim tractationi Chimicæ inserviunt; Sciendum autem est,quâ ratione Chimici accidentia pro primâ rerum materiâ sumant,eo scilicet ordine quo primùm ob oculos cadunt,nempe in semine; semen enim prima est

eſt rerũ materia, in ordine quo eam tractare licet, ſic ſemen bovis, rapi, plumbi, eſt prima materia bovis, rapi, plumbi quæ nobis ſub oculos & manus cadit, quare quotieſcunque apud Chimicos primæ corporum materiæ mentio fit, ſemper ejus corporis ſemen ſubintelligi debet; varia autem conſideranda obveniunt circa Chimicorum primam materiam, 1. An corpus ipſum ſit. 2. An ſemen corpus ſit. 3. An una eademque ſit in omnibus corporibus. 4. An alia materia in ordine ſemen præcedens ſit. 5. Cui uſui inſerviat & quare à Chimicis tantopere expetatur.

1. An prima materia Chimicorum ipſum corpus ſit, ſeu an ipſum corpus bovis, rapi, plumbi, pro eorum primâ materiâ ſit habendum? Reſpondeo diſtinguendum eſſe inter actum & potentiam, inter continens & contentum, bos enim & rapum ſemen ſuum actualiter & potentialiter in ſe continent, quare dici poteſt bovem ſeu rapum potentialiter primam materiam Chimicam eſſe, actualiter verò per metonymiam continentis pro contento, quod de illis corporibus intelligi debet,

bet, quæ ſemen ſolum in vaſis ſeparatis gerũnt,non autem de metallis, illa enim non niſi potentialiter pro prima Chimica materia ſtatui poſſunt: actualiter verò, cum reductione metallum in ſuam primam materiam retroceſſit; ſemen enim in metallis non in particulari loco, ſicut in animalibus & vegetabilibus conditur,ſed in totam ſubſtantiam eſt diſſeminatum,ſeu totum metallum eſt ſemen corporale per matricem ſuam diſperſum,actu tamen metallum pro prima eorum materia,non niſi potentialiter,ſeu ſi reducatur in eam,eſt habendum.

2. An ſemen alicujus corporis prima materia Chimica ſit, præcedentibus probatum & affirmativè concluſum eſt,diſtinguendum tamen inter maſculinum & fœmininum ſemen, illud enim apud Chimicos formæ,hoc materiæ vices obtinet, quare ubi de primâ naturâ Chimica mentio fit,plerumque ſemen fœmininum ſubintelligitur,quamvis non rarò etiam pro duplicato ſemine accipiatur, tum verò aliis quoque nominibus inſigniri ſolet, vocatur enim chaos artis, eo quod duplicatum hoc ſemen omnia vegetationi

ſuæ

ſuæ neceſſaria in ſe contineat, nihilque ars præterquam ignem adhibeat, prout Empedocles ait, naturam igne adjuvare poſſumus, præterea enim nullum aliud habemus auxilium. Vocatur etiam Hyle, Radix Duplicata, Vitriolum naturæ, quæ nomina in ſequentibus debito loco citantur & explicantur.

3 An alia materia, ſemen in ordine præcedens, Chimicorum prima materia ſit, aut eſſe poſſit? Reſpondemus, omnem materiam, ex qua ſemen quoddam fieri poteſt, ſi latè ſumatur, potentialiter pro primâ Chimicorum materiâ declarari poſſe, ſic in S. Scripturâ ſanguis non rarò ſumitur pro ſemine ipſo, ſic & dici poteſt, hominem ex herbis, reliquisque animalibus, quibus veſcitur, naſci, cum inde in venticulo, chylus, ex eo ſanguis, ex hoc ſemen, tandem ex illo homo generetur nec rarò hæc Philoſophica Phraſis in Chimicorum libris reperitur, ubi materiam remotiſſimam, nonnunquam ſumunt pro propinqua, potentiam pro actu, cauſam efficientem pro effectu, quod ſcribendi genus niſi quis benè attendat, mirè Lectorem confundit. Pro cõcluſione autem abſtrahimus in definitione

actua-

actualis primæ materiæ, ab omnibus materiis, ex quibus potentialiter ac tandem actualiter aliquod ſemen fieri ac naſci poteſt, ſolus enim iſte gradus, in quo ſemina collocata ſunt, aptus eſt ad generationem, quod ſi vel unico gradu ſemen tale ſive naturâ, ſive arte alteretur, extra primæ materiæ gradum collocatur, ſi propagabis, fiet corpus, ſuamque inditam exprimet formam, ſi ſtudebis in gradus remotos reducere, ſemen amplius non erit, verùm ſuam generandi & vegetandi amittet potentiam, quod videre licet in ſeminibus vegetabilibus, illa enim debitis requiſitis terræ impoſita producentur in corpus, arte verò tractata reducentur in materiam liquidam, oleoſam, viſcoſam, quam aliqui primordialem aquam, veram nempe primam materiam vocant, verùm falsò, cum experientia monſtret, tali liquori omnem generationem & vegetationem, ſi terræ imponatur, eſſe ademptam, quare concludo, tùm ſemen eſſe veram primam Chimicorum materiam, cùm generandi & vegetandi integram potentiam habet, quæ ſolo igne in actum reduci poſſit.

4. Quar-

4. Quartò an prima Chimicorum materia
na eademque ſit in omnibus corporibus?
.eſpondemus. Si vocabulum, prima mate-
a chimica, generaliter ſumamus, tum omni-
us corporibus ineſſe; nullum enim corpus
ſt, quod non ſubſtantiam ſeminalem ha-
eat, unde oritur, ſin verò ſpecificè capia-
ıus, ſciendum eſt num cum, vel ſine formâ,
uta Chimicâ (de quâ in ſequentibus) ſu-
ıamus, ſi cum formâ, dicimus quodlibet
orpus ſuam materiam ſpeciali forma devin-
tam habere, & ſic tot materias, quot corpo-
a ſeu forma ſunt, eſſe, ſin verò ſolam intelli-
as materiam absque cauſæ formantis vincu-
o, dicimus tantùm eſſe triplicem, Animalem
empe, Vegetabilem, & Mineralem; Anima-
em vocari Menſtruum, vegetabilem Aquam
luvialem, Mineralem, Aquam Mercurialem,
dhæc notandum eſt ſemina maſculina tan-
uam cauſas firmantes, aut juxta Chimicos
ormas, in ſimiles tres claſſes, ſc. juxta tria re-
na dividi, verùm in unaquaq; infinitis quaſi
nodis, tot puta, quot in illo regno corpora
unt, differre, cum è contra in iſto regno una
antùm ſit materia, apta ad recipiendas o-
mnes,

mnes, omnium graduum istius regni form[illegible] quod apertè in regno vegetabili conspi[illegible] mus, ubi una eademque aqua pluvialis, omn[illegible] bus seminibus vegetabilibus adæquata e[illegible] ita ut efformationem ab istis subeat, hoc [illegible] sanguine Menstruali ad animalia, & aq[illegible] mercuriali ad metalla quoque intelligendu[illegible] est. Possent ex hac propositione tria in d[illegible] bium revocari. 1. An certum sit, menstruur[illegible] aquam vegetabilem & Mercurialem tres ist[illegible] materias trium regnorum existere? Respon[illegible] demus certissimum esse, nam quæ materia [illegible] forma specificam formationem subit, illa ce[illegible] ta & adæquata materia est, menstruum au[illegible] tem, aqua vegetabilis & Mercurialis, à sui re[illegible] gni formis specificam subeunt formatio[illegible] nem, ergo concludendum est, tales esse præ[illegible] dictarum formarum, certas, primas & adæ[illegible] quatas materias. Deinde mirabitur quis tri[illegible] plicitatē harū materiarū. Respondemus, ex[illegible] perientia & ipsâ creatarū rerum serie cōstar[illegible] triplicitatem regnorū corporumq; istis cō[illegible] tentorū, quædā enim animalia quædā vege[illegible] tabilia, alia mineralia sunt. Ad animalia quic[illegible] quid vivit; ad vegetabilia quicquid semine ir[illegible]

terram

ram seminato crescit; ad mineralia refe-
ntur lapides, gem̃æ, mineralia, metalla, salia
similia fossilia, omnia itaque corpora ad
s tres classes à Chimicis reducuntur, cur
tem juxta eas, tres quoque statuantur ma-
riæ, non fortuito factum est; nam cum
reatori libuerit, seminibus & corporibus
imalibus dare aliam mixturam & compa-
em, quæ tantùm unione, aliam verò vegeta-
libus quæ coägulatione, aliam denique me-
llis quæ fixatione constat, necesse etiam
at, ut juxta hanc triplicem differentiam, tres
ioq; darentur materiæ, quarum prima cum
minibus unionem, altera coägulationem,
rtia fixationem subiret, neque enim aqua
luvialis metallicis formis, aut aqua metalli-
a animalibus convenit. Ultimò scitu di-
num est, quâ affinitate materiæ hæ sibi co-
æreant, num una in alteram transmutari
ueat? Dico ratione principii remotissimi,
x quo Deus eas separavit & condidit, illas
x unâ radice nempe aquâ tenui, cognatio-
em maximam sumere; verùm factâ separa-
ione illas totaliter inter se diversas, sibique
erto respectu contrarias esse, legimus qui-
dem

dem in historiis formam vegetabilem hord in utero, in quem casu devenerat grani insta cum sanguine menstruali tanquam materi: coïvisse, eamque in multa grana massæ tam sanguineæ efformasse, unde tumore ventr: afflicta mulier mortua atque aperta, & hin is casus detectus fuit; quâ ratione form: quædam vegetabiles cum currente mercurio, cui multùm materiæ metallicæ inest quemq; ideo, in varias præsertim arboris figuras efformant, ludant, multis notum est unde liquet Sympathiam quandam ac affinitatem, hasce inter tres materias esse, quamvis ipsâ suâ substantia in totum differant, multáque arte ad invicem commutari queant, imò ejusmodi commutationes abhorreant. Quis enim unquam aquam pluvialem aquæ mēstrualis vices suplesse, aut sanguinem cum sulphuribus & formis metallicis se commiscuisse, ignemque sustinuisse vidit?

Quinto, Quare Cognitio primæ materiæ Chimicis adeò necessaria atque utilis sit, & hinc anxiè quæratur? ex prædictis facilè liquet, cum enim finis Chimici sit generare, regenerare, perficere, destruere, talesque

actus

ctus promovere, hic autem absque corpo-
um materiæ alteratione absolvi, aut debitè
ertractari nequeant, necessariò sciendum
st, quid hæc materia sit, qualiter à reliquis
ifferat, & quomodo à Chimicis definiatur.
Hoc ergo cognito fundamento ad reliqua
os accingemus, de formâ hîc agendum es-
et, verùm cum in sequenti titulo illa applice-
ur, paucula quædam pro conclusione hujus
Tituli in elucidationem dictorum de primâ
nateriâ Exemplorum instar apponam.

Corollaria ad Titulum primum de primâ materiâ.

Quæ sit Materia Metallorum?

℞. Remota est aqua gravissima ex mercu-
ali vapore orta, propinqua est Aqua Mer-
urialis non madefaciens manùs, quod & te-
atur *Divus Thomas, in Commentario supra Ter-
um librum Aristotelis de meteoris, sequentibus;
onsiderandum autem est circa principia mate-
lia metallorum, quæ sunt in duplici differen-
tiâ,*

tiâ, quædam enim sunt materia remota, sicut est vapor inclusus in locis lapidosis terræ, alia autem sunt materia propinqua, & hæc sunt sulphur & Mercurius, itaque in prædictis locis lapidosis terræ per virtutem mineralem generatur Sulphur & Mercurius, deinde ex ipsis generantur diversa metalla, secundùm diversam eorum commixtionem. Vnde etiam ipsi Alchymistæ, per veram artem Alchymiæ, per prædicta principia, vel potiùs per principiata aliquando veram generationem metallorum faciunt. Hactenus verba Divi Thomæ, quibus materiam metallorum Mercuriũ, formam verò Sulphur, hæc duo autem principia propinqua nominat, atq; asseruit possibile esse, ut his cõbinatis metallicolæ etiã arte metalla producere possint plures demonstrationes exponet sequens titulus.

2. Quæ sit materia Lapidis Philosophorũ.

Respondeo, juxta Chimicos finis Lapidis Philosophorum est metalla in aurum exaltare mediante sua forma & materia, quæ metallicæ & minerales esse debent, quare concludo formam Lapidis Philosophorum eandem, cum auro, sed exaltatam; materiam verò communem esse cum omnibus metal-

lis,

is, omniaque metalla exinde conſtare, li-
et materia hæc in illis non adeò perfecta &
octa ſit, ſicut in lapide Philoſophorum à
ujus forma plusquam perfecta, plus etiam
erficitur quã à formis vilioribus vulgariũ
ietallorum; videmus enim Mercurium à
ormâ auri adeò figi ut cum eâ ignem omni-
us in probis ſuſtineat, contrarium in reli-
uis metallis accidit, propter formas imper-
ctiores, nam differentia & præſtantia re-
um non à materiâ, ſed à forma petenda eſt,
idemque materia prima quæ ſubjacet for-
æ antimonij, Mercurij, plumbi, ſtanni, cu-
i, ferri, eſt quoque ſubjectum argenti &
ri.

3. Qua ratione forma & materia Lapidis
iiloſophorum reliquis metallis communi-
ri, & an duæ formæ & materiæ uno in
rpore eſſe poſſint?

Dico formam Lapidis Philoſophorum
n aliam præterquam formam auri eſſe
l exaltatam, magisque perfectam; dum
tem metallis communicatur (quæ in flu-
illam facillimè propter homogeneitatem
tallicam recipiunt:) non facit perire

eorum formam, nec tamen sequitur esse duas formas in uno corpore, perfecta enim forma perficit minus perfectam, quæ perfecta ejusdem est naturæ cùm perfecta, & tunc non duæ sed una est forma, perficiens autem forma, ob communicationem suæ perfectionis, nonnihil imminuitur in sua qualitate, quare tot gradibus retrocedit, quot minus perfectam perficit, unde forma informans & informata ad temperamentum, auri nempe æquilibrium deveniunt: idem sentiendum est de materiâ, quæ cum omnibus metallis homogenea est.

4. An materia à forma separari possit.

℞. Distinguendum esse inter formam accidentalem & essentialem, accidentalis enim inservit ad ipsius materiæ formam, quâ vel sal, vel aquâ, vel metallum solutum aut coagulatum est, hanc formam dico esse alterabilem, verùm inseparabilem: materiam enim formam accidentalem, accidentia nempe habere necesse est, alioquin eadem esset cum Aristotelicâ, neque artificum manibus tractari posset.

Esset

Eſſentialem quod attinet, quæ ei inſer-
rit ad vegetationem & ſpecificam informa-
ionem, illam certis gradibus ſeparari à ma-
eria poſſe ſciendum eſt, ſic tamen ut po-
entialiter, atque in minimis atomis, mini-
nâ etiam proportione intus comprehenda-
ur & lateat, unde etiam denominatio ſumi-
ur, nam ſi materia peripherice prædomina-
ur, materia; ſi forma, vocatur forma, à po-
iori enim ſolet ſumi denominatio. Con-
ludo ergò materiam nunquam à ſuâ formâ
ic ſeparari poſſe, ut materia in totum ab-
tracta à formâ vocari poſſit & è contra, hæc
gitur eſt ratio, quare vel materia, vel forma
Philoſophis, Hermaphroditi nomine fue-
it inſignita, hæc quoque eſt ratio quare ad
peris ſui conſtructionem, ex prædictis du-
bus principiis, non raro unum tantùm re-
quirant, cùm alterum ei individuè ineſſe
ræſupponant, ſicut etiam videmus ex ſola
quâ pluviali interdum vegetabilia proveni-
e, licet nullum aliud ſemen fuerit adhibi-
um, eadem enim inter formam & materiam
ſt harmonia, quam quæ inter elementa, quæ
odem indiſſolubili vinculo conſtant, neq;

 to-

totaliter se ab invicem separari patiuntur.

5. An, & in quantum possibile atque arti necessarium sit, ut prima materia auri à forma auri separetur?

Sciendum est hanc separationem in omni generatione esse necessariam, ad causandam contrarietatem, primà enim contraria, cujusvis generationis causæ sunt, materia enim devincta suæ formæ, acquiescit, cum id habeat, quod appetit; dum verò forma à materia separatur, eaque libera redditur (puta ab essentiali in quantùm possibile, ab accidentali enim separare nec possibile, nec conducibile est, ipsius tamen formæ essentialis corruptione & separatione, accidentalis hæc quoque alteratur, sed non separatur, alioquin materia fieret invisibilis, cum accidentibus careret) novam appetit formam, quam dum accipit, permittit se denuo ab eâ figi, novumque generationis actum incipit, quo in actu ars non parum naturam & calore, & contrariorum accidentium amotione promovere atque adjuvare potest, quod in floribus arte productis videmus, dum itaque metal-

metallicolæ Philoſophi, regenerationem
uri inſtituunt, neceſſarium eſt, ut forma
uri ducatur ad cẽtrum, materia ad periphe.
iam i. e. ut forma ſeparetur à materia in
uantum poſſibile, hâc enim ſeparatâ, mate-
ia auri actum generationis incipiet, appe-
endo novam formam, atque patiendo ſe
b eâ figi ac formari, cum è contra eâ ſc. for-
nâ præſente quieſcat, vulgare enim aurum
Philoſophis mortuum, à metallicolis me-
allum quieſcens vulgo ein ruhend Metall/
leò quod quieſcat ac pro nunc ſterile ſit,
cut ſemen aut corpus vegetabile, ante-
uam terræ committitur, mortuum appa-
et, vocatur. Hanc autem formæ corruptio-
em & ſeparationem, reductionem in pri-
iam materiam. i. e. reductionem corporis
ı ſuam ſubſtantiam ſeminalem vocant, qua-
: Ariſtoteles Chimicus ait: Exultent Alchy-
iiſtæ quomodocunq; velint, niſi reducant
orpora in primam materiam, in vanum la-
orabunt. Operæ ergò pretium erit ut diſ-
uiramus num & quâ ratione aurum tan-
uam corpus fixiſſimum formâ ſuâ privari
corrumpi queat? Negativam falſiſſimè

tuetur Angelus Sala in ſua Chryſologiâ, verùm quando affectibus frænum damus, etiam Icari inſtar ex ipſo ſapientiæ cœlo in ignorantiæ pelagus protrudimur, quod huic bono italo Salæ accidit, nobis, ne idem datâ affirmatione eveniat, rationes addamus; concedendum ergò eſt, aurum in principio non ſtatim fuiſſe aurum corporale & actuale prout jam eſt, ſeu liquefactione purgatum, ſeu naturâ ſic repertum, quod vulgo fein / oder WaſchGold vocant, verùm in ordine materiam aliam unde factum eſt antè ſe habuiſſe, quæ materia licet potentiâ, actu tamen aurum nondum fuit, licet longo tempore accidentibus debitis requiſitis de illa materia potentia reducatur in actum, ſic Eſdra in ſacris literis ait, parvum eſſe pulverem unde aurum fit, & Divus Thomas loco ſuperiùs citato, expreſſiſſimè materiam auri ſulphur & argentum vivum nominat, unde concludo, aurum in ordine ſuæ præductionis aliam materiam viliorem, & imperfectiorem ante ſe habuiſſe, unde poſtea factum eſt; In hanc poſſe aurum corporale reduci ſequens dictat ratio, nam ſi cauſæ fuerunt natura-

urales quæ prædictam materiam remotam
t rudem in corpus tam fixum & nobile fi-
ârunt, ſane hiſce cauſis naturalibus natura-
es etiam reperientur contrariæ quæ corpus
am elaboratum rurſus reſolvant, in eamque
nateriam remotam reducant; Quæ autem
uerit cauſa naturalis fixationis auri, nemi-
em Chimiæ tyronem latet, puriſſimum
uri ſulphur eſſe, quod optimis Philoſopho-
um antiquiſſimorum dictis, Raymundi,
Bernhardi, Baſilij, Richardi, Riplei, alio-
umque inſuper, multâ etiam praxi, tam in
primâ quam tertiâ meæ metallurgiæ Fran-
cofurti editæ parte abundantiſſime proba-
um & demonſtratum eſt, hoc ergò poſito
undamento, quis negabit materiam auri eſ-
e fixabilem, ſulphur autem fixans, unde li-
quet ſulphur tanquam formam eſſe agens,
Mercurium verò tanquam materiam, pati-
ens, agens autem & patiens prima contraria
eſſe nemo Philoſophus, nemò Phyſicus in-
icias ibit, cum itaque forma fuerit agens
ejus autem pars contraria patiens, forma au-
em figat, neceſſe eſt ut ejus cõtrariũ, nempe

materia contrariam habeat operationem, resolvat nempe & volatiliset, si ergo naturaliter forma auri figit coagulat, & indurat; naturaliter materia ejusdem, potentiam contrariam, nempe volatilisandi, resolvendi & emolliendi habere debet, quare concludo materiam metallorum, clavem, formas metallicas corrumpendi easque concentrandi ac separandi; hanc verò operationem putrefactionis speciem esse, forma enim glutinis instar est, quæ insita suâ qualitate humidam materiam inviscidat, incrassat, agglutinat, in certam denique astringit formam, materiam tamen juxta à Deo sibi assigmatã proportionem, certâ quantitate prædictâ sibi ratione devincit, sin autem materia hanc proportionem quantitate nimiâ excedat, tùm ex patiente fit agens, superat enim causam formantem & agglutinantem, dum eam dissipat, dissolvit, atque colliquescere & sic putrescere facit, quod ad oculum in regno vegetabili nobis ponitur, ubi, quandiu semina vegetabilia certam aquæ tanquam suæ materiæ proportionem non habent, semper vegetant & crescunt, quamprimùm verò, ubi illam

am proportionem humiditatis, quam ſe-
ina agglutinare atque in certam formam
tringere poſſunt, habent, paulò plus juſto
uit, aut terra alio modo humectatur, unâ
iam nocte putreſcere incipiunt, cum eo-
ım forma balſamica tantam materiæ co-
iam conſervare nequeat, verùm cum ea
ſa colliquationem ac putredinem ſubeat,
uæ novæ generationi primum ponunt gra-
um: Primam ergo materiam cujuslibet re-
ni ſeminum cauſam putrefactionis, hanc
erò medium ſolutionis & ſeparationis ac
orruptionis formæ eſſe, nemò dubitabit,
ræſertim ſi, quæ in ſequentibus titulis prin-
ipaliter verò ſub ſexto Paragrapho de ſo-
ıtione pertractantur, attentè & accuratè
erlegerit, hoc tamen prædicto Angelo Sa-
e concedimus, aurum in humidum vegeta-
ilem liquorem per ſe neq; eſſentialiter re-
olvi poſſe, cum tale humidum manus ma-
efaciens extra ejus compoſitum aurique
onſtructionem ſit.

6. An prima materia metallorum ſit arte
arabilis?

℞ Aristotelicè sumpta negando, chimicè verò affirmando, non enim in mineris omnem materiam mineralem à metallicis formis actu esse fixatam & coagulatam, ratio dictitat, alias enim de facto nulla fieret in mineris augmentatio & generatio, cum tota vegetatio mineralis esset absoluta, quod absurdum est, si ergo detur in mineris, etiam exinde peti possit, tùm patet omnia metalla constare ex hâc materia, quæ in aliquibus plus, in aliis minus est formæ devincta: in illis ergò corporibus ubi minus est fixata, minori etiam labore peti potest; objicies, si absque putrefactione forma à materia separari, atque aliter materia haberi nequit, putrefactio autem absque materia causari non potest, impossibile est & materiam acquirere & putrefactionem causare, verùm implicat, idem quærere per idem. ℞. Distinguendum esse inter materiam quæ omnimodè est à formâ fixata prout in auro argento, &c. & inter materiam quæ tantùm aliqualiter & primis gradibus à forma est informata, ac quasi primâ graphide delineata, primò modo dico absque putrefactione im-

ıpossibile esse ut materia à formâ resolva-
r, atque in pristinum habitum reducatur,
:ero vero modò, putrefactione opus non
:, cum perito artifici & absoluto spagyri-
difficile non sit frequenti ablutione, sub-
ıatione, &c. id reddere volatile quod
rùm habet fixi.

7. Quare materia vocetur informis?

Dictum est superiùs duas materiæ for-
as competere, unam essentialem alteram
cidentalem, essentialem esse hanc, quæ
ateriam ad specificam quandam corporis
rmam determinat, accidentalem verò quæ
si materiæ competit, consistens in materiæ
cidentijs.

Formamque essentialem posse à ma-
ria separari, ita ut plurimis gradibus retro-
dat, non tamen totaliter abscedat, tunc in-
rmem nominant, cum præter formam ac-
dentalem sibi propriam, nullam certam,
cui corpori consimilem figuram habeat,
riùs ergò actualiter quam potentialiter,
m etiam relativè, respectu nempe reliquo-
ım corporum certâ formâ specificatorum,
formis; uniformis quod propriam suam

formam accidentalem, de quâ ſuperius; Omniformis, quod ſucceſſivè omnes formas recipiendi potentiam habeat, vocatur; hæc de primo titulo & primâ materiâ ſufficiant, ejus ſynonyma explicabit ſequens titulus.

TITVLVS SECVNDVS,

De Principiis ſubſtantiæ, nempe Sulphure & Sale.

Procœmium.

POſtquam Chimicorum primam materiam & formam in ipſo operis limine intuiti ſumus, decet ut propius accedamus, eamque intrinſecè conſideremus, cui negotio facilitando præſens titulus, qui de principiis ſubſtantiæ agit, viam parabit, atque quinque paragraphis omnes amovebit ſcrupulos, primo quid ſit ſubſtantia, altero, num dentur principia ſubſtantiæ, tertio quot & quotuplicia dentur

tur, quarto quæ & quid ſint, quinto, quid ſit ſulphur & ſal, materia & forma ſpecialiter explicabitur.

§. 1. *De rerum ſubſtantiâ.*

Per res intelligimus hoc loco omnia ſublunaria corpora prout illa ex quatuor elementis miſta conſtant, abſtrahimus autem materiam & formam Ariſtotelicam earum verò accidentia, in quibus hanc conſideramus ſubſtantiam, hoc loco pro corpore, de cujus ſubſtantia hîc agimus, ſumimus, paucis materiam Ariſtotelicorum ſecundam, ſeu corpus Phyſicum quod per ſe ex ſuis principiis ſubſiſtit. Notandum tamen nos abſtrahere à commixtione corporum, cum per ſubſtantiam quodvis corpus in ſpecie & ſingulariter conſideremus, hinc mixtura ex cupro & argento non rarò vocatur ſubſtantia duplicata cum tamen ratione ſubſiſtentiæ una eademque ſit ſubſtantia, facimus autem ad diverſam corporum mixturam & naturam cognoſcendam ac diſcernendam, quare ſi de ſubſtantia loquimur in-

intel-

telligimus unum corpus sublunare, per se subsistens, purum, non alterius corporis substantiâ mixtum; Quæres quid ergo chimici cum essentiâ aut quintâ essentiâ sibi velint? Respondemus, substantiam esse duplicem, essentialem & accidentalem prout in tertio paragrapho latiùs explicatur, per substantiam ergò essentialem, essentiam intelligunt; quinta verò apud illos essentia est, quinque gradibus circulata & temperata, ut in sexto titulo sub paragrapho de plus quam perfectione, plurimis tractatur.

§. 2. *Num dentur* Principia *substantia?*

Substantia est Ens per se existens, omne autem existens sublunare constat ex materiâ & formâ, quare formam & materiam substantiæ principia esse nemo non negabit, cum autem tota Philosophia Chimica ad praxin se referat, sæpius dictum est Philosophos Chimicos ab omnibus istis abstrahere quæ non sub oculum & manum cadunt, unde, dum de materia & formâ substantiæ loqui-

quimur, non Ariſtotelicè eam pertractamus, verùm Ariſtotelicorum materiam ſecundam, ſubjectum nempe prout eſt corpus Phyſicum, cum ſuis accidentiis in realem corpoream & materialem formam ac materiam ſubdividimus; ſicuti itaque Ariſtotelici omnia corpora ex materia & formâ conſtare ajunt, ita chimici eorum materiam ſecundam quoque in formam & materiam dividunt, omnia enim corporis accidentia in duas partes redigi, in ſequentibus paragraphis explicabitur, ac demonſtrabitur.

§. 3. *Quot & quotuplicia ſint principia ſubſtantiæ?*

Principia ſubſtantiæ duplicia eſſe ſciendum eſt, alia enim eſſentialiter, alia accidentaliter, pro ſubſtantia conſtituenda, eſſentialia ea ſunt, ſine quibus corpus conſiſtere, aut verum mixtum ſeu corpus perfectum dici nequit; accidentalia autem ſunt, quæ corporis mixturã vel pro nutrimento, vel pro augmento ingrediuntur, ita tamen ut vel abeſſe vel adeſſe ſine corporis reali deſtructione poſſint. Eſſen-

Eſſentialia duo ſunt, oleum nempe & aqua, experientiâ enim clarum eſt, omne corpus ſublunare ex hiſce duobus ſubſtantialiter conſtare, nam ſi corpora igne tractes, quacunque operatione, aquam & oleum invenies, ad oleum referri debent, axungiæ, pinguedines, olea, ſpiritus ardentes, ſulphura liquida vel ſpiſſa, omne deniq; quod igne flammam concipit ex ſuâ natura, quod potentialiter cauſticum, quod denique calidum intrinſecè eſt; Ex prædictis, in omnibus corporibus unam vel alteram invenies ſpeciem.

Ad aquam pertinent, omnes liquores inſipidi, Galeniſtarum phlegma, ſalia volatilia, fixa, ſeparata tamen à ſuo ſulphure aut pinguedine, omnes denique humiditates tenues non oleoſæ, ſive liquidę ſive congelatæ, ſive madidæ, ſive manus non madefacientes, quod denique intrinſecè frigidum eſt, nec ex ſuâ naturâ flammam concipit, ex his rurſus unam vel alteram ſpeciem in quolibet corpore reperies, hæc duo autem ſola principia eſſentialia ſubſtantiæ eſſe, probatur, quod in omnibus corporibus reperiantur,

quod

quod uno vel altero exinde ſeparato, corpus
uam amittat ſubſtantiam, quod corporum
generationem & conſervationem juxta
uam alterationem, unicè aut promoveant,
ut impediant; negant quidem aliqui dari in
omnibus corporibus ſulphur & ſal, verùm ſi
ulphur & ſal commune intelligant facilè
is veniam damus, ſin verò corporibus ole-
oſitatem & aquoſitatem, juxta ſuorum re-
gnorum qualitatem, detrahant, contra natu-
am & experientiam faciunt, nullũ enim re-
perietur corpus, in quo ex præſcriptâ claſſe
ſuorum principiorum, unam vel alteram
ujuslibet principii non invenient ſpeciem.
Praxis enim chimica docet, animalia & vege-
abilia dare oleum & aquam in deſtillatio-
ne, ſpiritum qui ad oleum, ſal quod ad aquam
eferendum eſt; Ex metallis, cum fixioris
int diſpoſitionis, alia aqua, aliud oleum, ſul-
phur nempe, deſiderandum eſt, non enim
atis hos mirari poſſum, qui metallis ſulphu-
a ineſſe negant, & ſalia, cùm, ſi vitrioli natu-
am intelligerent, in quod omnia metalla re-
uci poſſunt, multò aliter judicarent, præ-
ertim ſi vitriolum ex ſulphure & ſale con-
ſtare

ſtare oculis viderent, manibus tangerent, verùm de his latiùs in praxi ſub titulo quinto, ſexto & ſeptimo.

Feci mentionem principiorum ſubſtantiæ accidentalium, ea quoque numero duo ſunt, terra nempe & aqua, hanc ſanè omnibus, ſeu ſaltem in plurimis corporibus invenies, cujus in triplici regno exemplum habeas.

In regno animali impono pro lubitu aliquod animal in retortam adornato vaſe recipienti, deſtilla per gradus, ut decet in compoſitione aquæ fortis, & in vaſe recipiente aquam, quod galenici phlegma vocant, refertur ad principium ſubſtantiæ accidentale; tum eodem loco, ſal volatile quod ad principium ſubſtantiæ, deniquè ſpiritum & oleum eidem principio ſubſtantiæ aſſcribendum accipies; effractâ retortâ ex reſiduo ſalem elicies, qui eſſentiali principio ſubſtantiæ, reſiduam autem terram mortuam accidentali ſubſtantiæ principio competit, hæc ut accuratiùs aſſequaris ſequentem appoſui tabulam ex quâ harum rerum per tria regna elucidationem non parvam capies.

Spi-

piritus }
leum } sunt principia essentialia substantiæ.
al volatile }
al fixum }

alegma } sunt principia accidentalia substantiæ.
erra in capite mortuo }

Systema hoc pro regno animali inser-
t cujus nullum corpus invenies, unde hæc
on præparare possis. Sequitur pro re-
no vegetabili, quod idem cum priori est,
isi quod non omnia vegetabilia sal suum
olatile in formâ coagulata dent, pro regno
inerali sequens erit systema.

ulphur } Principia essentialia substantiæ.
al }
in aliquibus fixa tantum
in aliis etiam volatilia.

Acetum minerale in mineratum destillatione accipitur. } Principia accidentalia substantiæ.
Terra mineralis, glarea vulgo der Flußstein, quam omnia metalla habẽt, unde }

dum

dum vitrificantur, eam vitri inſtar relinquunt, prout in titulo quintò uberiùs demõſtrabitur. Hæc ergò ſunt quæ ex omnibus corporibus elici & quæ ad duplicia principia eſſentialia nempe & accidentalia eo jure quo ſupra dictum eſt, reduci, eſſentialia autem in duo, oleum nempe & aquam horumque ſpecies ſuperiùs recenſitas dividi, poſſunt; Quatuor ergò ſunt columnæ quibus tanquam fundamentis, ſubſtantia corporum, duabus autem nempe principiis eſſentialibus tanquam pedeſtallo & baſi innititur; ſi quis objiciet, ſe dubitare, utrum recenſitæ ſpecies, vel eorum ſimiles ex corporibus omnibus elici poſſint, is unum vel alterum corpus, quod his principiis duobus eſſentialibus, reliquisque duobus accidentalibus ſubſtantiæ carere putat ob oculos noſtros ponat, & reſolutionem ſpagyricam ei dare non gravabimur, licet in titulo ſexto & ſeptimo lectori ubique obviam ibit; Porrò ſi quis objiciet plures ſpecies ex corporibus, quàm hîc recenſentur, elici poſſe, reſpondemus diſtinguendum eſſe inter ſimplicitatem

em & mixtionem principiorum, si simplicitatem spectes, sanè nihil invenies quod non vel ad oleositatē, vel ad aquositatem referre possis, sin verò principiorum mixturam attendas, fatemur plurimas species ex principiis cōponi posse, ut cineres, capita mortua, butyra, croci, flores, vitriola, Mercurij, &c. quæ omnia non simplicia sed mixta sunt, atque artifici demonstrabunt, se ulterius resolvi ac dividi posse, donec in prædicta ultima substantiæ principia redacta sint, ultra quæ ulteriorem separationem, atque ex eâ aliàs species aut principia inveniet nemo.

§ 4. *Quæ & quid sint principia substantiæ.*

Ex prædictis satis quidem liquet, quæ & quid sint principia substantiæ, verùm hoc restat ut explicemus quo nomine principia hæc insigniri soleant. Dictum est principia substantiæ duplicia, essentialia nempe & accidentalia esse, de essentialibus in sequenti paragrapho; de accidentalibus autem hoc loco mentio fiet.

Ac-

Accidentalia ut dixi ſubſtantiæ principia duo ſunt, Terra nempe, & Aqua.

Terra pro fæce, baſi, fundamento, matrice, Aqua autem pro nutrimento, & phlegmate ſumitur. Hæc duo omnibus compoſitis ſe immiſcent, atque rurſus arte inde ſeparantur, hinc omnia corpora terreſtritates & ſuperfluitates habent, à quibus ſi ſeparentur, ſola remanent principia eſſentialia ſubſtantiæ quæ Chimici eſſentias appellant. Sciendum autem eſt in actu ad generationem, principia accidentalia requiri neceſſariò, ut nempe ſemini matricem & nutrimentum præbeant, atque medium unionis ſint, quo Principia eſſentialia uberiùs copulentur & incorporentur accidentalibus à quibus incrementum ac corporitatem accipiunt majorem, ea ferè ratione, quâ prima materia Ariſtotelicorum.

§. 5. *Quid ſit ſulphur, & ſal in ſpecie.*

Hactenus actum eſt de principiis ſubſtantiæ in genere, modò in ſpecie ea conſidera-

erabimus; de duobus autem principiis eſ-
ntialibus ſubſtantiæ heic agemus cum de
ccidentalibus in præcedenti paragrapho
ctum ſit.

Primum autem eſſentiale ſubſtantiæ
rincipium eſt ſulphur, quo comprehen-
luntur omnes oleoſitates & pinguedines,
mnesque ſpecies in tertio paragrapho hu-
us tituli oleo adjunctæ, quare autem hæ
pecies à ſulphure apud Chimicos denomi-
ationem ſumant, facilè concipi poteſt, pro-
pter pinguedinem & oleoſitatem, ex qua ſul-
hur conſtat id factum eſſe, unde à ſulphure
anquam potiori denominationem ſumpſe-
runt. Velim ergò ut illi qui ſulphura corpo-
ribus ineſſe negant, Chimicorum ſcripta
priùs perlegant, atque quid per ſulphur in-
telligant addiſcant, antequam quid ſtatuant,
cujus contrarium experientia monſtrat. Sul-
phur quoq; chimici variis aliis nominibus
denominant, non raro enim Regem, Marē,
Leonem, Bufonem, Ignem naturæ, Axun-
giam Solis, Solem corporum, lutum ſapien-
tiæ, ſigillum Hermetis, fimum & terram Phi-
loſophorum, oleum incombuſtibile, Mer-
curi-

curium rubeum, plurimisque aliis vocan nominibus, quibus fixitas aut agglutinatio aliqua denotari poteſt. Sulphuri enim formam, calidum innatum, ſperma, animam, odorem, colorem, ſaporem, fixitatem vel volatilitatem, totamque compagiei cauſam aſſcribunt, neque absque ratione, prout in ſequentibus titulis experientia demonſtrabitur, hoc hîc notandum erit, quotiescunque in ſequentibus ſulphuris mentio fiet toties-cunque etiam eas ſubintelligendas eſſe ſpecies, quas in præcedentibus ſub ſulphure recenſuimus.

Alterum eſſentiale ſubſtantiæ principium Sal eſt, quo comprehenduntur omnes iſtæ ſpecies in tertio paragrapho hujus tituli ſub aqua recenſitæ; Sciendum autem eſt per vocabulum Sal, nos non intelligere Salem communem aut Salem corporum, ſalſum acidum aut acerbum, linguamque urentem, ille enim ſapor ex admiſto ſulphure venit à quo abſtrahendum eſt tanquam à forma cum hîc Sal ut materiam conſideremus; communia enim ſalia, quoque ex materiâ & formâ conſtant, quare prout ſunt

talia

ia non pro principiis, sed mistis sunt ha-
nda. Materiam autem Philosophi Salem
carunt, quod à formâ separatâ, non rarò
sua accidentali formâ glaciei aut salis in-
ır congelata appareat, vel quod Sal in a-
ıam cito sit resolubile, aut quod aqua coa-
ılata censeatur.

Materiæ huic tribuunt aptitudinem ad
cipiendam formam sulphuris, unde mate-
ım, humidum radicale, menstruum, cor-
ıs potentiale, rem omnium formarum ca-
ıcem, eam vocant, insuper ei varia tribuunt
ieroglyphica nomina, Reginam enim, fœ-
inam, Aquilam, serpentem, Aquam cœle-
em, sputum Lunæ, Clavem, Mercurium
hilosophorum, Aquam vitæ & mortis, ce-
ım cui sigillum Hermetis imprimitur, A-
uam glacialem, pluviam Philosophicam, fõ-
nam, balneum corporum, acetum acerri-
ıum, saponem, vocant, quæ nomina cum
luribus aliis in titulo septimo, §. 1. sub ter-
ıinorum resolutione, explicabuntur. Intel-
exit ex prædictis procul dubio, Lector quid
am per sulphur, quid per sal intelligamus
ınde, si horum terminorum in sequentibus

C men-

mentio fiet non confundetur, præcognit epithetis &synonymis. Ut autem uberio rem rationem prædictorum Lector habeat sequentem annectam discursum: Maxim Philosophorum pars, statuit, omnia ex aqu esse producta, eam autem principio fuisse confusam, cum chaos, atque ut sic loquar Al cohol quoddam fuerit, seu ut veriùs loqua Alka est, materia nempe Saponata, qualite ex olei & salis commixtione oritur. Hæ aqua Chaos omnium rerum vocata fui cum potentialiter omnes formas in se con tinuerit, postmodum in duas à Deo divis fuit partes, nempe in aquam grossam & te nuem, grossa fuit oleosa viscida, & sulphura ta, tenuis autem salsa & mercurialis extitit grossam in tres partes generales dividi subtiliorem animalibus, mediocrem vegeta bilibus, crassam autem & fixam metallis sub stituit, quæ divisio, de aqua tenui quoque in telligenda est, ea enim etiam triplex existi triplicem aquam grossam in quolibet regn specialiter in tot dividit gradus quot ejus re gnum continet corpora, horum graduum arte &natura alteratio&commutatio datu

erùm aquæ groſſæ & tenuis unius regni in liud,nulla datur tranſmutatio,cum ſeparaionem & diviſionem hanc Deus confundi on velit ne artifici in ejus potentiam mulum nimis liceat , habent ergo ſulphura reni animalis unam aquam tenuem quam enſtruum vocant,vegetabilia quoque ſulhura,unam habent materiam , aquam pluiam. Metallica ſulphura unam quoque haent materiam aquam nempe Mercurialem, x ſic omnia corpora ex duplicata Mercuriaaquâ conſtant. Mercurialem vocamus, à arte formæ quod ſit viſcida,agglutinaris; à arte verò materiæ,quod Mercurij inſtar gnis impatiens,rudis omniumque formaum capax ſit , ne verò hæc dicta nugas eſſe utes,ſcias nobiliſſimam artem ſpagyricam pſa praxi tibi in omnibus corporibus & renis juxta eorum conſtitutionem hanc dulicatam aquam exhibituram,ut in ſequentius,præſertim titulo ſexto & ſeptimo plurius docebitur,concludimus interea,ſulphur & ſal prima eſſe ſubſtantiæ eſſentialia principia.

Corollaria de Sulphure & Sale.

1. Quæritur an oleum possit reperiri absque ulla aqua? dico quod non, cum oleum pro materia certam quantitatem aquæ requirat, quæ si igne privatur, corrumpitur etiam oleum ut forma, neque enim forma potest esse absq; materia, idem sentiendum est de aqua, quam nunquam absque oleo invenies, sicut materiam nunquam absque forma, à prædominante autem sumitur denominatio, & hæc est ratio, cur philosophi non rarò materiam pro forma, formam pro materia sumant, cum quodlibet alterum contineat.

2. An omne oleum & sulphur aut pinguedo ad formam pertineat? Respondeo, quædam ad formam essentialiter, quædam accidentaliter necessaria esse, ad essentiam formæ purissima sulphuris pars requiritur, reliquæ crassiores & minus puræ, accidentaliter ejus incremento & nutrimento inserviunt, sic ex sanguine semen fit, ex sulphure com-

ommuni ſulphur metallorum, ex pingue-
ine fimi, roboratur ſemen terræ.

3. Quomodo ſulphur agat in ſalem & contra?

Reſpondeo ſulphur agit in ſalem agglutinando, aſtringendo & formando, ſal verò agit in ſulphur, diſſolvendo, reducendo, t putrefaciendo, ſal autem cum ſulphure in rimo gradu conſtituit aquam viſcoſam, itriolatam quæ prima materia Naturæ & rtis eſt, oleum enim mediante ſale poteſt niri aquæ.

TITVLVS TERTIVS.

De Principiis Qualitatis nempe Mercurio, Sulphure & Sale.

Prooemium.

MAgna Chimicis Controverſia eſt cum Ariſtotelicis & Galeniſtis, à quibus incertorum

principiorum & per consequentiam *fallæ* artis arguuntur, eò quod plerisque videantur sibi circa definitionem & numerum principiorum contradicere. Aliqui enim sulphur & sal, alij Mercurium sulphur & sal, alij spiritum, animam & corpus, alii phlegma, oleum, sal & caput mortuum, pro principiis statuere videntur, ita enim ait Basilius sunt tria, duo, unum quæ nisi attendas in vanum laborabis, vulgò.

Seynd zwey und drey/und doch nur eins
Verstehstu es nicht/so trifstu keins.

Verùm quâ ratione sulphur, sal, phlegma, spiritus, oleum, & caput mortuum sint concilianda, præcedens docet titulus, heic restat, ut doceamus quâ ratione tria principia qualitatis à substantiæ principiis differant, tum quomodo probentur, atque inter se conveniant.

§.1. *De*

I. *De differentia Principiorum Qualitatis, cum principiis substantiæ.*

Diximus ante hâc quid sit substantia, & uæ ejus principia sint, sulphur nempe & l, ex quibus materialiter omnia corpora onstant, non autem implicat principia hæc ertas habere qualitates, easque esse vel prinas vel secundas, primæ sunt, dum sulphur um sale certis gradibus miscetur, quotquot nim gradibus forma materiam informat, ot ea perficitur, siccior atque calidior redlitur, quot verò punctis materia prædominatur, tot etiam corpus humidius & frigilius existit, unde gradus quatuor, atque ex his varia exoriuntur temperamenta, quæ suas habent mansiones, prima etiam sexus differentia exinde ortum & causam sumit, quo enim forma validior, hoc etiam perfectior est, materiamque perfectius efformat, juxta cujus informationem aut mas aut fœmina nascitur.

Hæc quoque est ratio cur Galenici corpora ex quatuor temperamentis & humoribus constare affirment, enim verò si

multum terræ,vel aquæ,tanquam principiorum accidentalium mixtum ingrediatur, corpus aut fiet melancholicũ,frigidum,siccum aut pituitoſum humidum,ſin verò multùm ſulphuris vel ſalis tanquam principiorum eſſentialium ſubſtantiam ingrediatur, corpus bilioſum,calidum, aut ſanguineum, ſucculentum evadet, prout ſi ſingula paritatem obſervent , corpus producetur temperatum.

Secundæ principiorum qualitates tres ſunt,Mercurius nempe,ſulphur & ſal. Duo principia ſubſtantiæ enim,in gradu ſubtiliori poſita , Mercurij nomine inſigniuntur, non quod naturâ aut ſubſtantiâ Mercurius, ſed quod ob volatilitatem,qualitatis Mercurialis ſint,Mercurius enim qualitatis volatilis eſt planeta.

Eadem duo principia (ſulphur & ſal) ſubſtantiæ,ſi temperata ſunt, ſulphurata ſeu media inter volatilitatem& fixitatem vocantur , ſulphuris autem nomen habent, non quod hic ab eis natura ſulphurata requiratur,ſed quod in medio conſtituta qualitatem ſulphuris imitetur. ſulphuris autem quali-

ualitas, inter volatilitatem & fixitatem ocum medium obtinet.

Eadem duo principia (ſulphur & ſal) ubſtantiæ, ſi fixa ſint Salinoſa, ſeu ſalis nonine inſigniuntur, non quod heic ſalis ſpeie deſiderentur, ſed quod qualitatem ſalis abeant, ſali enim plerumque fixitas aſcriitur.

Ex his liquet non implicare tria principia qualitatis, & duo ſubſtantiæ (quæ etam quantitatis principia vocari poſſunt, um certâ quantitate ex corporibus ſeparari oſſint) principia verò qualitatis, non ſubtantiæ ſed qualitate quâ ſubſtantia prædita ſt, corporibus ineſſe, unde principia quauor ſunt, ſi principia primæ qualitatis; tria, i ſecundæ; duo ſi ſubſtantiæ principia; unum ſi hæc unita conſideres, ſunt; nullum lteri implicans, modò certâ ratione Philoſophorum ſcripta intelligamus.

§. 2. *Quomodo probetur, esse qualitatis Principia, seu Principia essentialia substantiæ, nempe sulphur & sal, triplici qua litate, Mercuriali sulphureâ & salsâ, in corporibus reperiri?*

Dixi ante hâc corporibus essentialiter unum sulphur, unum sal inesse, qualibet autem horũ triplicis prædictæ quodlitatis esse sequentibus probabo, verùm demonstratione practica opus est, quâ regnum animale primùm aggrediemur; in destillatione alicujus corporis animalis, factâ elixatione, atque omnium principiorum separatione, caput mortuum suo sale liberatum & phlegma ante omnia reponendum, tanquam principium accidentale, postmodum quod reliquum erit, spiritus, olei, salis volatilis & fixi nomine insigniri solet. Spiritum sulphur esse superiùs demonstratum est, hunc ergo cum sale volatili in classem Mercurialem ponito, spiritus enim sulphur, Sal volatile, Sal Mercuriale est, ob subtilitatem & volatilitatem, prout antehâc in definitione principij Mercurialis dictum est.

Oleum

Oleum ſpiritui innatans non absque
qua pro ſui conſervatione eſt,quam expe-
eris ſi id rectifices ; hoc ergo oleum cum
qua in principium qualitatis medium po-
e , ultimò ſalem fixum elixatum ex capite
ortuo habebis,qui ſal guſtu indicabit ma-
num ſulphuris calorem,& ſulphuream ſub-
antiam in ſe continere , quare ſulphur fi-
um ſeparabis à ſale fixo , atque ita tertium
ualitatis principium , ſal nempe & ſulphur
xum habebis,totius negotij compendium
ixta tria regna in ſequenti ſpectabis ſche-
ate,ubi tria reperies ſulphura unius tamen
ibſtantiæ,licet triplices ſint qualitates, un-
e apertè differentia inter qualitatis & ſub-
antiæ principia colligi poteſt , quod & de
le intelligi debet.

1. Spiritus ſanguinis.
2. Spiritus Acetoſellæ.
3. Flores Sulphurei.
} Sulph. Mercur.

D
1. Sal ſanguinis volatile.
2. Sal abſinthij volatile.
3. Sal volatile mineral.
} Sal Mercuri.

Sulph. Mercur. + Sal Mercuri. } Mercur.

B
1. Oleum ſanguinis.
2. Oleum vini.
3. Sulphur metallicum.

} Sulphur mediū

E
1. Aqua mixta cū oleo ſanguis.
2. Cryſtalli ſalis acetoſellæ.
3. Sal nitroſum metallorum

} Sal mediū.

} Sulphur.

C
1. Sulphur in ſale fixo animalium.
2. Sulphur in ſale fixo vegetabiliū
3. Sulphur fixum metallorum.

} Sulphur fixum.

F
1. Sal fixum animalium.
2. Sal fixum vegetabiliū.
3. Sal fixum mineralium.

} Sal fixum.

} Sal.

Ex hoc Syſtemate ſequens promanat Tabula.

Volatile	- Sulphur	&	Sal	-	Mercuriale.
Medium	- Sulphur	&	Sal	-	Sulphureū.
Fixum	- Sulphur	&	Sal	-	Salſum.

Principia ſubſtantiæ --- Qualitatis
Duo tria

Licet enim recenſeantur tria ſalia & ſulphura, in ſubſtantia tamen non niſi Duo ſunt.

Ex

Ex prædicto ſchemate Lector Chimicus, præſertim Practicus facilè colliget, quò Philoſophi, hâc diviſione colliment, ne verò quis imperitus putet, ſpecies in ſchemate recenſitas, obſcuras aut dubias nec pro generali demonſtratione ſufficientes eſſe, ſingulas paucis examinabo, inprimis ſal & ſulphur Mercuriale litera A. & D. in tribus regnis, numeris. 1.2.3 inſignitum conſiderabimus: per ſpiritum ſanguinis intelligo optimè rectificatum ſpiritum, ita ut totus quantus igneus ac ſulphureus ſit, hunc autem dari in omnibus corporibus animalibus, factâ deſtillatione & rectificatione, nemo peritus Chimicus inficias ibit, accedit in regno vegetabili ſpiritus vini, qui purum putum ſulphur eſt, prout concepta flamma id ad oculũ ponit, huc in circulo vegetabili referri poſſunt, omnes ſpiritus vegetabiles ad ſummũ rectificati, qui ardentes vocantur ob ſuam ſulphureitatem, ut verò Lector ſciat unde talium ſpirituum vehementia & fragrantia, celare eum nolo, ſpiritus hos, nil niſi oleum medium rarefactũ eſſe, in quod quoque reduci poſſunt, ſicut in ſequenti paragrapho

de

de principiorum qualitatis convenientia demonſtrabitur; Sulphur metallorum quod attinet, id omnibus metallis ineſſe vel ex hoc liquet, quod ſulphureum vaporem omnia in igne ſpirent, ſicut & in mineris, præſertim ſi ſublimatione & elixatione tractentur, optimè verò ſulphur volatile acquiritur ex mineris, nondum igne tractatis, hinc exinde flores ſublimati, leviter in cinnabrium abeunt, unde verò cinnabrium conſtet, vel primo Chemiæ abecedario notum eſt; quare eorum ignorantiam & temeritatem rideo, qui metallis ſulphura negant ineſſe, cum optimis Philoſo phorum dictis, rationi & experientiæ contrarietur, optandum eſſet, ut quilibet ſuam coleret ſpartam, neque ea quæ ignorat, negaret aut contemneret, novi qui ante annum unum vel alterum ne Chri quidem in Chimicis rebus noverunt, modò temerariè omnia negant, quæ in buccam veniunt, prout naſutus autor non Entium item verè Scepticus ille Scriptor ac compilator antiquarum & diu refutatarum objectionum in Chimicos quos Scepticus Scepticos vocat, exempla ſunt, taceo alios, qui

ut-

utcunque literati nimis maturè manum cum falce alienæ messi immittunt, cum in propriâ quod demetant, sufficienter haberent. Redeamus ad sal volatile, quod nemo peritus spagyricus animalibus inesse, negabit, est verò aqua subtilis congelata, unde etiam levissimè fluit ad ignem, ac humiditate resolvitur. Dices cur in regno vegetabili tam rarò sal volatile congelatum reperiatur, sed in forma aquæ (nonnullis impropriè, phlegmatis, cum grave residuum phlegma ab aqua volatili seu sale volatili resoluto differat,) compareat. Dico sal volatile materiam associabilem & adæquatam esse sulphuri volatili, à quo non nisi multa destillatione, nec tamen penitùs separari potest, quare ob vicinitatem, non paucas subit alterationes à sulphure, ab eo enim si in destillatione comburatur, empyrevma accipit, cum itaque sulphura Mercurialia in regno vegetabili multò sint calidiora (sunt enim omnia ardentia, unde ex omni vegetabili Spiritus ardens præparari potest,) Salia autem volatilia secum conjuncta habeant, mirum non est, quin intrinseco sulphurum calore ea liquefiant

fiant ac resolvantur, quod & praxis in regno animali confirmat, in quo, si sal quoddam volatile, congelatum aliquoties destilletur, ita resolvitur & attenuatur, ut nunquam postea in forma coagulata haberi possit, ratio est, quod per ignem externum, internus & naturalis ignis sulphuris latentis in centro salis volatilis, (nullum enim absque altero reperitur quin non characterem alteriùs retineat) adjuvetur, excitetur & augeatur, unde sal volatile calefit, resolvitur, neque unquam congelatur, ob calorem intrinsecum, nisi pōtentius frigus extrinsecus accedat, ut hyeme cum omnia congelascunt, tum enim in spiritu vini, rei hujus experientiam videmus, enimverò is spiritus, licet non adeò rectificatus sit, ad mixtam tamen aquam à frigore & congelatione præservat, cum aqua alia sine eo statim congelasceret, & hæc est differentia, cur in regno animali sal volatile coagulatum, in vegetabili verò resolutum detur, quod, quamvis aliqui phlegma esse objicient, non moror, cum ea sit differentia inter sal volatile à suo sulphure Mercuriali sepa-

:paratum,puta in quantum poſſibile & na-
urę conducibile,quæ inter aquam commu-
em & deſtillatam eſt ; hæc ratio quoque in
egno minerali locum habet,ubi ſal volatile
quidum eſt,cum calido ſulphuri conjungi-
ur,ſin minùs, accidit contrarium. Spiri-
um ſalis,nitri , vitrioli &c. ſulphur volatile
ſſe,nemo negabit,cui lingua in ore eſt,quæ
gnem hujus ſulphuris experiri queat, taceo
quod peritâ manu levi negotio inde ſeparari
n quantùm poſſibile, queat,reliquum quod
ſpiritui conjunctum eſt , phlegma vulgares
ocant,verùm falſo,cum ſeparato ſulphure,
coaguletur,atqua verum ſit ſal volatile , quæ
coagulatio accidit ob calidi ſulphurei ſpiri-
us abſentiam,ut præcedentibus demonſtra-
um eſt,non ſemel taliter,brevi compendio
ex ſpiritu vitrioli ſal volatile , ex ſpiritu ſalis
comunis, inſipidũ feci ſal volatile, cum cor-
roſio & vis ſpirituum, ſulphuri Mercuriali
inſit,quo ſeparato ex quolibet corroſivo le-
viſſimi ſaporis ſal fieri poteſt , prout in ſe-
quenti titulo latiùs docebitur. Metallis au-
tem quoque ſal volatile ineſſe probari pot-
eſt,

eſt, quod in tale reſolvantur, nempe in flores reſolubiles, volatiles, non corriſivos, quâ ratione autem tale ſal volatile ab eis eliciatur ex prædictis liquet, nempe ſulphuris Mercurialis, tanquam formæ figentis ſeparatione. Accedit Baſilij Valentini autoritas, aliorumque mineralogiſtarum, tùm metallicolarum experientia, quæ in mineris probat, ſalem volatilem ad metallorum compoſitionem neceſſarium eſſe, poſſet autem is modus accipiendi paucis hîc doceri, niſi in alium locum hæc praxis reſervata, atque majoris eſſet momenti, ob alium finem, quam ut temerè publici juris fieret; hæc de principio Mercurij, quo aliqui imperitè defendendo, ex omnibus corporibus currentem Mercurium elicere ſatagunt ac promittunt, ſed nugantur, cum ipſum ſulphur minerale, ac Mercurius currens mineralis non pro ſimplici & puro principio ſubſtantiæ haberi queat, magna enim differentia inter Mercurium vùlgi & materiam metallorum eſt, cum hæc ſit principium ſimplex, is verò ex ſulphure & ſale, reliquorum corporum inſtar,

at , mixtim conſtet,prout ejus anatomia
ocet. Sequitur ſuſphur cum ſale literâ B.
. notatum , cujus exempla poſita ſunt, in
ibus claſſibus. 1.2 3. animali,vegetabili,&
ninerali,per oleum ſanguinis intelligo, ole-
m aquæ innatans,ad quod omnes pingue-
ines aquæ innatantes referri poſſunt, nul-
um autem corpus animale invenies quod
jusmodi oleum non det, quamvis fœteat,
b aduſtibilitatem , in vegetabilibus non
em,cum fortioris ſint compoſitionis,unde
lea non tàm citò aduruntur, aut rancent,
nirandum profectò quod nullum vegetabi-
e reperiatur,quod non in deſtillatione ole-
im tale medium det,medium autem vocatur
um neque volatile,neque fixum ſit; fixum
non eſt, alioquin aquæ non ſupernataret,
olatile quoque non exiſtit, alioquin ſpiri-
uum inſtar alembicum tranſcenderet, dif-
ert ergò ab oleo volatili & fixo. Qualiter
x lapidibus oleum tale præparetur, docebit
eptimus titulus,ſcias enim omnia corpora,
quæ in calcem redigi poſſunt, oleum pingue
& ardens dare, ſi calx iſta debitè ſeparetur,
cùm vulgari etiam calci ſulphur inſit quod
lardi

lardi instar in tigillo conflagrat, ab aliquibus non sine bono successu in mammarum cancro adhibitum. An metalla verò sulphur medium habeant inquisitione dignum est, ex præcedentibus patet ea sulphur volatile habere, quod nullum sit, unde id, vel in floribus, vel in præparatione cinnabrii, vel sublimatione cum sale armeniaco aut lixivijs, non elici queat. Metallum ergo tali sulphure privatum ulterius tractetur, præsertim extractione sympathicâ, puta per aliquod menstruum pingue, ut est spiritus therebinthinę &c. & videbis illud diverso colore juxta diversitatem metallorum tingi, quæ sanè tinctura à sulphure venit, cum inspissata nihil salsedinis nobis relinquat, sed siccum sulphur existat, ut enim olea media in regno animali subtilia ac valde penetrantia, hinc liquida sunt, ita in vegetabilibus paululum spissiora, in metallis verò tanquam corporibus terrestribus planè sicca sunt, nec aquæ, ob gravitatem & compagem suam innatant, sed ad fundum subsidunt, prout in sulphure antimonij, vitrioli, reliquisque mineralibus, etiam vulgatis metallis, videre est,

quæ

quæ triplex diverſitas in reliquis qualitatis principiis juxta tria regna quoque locum habet, ubi ſpecies animales ſubtiliores vegetabilibus, hæ verò metallis penetrantiores ſunt.

Reſtat ut de ſale medio agamus; Sæpiùs dictum eſt, per ſalem nos neque communem acris ſaporis, neque materiam ſemper coagulatam intelligere, quod & hoc loco præſumendum eſt, præſertim in regno animali, in quo ſalem medium coagulatum nunquam videbis, ob olei admixti calorem, ſubtilitatem & penetrantiam, ut latiùs in ſale volatili explicatur, aquæ tamen formâ ipſi oleo tenaciſſimè adhæret, prout in rectificatione ejus, praxis demonſtrabit; in regno vegetabili verò in quibusdam, puta pauciori & minùs calido oleo præditis, cryſtallorum inſtar ſola expreſſione herbæ, colatione & ad juſtam conſiſtentiam evaporatione hunc ſalem invenies, ut in acetoſella &c. videre contingit, ſalem hunc meritò tartareum & nitroſum vocamus, cum vegetabilia juxta ejus quantitatem in acetum abeant, neque ullum ſit acetum quod hoc ſale non abun-

det,

det, unde, ut dixi, non rarò hoc ſal aceti formâ ex corporibus in ipsâ etiam deſtillatione præparatur. hunc autem ſalem medium in metallis dari, nemò equidem capiet, niſi qui ſulphuris aut Mercurii uſum intelligat, quibus tanquam inſtrumentis, non modo ſalia & ſulphura media in metallis elici poſſunt, ſed & vitriola inde fieri, ex quibus leviſſimo negotio vera poſſunt præparari ſalia acida, nitroſa, corpori humano in inflammationibus multùm proficua, prout acetum antimonii reliquarumque minerarum, quod ſubacidum & ſolubile ſal etiam in forma cryſtallorum nobis ob oculos præſtantiſſimum exemplum ponit.

Converto me ad ultimum qualitatis principium, ſulphur nempe & ſal fixum in ſchemate lit. C. & F, ſignatum in triplici regno. 1. 2. 3. Salem fixum dari nemo Chimicus negabit, qui caput mortuum alicujus corporis elixabit, per ſalem fixum autem non intelligimus talem fixitatem, quæ ſuis corporibus ſit inconveniens, ut enim ante hâc dictum, eſſe certos reſpectus regnorum in craſſitie & groſſitate, ita certi etiam gradus in

præ-

prædictis regnis sunt, neque enim animale sal fixum in sua fixitate, vegetabile, idque metallicum æquat, quare heic id fixum nominamus quod in suo regno & circulo præ reliquis fixum est. Esse autem hoc sal quod in corporum cineribus reperitur, reliquis fixius, vel hoc unicum probat, quod non nisi magnâ vi, & quidem ægrè alembicum transcendat, cum reliqua salia, puta volatile & medium, levissimo negotio id præstent; fixum enim in Chimicis id vocamus, quod ignem non aufugit, quoque diutius eum sustinet, hoc fixius esse censetur, prout in septimo titulo sub terminis latiùs explicabitur. In metallis autem talem fixum salem dari, vitra, & calces eorum ac vitriola luculentissime remonstrant. Sulphur fixum quod attinet nemo qui naturam sulphurum ex gustu ac sapore igneo in salibus cognoscet, ijs præsertim fixis inesse negabit; Igneus enim ille acor salium non ex naturâ salis, sed admixto sulphure promanat, unde sulphura talia quoque fixa nominanda sunt, cum salibus fixis tenacissimè adhæreant, eandemq; in igne fixatatem sustineant, imò

in igne eâ augeantur, in metallis verò ſulphura fixa eſſe, vel ſola metallorum vitra aut philiſteæ, ad oculum ponunt, præſertim ſi id fixum ſulphur cum ſale inde extrahatur; in reliquis verò corporibus, cujuslibet corporis calx ignea ſuâ qualitate ſatis indicat quale in ſe ſulphur contineat, nec eſt quod quidam nugentur, qualitates has igne vel aqua corporibus imprimi, de ſulphuribus enim & ſalibus hic mentio ſolum fit, quæ ſi preparatione tantùm fierent, iis mediis deberent procreari, quibus præparatio utitur, quæ ignis & aqua ſunt, igne enim corpora deſtillantur aut calcinantur, aqua verò elixantur, extrahuntur & reſolvuntur; impoſſibile autem eſſe, ut ex igne aqua generetur, ejus contrarietas docet; oleum verò ex igne corporibus communicari impoſſibilius eſt, oleum enim comburitur, ignis etiam oleo, non oleum igne fovetur, quod ſi in corporum calcinatione, ubi in igne tractantur, quis putet, corpora per igneam illam oleoſitatem & ſulphureitatẽ accepiſſe, is nobis rationem dicat, cur præſuppoſita communicata hæc oleoſitas aut ſulphureitas, in ipſo igne ante-

ntequam communicetur, non consuma-
ur, cum ignis alia etiam olea perdat, cor-
umpat & consumat, imò scire gestimus,
ua ratione ignis oleositatem absque cor-
uptioné gestare possit, non quidem inficias
nus, sulphur atque oleum naturâ corpori-
us insitum, ab igne extrinseco, communi
ementari foveri, & excitari, non per juxta
ositionem, sed alterationem, coctionem,
ajoremque attemperationem.

Aquam quod attinet, non pauci sunt, qui
atuunt, dum corpora per aquam tractan-
r, exinde aliquam pinguedinem ac salsedi-
em acquirere, cum constet quamlibet a-
uam nonnihil olei & salis in se gestare, ve-
um totum aquæ plaustrum vix paucas un-
as olei, nec multò plus salis dabit, cum lixi-
j cinerum plaustrum, aliquos salis dabit
ntenarios, quare hæc objectio satis calva
t, tùm etiam non obstat, quod coagulatio-
em salium aliqui nasutuli ringendo miren-
r, cum ambienti frigori potius, quam aquę
cribenda sit; frigus enim rarefactum aë-
em condensat, quare corpus, ne detur locus
acui, necessariò arctiùs se comprimit ac

inde congelatur, quod de veris salibus intelligendum est, de illis nempe, qu suo sunt privata sulphure, communia salia e natura sui sulphuris coagulata sunt, tantùn de hoc paragrapho.

§. 3. *Prædicta tria Qualitatum Principia, qua habeant proprietates, & quomodo inter se conveniant & alterentur?*

Explicatâ trium prædictorum principiorum naturâ, proprietates considerabimus quas chimici eis assignant; Liquet ex præcedentibus, Chimicos omnia corpora ex sulphure & sale constare, tanquam ex substantia, asserere, hæc autem substantiæ principia triplici qualitate distincta esse præceden paragraphus docuit, modo restat ut explicemus quæ proprietas, & quis effectus cuilibet parti assignetur, & qua id ratione fiat, tur quomodo prædicta tria principia inter se conveniant, alterentur, ac arte tractentur?

Mercurii principio, nempe sulphuri & sali Mercuriali, subtiliorem colorem, odorem & saporem ascribunt, Mercurium spiritum atque rerum vitam vocant. Subtiliorem colorem

orem Mercuriali principio tribui non im-
meritò puto, cùm apertè in vegetabilibus
o tranſpirante, optimum colorem evane-
cere præſertim in floribus conſpiciamus..
Sanè color in ſulphure Mercuriali conſiſtit,
:um eo ceſſante, aut calore alterato ac edu-
cto, prædictus color ſtatim ceſſet, non niſi
crudiorem poſt ſe relinquens, cùm enim
ſulphur Mercuriale ignis impatiens maximè
etiam leviſſimo calore alterabile ſit, neceſſe
eſt ut color ejus quam maximè etiam alte-
rabilis atque juxta alterationem ſui ſulphu-
ris mutabilis ſit, quæ omnia ſubtiliori rerum
colori optimè quadrant, accedit & hoc,
quod nullus color reperiàtur, cujus ſubje-
ctum non pingue oleoſum, ac aduſtibile ſit.
notandum per ſulphur in omnibus attribu-
tis ſemper formam, per ſal autem materiam
intelligi, unde hoc loco ſubtilioris coloris,
materia ſal volatile, forma verò ſulphur vo-
latile eſt. Subtiliorem colorem in animali-
bus etiam in metallis, (quæ ſingula, ut ſupe-
riùs demonſtratum eſt, ſulphura continent
Mercurialia) dari, experientia monſtrat, præ-
ſertim in auro, vitriolo & antimonio; auri

enimMercuriale sulphur, cum subtiliori colore ejusdem, qui flavus est, levi negotio extrahi, quod tamen sulphur cum colore, ex antimonio aut vitriolo rursus acquirere potest, notandum etiam est, corporis destructionem ob abstractum sulphur Mercuriale non sequi, licet proprietatibus & attributis sulphuris Mercurialis careat.

Subtiliorem odorem Mercuriali principio tribui dictum est ante hac; neque absque ratione, cum corpus privatum sulphure Mercuriali, omni prorsus, odore sit destitutum, id compertum habemus infloribus, inquibus si sulphur Mercuriale destruatur, cum subtiliori colore etiam odor cessat, nam cum sulphur Mercuriale, sulphur rarefactum sit, penetrantioris cæteris naturæ est, quare facile spirat, odoremque qui sulphuri aut oleo tribuitur, secum rapit, sanè omnes odores pro subjecto pinguedinem habent, qua calido tempore transpirante, intensius etiam olent; tertiò cur saporem subtiliorem huic principio tribuant, ex ipsius natura patet, nam cum omnis sapor secundùm gradus igneitatis suæ specificetur, facilè colligi potest

:ſt ſubtiliorem ſaporem ſulphuri Mercuri-
li tanquam igni penetranti ineſſe, quod in
ino præ cæteris compertum habemus, cu-
us penetrantia in linguam, in ſale & ſulphu-
e Mercuriali conſiſtit, iſtis enim ſeparatis,
quod reliquum eſt, nõ vini ſed vappæ ſapo-
em præ ſe fert. Hoc loco ſciendum eſt,
quid corroſio ſit, & cui principio tribuatur;
ico corroſionem eſſe ſulphur & ſal nimium
arefactum, volatile, Mercuriale, quod pe-
netrantiâ ſua atque igneâ ſulphureitate, lin-
uam ac corpora adurit & corrodit, hanc
utem corroſionis cauſam ſulphur Mercu-
iale eſſe, ipſa aqua fortis monſtrat, cujus
ulphur Mercuriale, ſi præcipitetur, conti-
uò amittit omnem igneitatem & corroſio-
em, præcipitatur autem per ſulphuris Mer-
urialis fixationem, fixatio verò peragitur,
er ejuſdem condenſationem, condenſatio
t intrinſecâ refrigeratione, hæc ſalibus, un-
e lixivium præparatur, atque aquæ forti in-
unditur, abſolvitur, hoc enim lixivio ſul-
hur Mercuriale, in puncto figitur, atque a-
ua fortis amittit omnem corroſionẽ, unde
quidò conſtat, corroſionem per ſulphur

rarefactum fieri, & hæc est ratio, cur ex quolibet spiritu aut sulphure Mercuriali, frequenti destillatione nimiùm rarefacto, magnum possit fieri corrosivum, pro quo etiam spiritus vini tanquam sulphur Mercuriale vini rarefactum est habendum, ex his liquet saporem constare ex igneitate, hanc verò in sulphure & sale volatili existere.

Tandem quod Chimici huic principio spiritualitatem & vegetationem aut vitalitatem tribuant, non ineptè faciunt, hoc enim principio absente, nullam vegetationem dextrè absolvi, nullam qoque formam perfecte naturæ imprimi, experientia docet, eadem quoque testatur, vis formantis non parvam partem huic principio inesse, cum sal volatile, non rarò in destillatione corporis unde producitur, subtilem materialem repræsentet ideam ac formam, prout inferiùs sub sale fixo latiùs docebimus. Pro conclusione sciendum est Chimicos omnes spirituum materialium qualitates, puta odorem colorem, & saporem, in supremo suæ subtilitatis gradu huic ascribere sulphuri & sali volatili, cùm reverâ omnis spiritus destillatus

ıde conſtet, unde ejus & penetrantia & ragrantia.

Ad principium ſulphuris me converto, .empe ad ſecundum qualitatis principium, ui reliquum colorem, ſaporem obtuſio-em, ita& odorem tribuunt, principium hoc nimam & balſamum ac gluten corporum ocant.

Quod color oleo ſeu ſulphuri medio ›ptimè aſcribatur, non dubitandum eſt, cùm o ſeparato genuinus & naturalis corporis olor ſimul recedat, probant hoc hujus co-oris cum ſulphure extractiones, ubi extra-cto ſulphuri color inhæret, corpus verò un-le ſulphur extractum eſt, tali colore priva-ur, item omnes colores medij à ſulphure eparari nequeunt, verùm ei tenaciſſimè ad-ıærent, imò ipſius olei inſtar comburun-ur.

Saporem obtuſiorem ſulphuri medio tri-uunt, cum aliqualiter condenſatum, nec àm ſpirituale, rarefactum ac penetrans ſit, prout ſulphur Mercuriale eſt. Unde tan-tam etiam penetrantiam habere nequit, ba-

ſin tamen ac differentiam ſapori præſtat, enim verò juxta commixtionem hujus ſulphuris cum ſuo ſale, varii oriuntur ſapores, acidi, amari, ſalſi, dulces, mixti, ſaporem enim ex ſulphure venire ut antehâc ita in Metallurgiæ meæ tertia parte ſufficientiſſimè demonſtratum eſt, cùm juxta ſulphuris hujus alterationem & colores, odores & ſapores mutentur, ſicut quotidianâ id experientiâ compertum habemus, ubi tractatione ſulphuris diverſos arte floribus colores, ejusdem verò alteratione, diverſos ſapores cauſamus, eosque alteramus ac immutamus.

De odore non eſt quod multa faciam verba, cùm clarum ſit omne oleum olere, olet autem quod pars olei rarefacta & volatilis ſit, unde levi compendio omne ſtillatitiũ oleum rarefieri, ac volatiliſari poteſt, ut ſpiritus inſtar fragrantiſſimè oleat, viciſſim quodlibet ſulphur Mercuriale, digeſtione ſic condenſari poteſt, ut oleum fiat medium, atque aquæ innatet, odor ergò aquæ roſarum non niſi ejus parti olei rarefacti tribuendum eſt, quo condenſato & ſeparato, omnem

nnem amittit odorem; hæc quoque ratio eſt,cur roſæ in deſtillatione, tàm parùm dent olei medij,nempe ſtillatitij, aquæ innatantis. Verùm de his in ſequentibus de horum principiorum alteratione.

Cur principium hoc qualitatis nempe ſulphur medium, animam & balſamum vitæ vocent Chimici,ſufficientem habent rationem,ſicut enim anima,corpus in compage ſua per debitum calidum & humidum præ & conſervat, ita ſulphur hoc medium tanquam balſamus &mumia,glutine ſuo,totam corporum compagem & ſubſtantiam conſervat. Hoc enim ſulphure reſoluto & diſſipato,tota corporis materia & forma, concidit & corrumpitur: Veritatem hujus experientia monſtrat, hoc enim oleo medio à corporibus ſeparato, tota corporis corruit ſubſtantia & forma, hoc enim eſt ſulphur agglutinans & informans materiam, cujus baſis ſal & ſulphur fixum, cujus erudimentum,ſal & ſulphur Mercuriale eſt;

Ad ultimum qualitatum principium ad ſalem me convertam,huic Philoſophi, ulti-

mum coloris,odoris,& saporis gradum tribuunt,insuper corpus vocant.

Ratione coloris,etsi salia fixa plerumque diversum, album nempe colorem habere soleant,aut si sulphur eductum sit, rubeum, atque ita à colore corporis differant, tamen colori Mercuriali & sulphureo basin coloris præbent,non secus ac color albus,aut cineritius,pictoribus pro fundamento inserviunt, quibus tanquam principalibus varios colores superpingunt, tandem exornant coloribus superficialibus, quæ omnia in triplici trium principiorum sulphurum colore, æquè eveniunt,color enim sulphuris fixi pro basi,color sulphuris medii, pro ipsa pictura corporis,color denique sulphuris Mercurialis, pro superficiali ex-ornatione inservit, quæ sanè magna & admiranda plastice ac pictura naturæ est.

Odorem quod attinet,sciendum est,cum in infimo gradu heic subsistere, cum enim odor, sulphur rarefactum,in hoc autem fixo qualitatum principio, sulphur substantiale condensatum sit,facile liquet non multum id olere posse; Sapore tamen compensat,

quic-

quicquid odore negligit, ſulphur enim cum hoc loco, cæteris duobus fixiùs ſit, non quidem penetrãtiùs ſed reliquis ſulphuribus intenſius & obtuſius ignet, linguamq́; aſtringit, prout in omnibus ſalibus fixis id experiri guſtu licet.

Corpus deniq́ue hoc principium vocant, idq́ue ideò quod animæ, nempe prædicti ſulphuris medii habitaculum & vinculum ſit. Tùm quod corpori ultimam imprimat formam, & conſiſtentiam, unde juxta diverſitatem hujus principij, diverſi corporum habitus, longi, parvi, craſſi, tenues, duri, molles, lævi, aſperi, multifarii deniq́ue oriuntur, quare in puncto formæ principium hoc, non parùm cum ſale volatili convenit, cujus eſt primum materiæ imprimere characterem, hujus verò principii eſt eum indurare, perficere & elaborare, ne verò quis putet nos hic absq́ue autoritate aliorum, huic principio ultimam formam tribuere, addam quæ Cl. Vir. D.D. Schröderus (in Pharmacopæiæ ſpagyricæ præfatione ſupra ejuſdem quintam partem, nempe Zoologiam) ſibi de hâc

re Excellentiſſimum Virum, Joannem Danielem Horſtium, in Academiâ Marpurgenſi Medicinæ Profeſſorem publicum, in Epiſtolâ quadam ſcripſiſſe, aſſerit. Tenorem autem Epiſtolæ Horſtianæ, quem prædicto loco citat, huc apponam.

Quod attnet ſuſcitabilem vim formatricem, certè ſæpeque D. Georgius Molterus Med. Wezlar. retulit, non ſemel ſe urticam vidiſſe in aquâ congelatâ.

Mihi eſt ſal Abſinthij, cujus ope, vera loquor, totum Abſinthium tibi ponam ob oculos, quibus & hoc ſubjicit autor, quod certa quâdam operatione, ſal abſinthij volatile elevatum, alembici lateribus adhærendo plantam ſuam dilucidè repræſentet, hæc D. Schröderus loco. citato Confirmat, hæc Sennertus, ex Quercetano & Polono, ut & ex Libavio, atteſtatur itidem Vigenarius Gallus in tractatu Gallico de igne & ſale pag. 262. prædictus D. Schrôder loco ſupra citato ſcribit, ſibi cum Pariſiis degeret, relatum eſſe à gravi Viro Medicinæ Doctore, nomine Certain, videlicet ſibi, in maceratione cineris caneronum, tàm perfectorum, quàm

quàm imperfectorum in liquore eo natantiũ, ſimili ratione in aquâ ſtillatitiâ ſpermatis ranarum, ſibi illarum imagines, quoniam fuiſſe repræſentatas, præcitatus D. Horſtius aſſerit, quod & Robertus Flud de Fluctibus in ſuis ſcriptis, Illuſtriſſimus Philoſophus D. Dygbi Anglus in diſſertatione ſuâ de rerum vegetatione confirmat; Ego cùm Breslæ degerem, atque in notitiam Expertiſſimi D. Schefferi venirem, relatum mihi eſt ab eo, quod ſalem fixum habeat, quem ſi in vitro calori exponit, monticulos varios, aliasq́ue figuras repræſentet; cùm aliquando CC. deſtillarem, in vaſe recipienti, ad latera ſal volatile ſe cumulavit, cornuumq́ue cervi naturaliſſimam repræſentavit ideam, quod autem vis formans & volatili & fixo inſit ſali ac ſulphuri, & in metallurgiæ meæ tertiâ parte, & in aquâ forti clariſſimè demonſtratur, cum in præparatione ſic dictæ arboris Philoſophorum, Mercurium in arboream deducat formam, quæ vis formatrix magnâ ex parte ſulphuri nitri & vitrioli aſcribenda eſt. Hæc & experientiâ, prædictorumq́ue autorum authoritate confirmata,

Henricus

HenricusMeibohiusMedicus in prefatione ad corpus gloriosum spizelii, nō tàm gloriosè in dubium revocat, ac tandem negat, verùm cùm nullus dubitem, quin affirmātium authoritas, hujus negantis ratione major sit, non video cur is multis rationibus ad veritatem compelli debeat, qui ab eâ, alienus atque asymbolus studiose esse desiderat, dicta interim de hoc paragrapho sufficiant.

§. 4. *Quâ ratione Qualitatis recensita principia tria inter se conveniant, & quomodo alterentur.*

Primò sciendum est an sulphura possint uniri cum sale, id est, olea cum aquâ. Respondeo affirmando, cum videamus saponem id præstare, unit enim oleosa aquosis, prout omnia alcolisata hæc faciunt, præsertim si olea in liquore alicujus salis fixi, aliquamdiu digerantur, seu si oleum stillatitium cum oleo per deliquium digestioni committatur: naturam enim ambo acquirunt mediam, saponatam scilicet, quæ se omnibus miscet aquis, unde varia curiosa ar-

te

te produci poſſunt. His ergò extra controverſiam poſitis, conſiderabimus an ipſa ſulphura inter ſe commutari poſſint? Abſtrahendum heic eſt, à regnorum diverſis ſulphuribus, neque enim ex ſulphuribus animalibus vegetabilia, aut ex his mineralia, prout Glauber fabulatur, fieri aut arte præparari poſſunt, intelligimus ergò hîc commutationem ſulphurum inter ſe, in ſuo regno, unde hîc quæro an ſulphur Mercuriale poſſit fieri ſulphur medium, idque medium tandem, poſſit exiſtere fixum? Dico quod poſſit, & naturaliter & artificialiter hoc contingere, differentia enim volatilitatis, fixitatis & medietatis, in rarefactione, condenſatione, coctione, & temperatura conſiſtit, quæ ars omnia & igne & humiditate præſtare, atque alterare poteſt, unde mirum non eſt, quod ex fixiſſimis quoque ſalibus & ſulphuribus ſpiritus magnâ tamen ignis vehementiâ eliciantur, viciſſim quod omnes ſpiritus ſubtiles, rurſus figi poſſint. Digere ſpiritum vini, vel abſtrahe cũ ſuper aliquo ſale & videbis ſulphur ejus Mercuriale tandem

in

in naturam mediam nempe oleoſam abire, quod & de reliquis ſpiritibus intelligendum eſt, verùm magna eſt prudentia & ſcientia, poſſe debito modo cum modeſtiâ & absque rerum deſtructione, earum principia alterare, cui uſui corporum natura perſcrutanda eſt, quis nempe corporum magnes, quod eorum vinculum, quæ perfectionis & deſtructionis cauſa ſit, his enim benè conſideratis, in rerum ſeparatione mira conſpicies, neq; in earũ metamorphoſi cauſandâ, quicquam tibi difficile erit, ſed de his in titulo ſexto & ſeptimo latiùs agemus, hoc loco pro concluſione ſciendum eſt, cùm quodlibet prædictorum trium ſulphurum alterabile ſit in aliud, ſuo tamen in regno, dubitandum non eſſe, ea in corporibus reperiri, eandem rationem cum ſalibus eſſe, egò quidem heic mordicùs non defendam, dari actualiter hæc tria principia in omnibus corporibus, hoc tamen firmiter concludo, quod principium ſulphuris ſubſtantiæ reperiatur in omnibus corporibus, quodque his tribus gradibus alterabile ſit, plura in

Corol-

Corollariis. Quâ ratione ſapores, odores, colores, reliquaque corporum accidentia, volatilitas puta & fixitas, gravitas item & levitas, forma denique corporum per hæc qualitatum tria principia, Mercurium nempe ſulphur & ſal alterari ac immutari, deſtrui & perfici poſſint, partim explicat metallurgiæ meæ pars tertia, non paucis autem titulus quartus, ſextus & ſeptimus exponunt.

§. 5. *Cui uſui cognitio Trium Principiorum qualitatis inſerviat?*

Reſpondeo. Duplici, Phyſico & Medico. Phyſico trium horum principiorum notitia inſervit, ut corporum compagem intelligat, eamque debitè reſolvere ac coagulare, imò ſi lubet immutare ſciat, is enim finis nobiliſſimæ iſtius ſcientiæ ſpagyricæ eſt, unde etiam nomen à græco Σπέιρω, ſeparo, ſortita eſt. Objicies, facilè eſſe negotium corpora ſolvere, deſtruere & alterare, cum ea ipſa proprio motu id faciant,

dico

dico contrarium, imò difficilimum esse, cum corporis incremento & perfectione, id resolvere, purgare, ac denuò dextrè conjungere, atque hunc totum laborem cum utilitate absolvere. Sunt multi ciniflones, multi agyrtæ, sophistæ, carbonarij, multi deniq́ue naturalium corporum perditores, carnifices non anatomici, aut veri spagyrici, qui corpora juxta sua principia disjungere, eaq́ue rursus juxta naturæ leges conjungere sciunt, multi inquam tales reperiuntur, verùm quam ab hâc scientiâ, ejusdemq́ue principiorum cognitione alieni sint, eorum exhibent opera, ex quibus eos cognoscetis, ex istis nempe fructibus, quos corpora illorum Machærione tractata, reportant, atque ob oculos ponunt, multos reperies doctos Physicos juxta Aristotelicos, qui infinitas rerum sciunt aut fingunt causas, quâ tamen ratione corpus debitè resolvere, putrefacere, fermentare, coagulare, purgare, fixare, volatilisare, exaltare, perficere, deniq́ue juxta naturæ leges tractare debeant, prorsus ignorant, atque ad talia obmutescunt, cùm in Aristotelis Physicâ tale nec quicquam reperiatur, solum

um enim Aristotelem sapuisse ejusmodi Philosophastri putant; unde quæ ibi non reperiuntur, contemnunt, pudet enim illos scire id, quod eorum Magister nescivit, ego sanè censerem ut Aristotelis Physicæ adjungeretur doctrina de rerum separatione & conjunctione, neque flocci penderetur illa Physices pars, quæ omnium rerum artificialium, ac curiosarum operationum Physicarum basis ac fundamentum est.

Medicinæ quidem omnium maximè spagyrices fundamenta inserviunt, qui enim in corpore nostro reperiuntur morbi, ex sanguinis reliquorumque humorum corruptione maximè oriuntur, verùm, unde quis corruptionem debitè intelliget, nisi ejus subjecti substantiam cognoscat? Omnes humores, ipsam carnem, ossiumque substantiam ex prædictis substantiæ & qualitatum principiis, sulphure nempe & sale constare Vulcanus Anatomus docet, ex horum principiorum alteratione variæ ac periculosæ in corpore humano mutationes ac corruptiones oriuntur, quas corrigere profectò nemo

dextrè

dextrè poteſt, niſi qui prima corporum materialia noverit principia, eorumque ſciat permutare accidentia. Solis enim nominibus æger non curatur, nec ſola nomina morborum, ægro cauſæ morborum exiſtunt. Loquuntur multi de inflammationibus, multi de putredine ſanguinis, de intemperie cerebri &c. Sed unde tales cauſæ oriantur, quamvis varia obtrudant ac accuſent, non tamen acu tangunt, taceo, quod ea quæ ignorant tandem imaginariæ cuidam occultæ qualitati tribuant; verùm ut principiorum Chimicorum ante hac recenſitorum uſum in re Medica explicem, & morbos & medicamenta juxta principia Chimica reſolvam, ſciendum eſt Chimicos curare per ſimilia & contraria;

Per ſimilia, dùm morbus Mercurialis curari debet per principium Mercuriale, neque enim fixa conducunt volatilibus, aut volatilia fixis, prout ex rerum ſolutione patet, unde tota medendi methodus juxta Chimicos deſumpta eſt.

Per contraria curamus, dùm principio ſubſtantiæ opponitur contrarium, ut ſi mor-

morbus sit Mercurialis sulphureus, curari debet per medicamentum Mercuriale salsum, hæc enim ratio & experientia dictitant, faciendum esse temperamentum medicamenti, cum morbi causâ, nam cum Methodus medendi duplex sit, aphæretica & prosthetica, i.e. auferens & addens; aufferens autem evacuatione causam morbi tollat, addens verò causæ morbi contrarium addendo, morbum temperet, atque ex causâ morbi nutrimentum faciat: humores enim juxta Galenicos tùm peccant, cùm extra temperamentum sunt constituti, atque alterati: facilè colligi potest quæ methodus naturæ convenientior sit, nam si id quod evacuare studemus illâ parte temperaremus, quâ excedit & peccat, morbi sanè causam in alimentum verteremus, corpusque aleremus, quod evacuationibus debilitamus. Plethoram quam quis hîc objicere posset', & jejunium, & moderatum attenuat exercitium; novi ego præstantissimos Medicos, qui periculosos quosque morbos sola attemperatione curant, neque corpus evacuationibus ema-

emaciant, prout communibus Galenistis nihil tritius est; neque enim se Medicos esse putant, nisi purgantia præscribant, quæso, quid curatis? Quid evacuatis, quod corpori humano non conveniens esse putatis, sanguinem, bilem atram flavam, pituitam? Nam cur hi humores peccant, ut eliminationem mereantur? Dices vel qualitate vel quantitate, verùm si quantitate, mirùm mihi videtur, naturam tam cupidam esse, ut plura appetat, quam quibus indigeat, aut quæ possit secernere, cùm herclè malè nobiscum actum sit, qui tot purgatoribus id evacuare cogimur, quod natura nostra pro nutrimento apppetit, taceo, si evacuatione opus sit, multas dari alias leviores evacuandi vias, quàm ut necesse sit naturam irritare. Tùm si qualitate humores peccant, quæso quali? Corruptione, alteratione, inflammatione, aut alio excessu? Sed quid est corruptio, inflammatio? nonne excessus temperamenti? Ita quidem, quare humorem taliter peccantem temperare potiùs quam evacuare deberetis, cum non suâ substantia, sed qualitate peccet, temperatus enim non peccat sed
cor-

corpus nutrire coadjuvat. Sin autem corruptum evacuatione curare intenditis, necesse sanè est, ut ad ultimam usque eum evacuetis guttam, quæ ejusdem corruptionis cum toto suo est, nec obstat per abstractionem aut diminutionem corrupti humoris reliquum corrigi, corpus quidem ægrum in quantitate corrupti humoris habebit minùs, quod tamen reliquum humoris in corpore est, corruptione non privatum aut intrinsecè correctum est. Multùm conduceret, ut rarefactionem & condensationem humorum benè intelligeremus, multis certè corruptionibus obviam ire possemus, illa enim talium corruptionum non postrema causa est, cum humores inde ebulliant, aut nimiùm constringantur. Verùm redeamus ad nostra principia, in quæ morbos dividemus.

Mercuriales morbi sunt duplices, juxta duplex substantiæ Mercurialis principium, sulphurei nempe & salsi, Morbi Mercuriales sulphurei sunt omnes inflammationes subtiles acutæ, corporis, cerebri præsertim & sanguinis non absque malignitate, corrumpitur autem in his morbis, sulphur Mercuriale

ale ſanguinis reliquorumque humorum ſanguini commixtorum, quæ corruptio ex nimiâ rarefactione inde ejusdem inflammatione exoritur, cauſas tamen habet varias procatharcticas; hoc ſulphur Mercuriale extra ſuum temperamentum conſtitutum, agit in ſuum ſal homogeneum, nempe volatile, tanquam forma in materiam, donec eam, ac tandem reliqua corrumpat principia, totum enim penetrat corpus, furit in maſſam ſanguinis, cerebrum, ſpiritusque animales interturbans, tandemque calorem naturalem ſuffocans, hæc ergo morbi cauſa citiùs & jucundiùs curari nequit, quam per contrarium, nempe per ſal volatile, eo enim tanquam materia frigida, tamen etiam penetrante, ſulphur hoc rarefactum condenſatur, aſtringitur, & in temperamentum reducitur. Quare uſus ſalium volatilium hoc loco ad miraculum usque conducit, imò apud ipſos Galeniſtas in uſu eſt, ſimili in caſu; quamvis enim ſudorem pellat, non tamen ideo corpori impedimento eſt, verùm id liberat ac temperat, cauſam ſudoris hujus vide in meis ſcriptis loco alio, curamus ergo hunc morbum per ſimi-

mile principium qualitatis nempe Mercu-
ale,ſed per diverſum ſubſtantiæ , nempe
ılphur temperamus per ſalem , oleum per
quam,ſimilitudo enim principiorum ratio-
e operationis,diverſitas verò ob tempera-
ıentum requiritur , nam ſi quis ægro tali
ılphure Mercuriali excedente affecto ſimi-
: vellet propinare principium ſubſtantiæ
ılphureum nempe , puta ſpiritum vini,aut
milem,næ ille oleum igni affũderet, quare
aturam temperamentum quærere vel hoc
ɔlum exemplum , tùm & ipſa ratio dictitat,
ujus principii medicamentum ſit quæren-
um. Eadem ratio eſt,cum exceſſu ſalis
olatilis , ſeu Mercurialis : Peccat autem
uantitate & qualitate,hâc quidem,dùm in-
raſſatur aut nimiùm ſubtiliſatur ac inqui-
ıatur,illâ verò,dùm ſulphur mercuriale de-
icit,ſic enim ſal volatile augetur : utroque
ıodo multùm damni ægro affert,cum enim
ɔrincipium hoc Mercuriale ſedes quaſi ſpi-
ituum vitalium ac animalium ſit,facile tales
nde afficiuntur,unde vertigines,cerebri fri-
gidæ intemperies, epilepſiæ, ac lipothymiæ
cordiſque defectiones oriuntur, has autem

affectiones ſulphure Mercuriali in qualitatibus tertiis convenienti feliciſſimè curari & experientia & ratio dictitat, fragrantes enim ſpiritus cerebrum & cor corroborare ſpiritusque vitales confortare, præſertim cerebrum, nemo peritus Medicus negabit: ratio autem accedit, cum enim peccet ſal Mercuriale, per contrarium, ſulphur nempe, temperari debet, magna quoque ſulphurum Mercurialium eſt penetrantia, quod in dentibus humanis conſpicimus, qui à ſulphure Mercuriali non levem ſubeunt viciſſitudinem cum ab eo inquinentur ac tingantur, ex ipſis etiam Medicamentis Mercurialibus liquet, quæ ſubtilitate ſuâ totum penetrant corpus, ſunt autem Medicamenta Mercurialia à parte ſalis volatilis omnes ſubtiles aquoſitates, à parte ſulphuris omnes rectificati ſpiritus, mixta autem ſunt communia ſalia volatilia, ea enim ob ſaporem, admixtum quoque ſulphur habent.

Jam morbos accedamus qui ex ſulphure ac ſale medio proficiſcuntur, ſunt autem vel ex ſulphuris reſolutione, aut ex ejus coagulatione nimiâ, ut enim morbi Mercuria

iales partes nobiliores & ſubtiliores, ita hi
ıxta ſuum principium mediam plerumque
fficiunt partem, tùm quoque ex præceden-
bus notum eſt, totam corporis ſubſtantiam
c compagem ex ſulphure medio tanquam
lutine conſtare, unde eo reſoluto pericu-
ɔſi oriuntur morbi, corruptiones,
ltra deniqúe ſolutiones continui; pu-
redines, colliquationes, defluxiones,
x nimiâ verò ejus incraſſatione obſtructi-
nes oriuntur, omne enim ſulphureum mu-
oſum ac viſcidum eſt, prout excretiones &
ɔuta in corpore humano id ſatis docent, hi
rgò morbi qui ex ſulphuris reſolutione
roficiſcuntur, curantur ejusdem agglutina-
one, quo loco oleoſa balſama reliquaque
ılphura media agglutinantia, nempe olea
illatitia primum locum obtinent, qui verò
ıorbi ex ſulphurum nimiâ incraſſatione o-
iuntur, per ſalem medium reſolvuntur,
uod in corporibus abundantiſſimè reperi-
ur, ſal enim tale tartareum ac nitroſum eſt,
inc incîdit, atque abſtergit, unde ejusmodi
alibus mediis omnis generis ſputa viſcida,
nucores ac obſtructiones reſeruntur, repe-

riri autem ſulphur tale medium in homin ejusmodi obſtructionibus obnoxium, v ſola ſanguinis anatomia monſtrat, ſangui enim exiccatus, limi inſtar indureſcit, atqu igni inſperſus lardo quam ſimillimè urit at que conflagrat, quod ſanè non faceret, ni ſubſtantiæ eſſet oleoſæ. Bilem ſi exicces re peries plus ſale abundare, quam oleo, id ta men quod ei ineſt, non tam glutinans exi ſtit, prout id quod in ſanguine eſt, de qu antehâc diximus, unde liquet quis bilis uſu ſit nempe reſolvere, abſtergere, ut inferiù latiùs dicetur.

Morbos ſalſos quod attinet, qui ex prin cipio ſalis & ſulphuris fixi oriuntur, mole ſtiores ſunt reliquis, nam cum ſubjectur habeant, quo vel ſolo exiſtente in corpore homo ſe ægrè habeat, facilimè colligi pot eſt, quantum cauſet dolorem, ſi exceſſu et iam ſuæ qualitatis peccent. Ut enim juxta tri regna triplicia ſunt corpora, ita triplices ha bent compoſitiones, fixioris compagis me talla, mediocris vegetabilia, minimæ & levi ſimæ ſtructuræ animalia ſunt; unde ſequi tur

ur, prout etiam ipsa docet anatomia spagy-
ca, metalla fixi salis & sulphuris quàm plu-
mum, vegetabilia non adeò multùm, ani-
nalia autem omnium minimam quantita-
em habere: quare animalia à fixis salibus &
ılphuribus etiam abhorrent, unde compert-
ım habemus, eorum naturam hoc princi-
iũ respuere, atq; per hypercatharsin rejice-
e, & hæc est ratio cur Galenici salia fixa diu-
etica vocent, aut urinam pellere putent,
ùm natura talia salia fixa respuat atque per
sam urinam secernat, idem facit cum sul-
hure & sale fixo antimonij, nempe quod
itro ejus inest atque vino elixatur, hoc
nim per vomitum tanquam corpori huma-
io heterogeneum, ac humanis constituti-
is inconveniens excernit, idẽ sentiendũ est
le sale fixo vitrioli, ex quibus omnibus li-
quet naturã animalem à sulphure & sale fixo
ıbhorrere, cum & illa per excrementa tàm
rinæ quam alvi excernat, unde ab ipsis
Galenistis, quo similia excrementa gravio-
a, hocque sulphure & sale fixo ma-
gis repleta sunt, homo excernens

 sani-

ſanior judicatur, cùm enim, ut in præcedentibus demonſtratum eſt, in omni corpore tria prædicta qualitatis ſint principia, in ipſo etiam homine reperiantur, neceſſe eſt ut cibo & potu conſerventur, cibi itaque cum potu, non niſi in corpore humano & quidem primum in ventriculo, mediante elixatione hæc principia ſuppeditant, ſeparari autem ex cibis debent, quæ corpori humano conducunt, reliqua excernenda: conducunt autem principium Mercuriale & medium, quare cauſa elixans ſic diſpoſita eſſe debet, ut ſal & ſulphur fixum intactum relinquat, quod faciet, ſi ſimilis cum ſolvendo erit naturæ, unde potus, qui in ventriculo, bile, tanquam ſapone inficitur, lixivium Mercuriale & ſulphureum præſtat, quo ex cibis elixatur, quicquid ad conſervationem & nutritionem principiorum in corpore humano requiritur, elixatum ergò ſeu Chylus Mercurialis & ſulphureus eſt, prout de hâc re alibi à me clarè adducuntur demonſtrationes & experientiæ. His præpoſitis, ſciendum eſt, magnam partem boni alimenti, hoc in lixi-

vio

io ſitam eſſe, id enim ſi virtute ſua deficiet, parùm nimis elixat, omnemque oleoſitatem ſeu ſulphureitatem relinquit inſolutam, aqua enim ſapone infecta, oleoſas tollit maculas, quod ſine ſapone non præſtat, & hæc eſt ratio cur ſale & oleo aut butyro ad omnes cibos indigeamus, nempe ut lixivium in ventriculo corroboretur, accidit ergò, ut dixi, non raro, ut lixivium hoc ſtomachale (ideò ſic voco, à ſimili ſixivij communis operatione, ut enim lixivium ſalſa, acida, dulcia, oleoſa, aquoſa omniaq; reſolvit, ita lixivium hoc ſtomachale, omnes, quibuscunq; veſcimur, cibos, caſeum nempe, carnes, butyrum, ſalſa, acida, dulcia, &c. omnia denique quæ etiam fermentationem impediunt, reſolvit) aut impediatur, aut nimiùm promoveatur. Impeditur verò, omnibus aquoſis, unde aquæ nimiùm uſus bonam elixationem & per conſequentiam, bonam digeſtionem impedit, ſequitur inde totius corporis cacochymia, ventris dolor, tormina, cruditates, ſudores, ſcabies, variæque putredines, ſolutiones, colliquationes. Viciſſim promovetur

nimiùm bilis, atque per eam lixivium ſto- machale perque id elixatio, rebus omnibus nimiùm ſalſis, nimiùm oleoſis, unde vina calidiora bonam digeſtionem cauſant, modicè ſumpta, immodicè verò nimiùm elixant, quod & de aromatibus & nimiùm ſalſis aut conditis intelligendum eſt, à quorum uſu abſtinendum, cum periculoſi ex nimiâ elixatione morbi oriantur. Dùm enim elixatio talis nimia eſt, præter ſulphur & ſal Mercuriale ac ſulphureum, nempe medium, etiam ſalſum ſc. fixum elixat, unde ſulphur & ſal fixum ex cibis extrahitur atque chylo communicatur, cum excerni deberet, quare chylus taliter ſulphureus & ſalſus ab excrementis in inteſtinis ſeparatus, hepar tanquam transcolatorium petit, excrementa autem alvi toſta ac ſicca fiunt, urina verò tenuis evadit, ſi nempe ſulphur & ſal fixum ex cibis ob nimiam elixationem chylo communicatum, ab hepate non ſeparetur, ſed libero tranſitu cordi communicetur, ubi ſanguinis induit naturam cui ſalſum hunc & ſulphureum imprimit characterem, unde multæ corporis dolent partes, cum enim ejus partes

tes nervi,& articuli,reliquaque interiora viſcera,ſanguine foveantur & nutriantur, magnâ cum moleſtiâ ejus ſalſedine & ſulphureitate fixâ afficiuntur , è contra,ſi tale ſulphur & ſal in chylo ab hepate ſeparetur,ſanguis quidem eo non coinquinabitur , verùm renes & veſica non parum inde afficientur,præſertim ſi ſulphur quantitate ſalem excedat,tùm enim hoc ſulphur fixum coagulat ſuum ſalem,unde arena,ſabulus,lapilli, ac calculi,,ſicuti in ſanguine & articulis tophos generat , quare dico ortum podagræ primarium,ventriculum ob immodicam elixationem,ſecundarium autem in malè affecto hepate eſſe,quo ſeparandum ſulphur & ſal non ſecernitur,atque ita unam eandemque originem podagræ & calculi eſſe , ſolâ tantùm hepatis officinâ diſtinctam,quâ materia vel in ſanguinem,vel in veſicam transaut remittitur. Vitandi ergo his ſunt omnes cibi,multo ſale& ſulphure fixo tanquam ſuis calcibus præditi,vitãda etiã vina ſulphurata & fixo ſale plena,quæ calcata vocare ſolent, prout inGallia repeiũtur : unde illic locorũ non pauci aut calculo aut podagra laborant.

Vitandi quoque ſunt omnes affectus, quibus bilis irritatur ut in ventriculum ſe effundat, potumque ibi contentum inficiat, accedunt alia quæ ventriculum ab ejusmodi immodicâ elixatione præſervant, imò quæ aut coagulatos tophos, etiam lapillos & ſabulum reſolvunt, verùm de causâ hujus ſolutionis, in ſexto titulo agetur latiùs. Hoc loco non eſt mei intenti Medicinam Chimicam ſcribere, cùm id alibi in Tractatu de corporum Magnetiſmo abundanter faciam, potuiſſem alioquin hoc loco plurima addere experimenta, multasque rationes quibus hæc dicta probantur & ſtabiliuntur, ſed illa in ſuum ſunt reſervanda locum, ſufficiat hîc tanquam in prodromo aut ſpeculo multarum abſtruſarum rerum, multorum morborum & dextrè appropriatorum medicamentorum, indicationes, cauſas, ac vias, ad multa alia inveſtiganda, detectas ac expoſitas eſſe, alio loco Deo volente plura.

Sed hîc mihi concludenti hunc paragraphum obgannire quendam, ut puto Galeni aſſeclam ſcævolam non ambidextrum, qui in unius Magiſtri verba ſaltim juravit

au-

audio,in hunc ferè modum. Vera quidem quæ hactenus dicta & probabilia, verùm ejus ergò non opus esse ut novis nominibus atque inconsuetis,res denominentur, cum ridiculum sit absque necessitate antiqua nomina immutare,atq; rebus Mercuriũ, sulphur & sal in cognomentum sumere. Respondeo denominationẽ debere rei esse convenientem,utrum autem sulphur, & sal, tum Mercurius sulphur & sal,juxta substantiam&qualitates rerum eis magis aut minùs, quam hactenus usitati Galenici termini conveniant,quilibet judex esto, sanè ex definitione aut denominatione Chimica alicujus morbi aut medicamenti,uno intuitu, rei natura,substantia,morbus,accidens, ac cura & Medicamentum detegitur:cujus sequens tabula testis sit. De cætero sciendùm est, hos terminos non novos sed ipso Galeno antiquiores esse,prout id in septimo titulo sub paragrapho primo de terminis ad oculum demonstrabitur, quod autem non æque ac Aristotelici vigeant, atque in omnium ore sint,ut cholera,sanguis,melancholia,pituita,

&c. ratio eſt, quod Chimiæ ſtudium non tam vulgare aut prophanum ſit, cujus & termini & materiæ omnibus philoſophaſtris noti ſint.

Tabula pro morbis & medicamentis cognoſcendis, combinandis ac Chimicè definiendis.

Morbi.	Medicamēta.
Mercur.ales - - -	Mercurialia
Sulphurei - - - -	Salſa
Salſi - - - - - -	Sulphurea
Sulphurei.ſc.medij	Sulphurea ſc.mē-
Sulphurei - -	Salſa (dia.
Salſi - - - -	Sulphurea
Salſi ſc. fixi - -	Salſa.

Sulphurei - - Salſa
Salſi - - - Sulphurea.

Hi morbi curantur per hæc Medicamenta.

Hæc paucula ſufficiant de uſu cognitionis trium qualitatis principiorũ in re medicâ, alio loco recenſebimus ſpecialiter morbos cum ſuis appropriatis medicamentis, juxta tabulam præfixam, cujus ratio; eſt ut morbi curentur per ſimilia qualitatum,

per

per contraria verò ſubſtantiæ principia, ſic morbus Mercurialis curatur per principium Mercuriale, ſulphureus verò Mercurialis, per Medicamentum Mercuriale ſalſum, & ſic in reliquis.

§. 6. *De Principiorum Qualitatibus Tertiis.*

In præcedentibus, dictum eſt principia ſubſtantiæ juxta ſuam conjunctionem quatuor temperamenta & quatuor complexiones cauſare, deinde juxta triplicitatem principiorum, Mercurij nempe, ſulphuris & ſalis, tres præcipuas, varias verò alias in accidentibus qualitates cauſari, puta, ratione coloris, odoris, ſaporis, compagis, corporalitatis, volatilitatis, fixitatis &c. Modò reſtat ut conſideremus qualitates tertias, præcedentes enim ſecundas vocamus, tertiæ autem reperiuntur in prædictis primis & ſecundis, in quibus certas ſibi manſiones & gradus vel manifeſtarum vel occultarum qualitatum, juxta à Deo ſibi implantatam naturam conſtituunt; cognoſci autem ut plurimũ ex qualitatibus primis ac ſecundis, unde

unde originem trahunt,possunt. Nam juxta principia substantiæ sulphurea plerumque sunt sarcotica conglutinantia, vulneraria, cicatricem inducentia,&c.

Salsa verò Emollientia, Ora vasorum dilatantia,laxantia &c.

Deinde juxta principia qualitatis vel huic vel alij tribuuntur membro & corporis parti,ut in præcedentibus explicui,Mercurialia enim in genere capiti tribuuntur, tùm eadem,juxta suæ substantiæ principia,si sulphurea existunt sunt Anodyna, attenuantia, rarefacientia, discucientia, corrodentia &c. Si Mercurialia salsa sunt,astringentia, repellentia, incrassantia, Hypnotica &c. existunt.

Eodem modo & reliqua principia suas habent facultates, in iisque certos gradus, prout suo loco hæc omnia fusiùs explicabuntur, nunc restat, ut pro conclusione hujus tituli aliqua explicemus dubia.

Corol-

Corollaria ad Titulum Tertium.

I.

An tria principia qualitatum, Sal, Sulphur & Mercurius in omnibus corporibus reperiantur, & an inde educi possint?

℞. Distinguendum esse inter ipsa corpora & inter ejus partes, sulphura enim, axungiæ & pinguedines in hæc principia reduci nequeunt, cum non sint integrum corpus, sed tantùm ejus pars, sic multæ reperiuntur species Metallicæ, quæ tota metallica corpora non sunt, sed tantùm aut metallorum excrementa, aut eorum nutrimenta, simili ratione lapides reperiuntur, qui neque totaliter minerales, neque alia perfecta corpora sed tantùm eorum partes induratæ existunt, ex quibus prædicta tria principia urgeri non debent, quamvis habito uno, arte id facile in reliqua duo commutari possit.

Corpora ipsa quod attinet, alia sunt perfecta, alia minùs perfecta, ex his levi negotio principia eliciuntur, ex illis verò difficilius, præsertim sulphur medium tanquam compagis anima educitur.

2. An

2.

An ex capite mortuo & phlegmate eadem tria principia præparari possint?

Dico caput Mortuum vel phlegma prout in communi sumitur, multâ ex parte in hæc reduci posse principia, uberiori calcinatione & destillatione. Sin verò prædictum caput mortuum & phlegma strictè supponamus, qualicunque etiam tractatione, aliqua particulâ ob oculos cadet.

3.

Cur tria sint qualitatis principia? Sal, sulphur & Mercurius;

℞. Sic Deo & Naturæ placuit, ut subtilius involveretur mediocri, hoc verò corpore tegeretur, taliter enim, unum, quodlibet vinculum est alterius, neque uno vacillante tota corruit massa, fovetur ergò unum ab altero, unumque alterius matrix est.

4.

Ad quodnam principium referenda sint, Sulphur, Mercurius, sal communia.

℞. Mercurius communis purum principium non est, sed corpus mixtum existit, con-

constans ex sulphure & sale tanquam substantiæ principiis, quæ in principia qualitatis resolvi possunt, quamvis sulphure & sale fixo careat, substantiæ enim principia, nondum benè per mixta aut concocta in eo sunt, unde varia & sulphura & salia appetit, prout in præparatione cinnabrij videre est, ubi sulphuri unitur atque alembicum cum eo petit, unde cinnabriū nominatur, eâdem ratione in sublimatione cum vitriolo & sale, salem attrahit, ejusque se vestit figurâ, atque sublimatum vocatur. Hinc clare liquet, Mercurium sulphur & sal desiderare, pro sua coagulatione. Multa etiam salia sunt & sulphura per quæ accidentaliter coagulatur, cum tamen talia coagulantia ejus naturæ non sint, cum ergo Argentum vivum ex sulphure & sale volatili ac medio, quod satis probari potest, constet, concludendum illud esse corpus imperfectum, & hinc non purum ac separatum principium.

Sulphur commune, ad puritatem principij sulphuris, propiùs accedit, acidū tamen liquorē, terrestreitatem insuper, etiam aliquid sa-

ſalis fixi continet, unde purum ſulphuris principium nominari nequit.

Sal commune omnium, minimè pro puro & abſtracto ſubſtantiæ principio habendum eſt, cum triplices in ſe oleitates tot etiam aquoſitates contineat, prout ejus anatomia demonſtrat;

Cur autem Philoſophi à prædictis tribus corporibus denominationem ſuorum principiorum ſumſerint, ab eorum natura, quàm principia aliqualiter imitantur, cauſam nacti ſunt, ſicut in præcedentibus plurimis expoſitum eſt.

TITVLVS QVARTVS,

De Quatuor Elementis Chimicè ſumptis, nempe igne, aëre, aqua & terra.

Procœmium.

EGimus hactenus de principiis, eorumque cognitione juxta Chimicos, nunc ordo vocat, ut elementa conſideremus. Miſſas hic facio theorias

Ariſtotelicorum de elementis, ut ſunt vel corpora ſimplicia, vel ut ſunt principia miſtorum, deniqúe quomodo adinvicem agant, patiantur, miſceanturque. Hoc loco Chimicis ſcribo, & quidem Chimicè, neque enim ſi aliter ſcriberem, aut aliis terminis uterer, me intelligerent. Quare omiſſis Ariſtotelicorum controverſiis de elementis, hoc loco generaliter & ſpecialiter, quæ praxi Chimicæ inſerviunt, pro compendio & chartæ anguſtia diſſeram.

§. 1. *Quomodo vocabulum Elementum à Chimicis ſumatur?*

Elementum à Chimicis quadrupliciter ſumitur, 1. Pro vulgari Ariſtotelico, & prout eſt corpus ſimplex cum cœlo mundi hujus molem conſtituens. 2. Prout eſt principium miſtorum, corporibusque ſublunraribus actu, vel potentiâ ineſt. 3. Prout vel Phyſicum vel Mathematicum exiſtit, dum enim Phyſicè operatur, corpora vel producendo, nutriendo, aut corrumpendo, Phyſicum vocatur, tale ſc. ut à Phyſico conſidera-

deratur, cum verò Mechanico usui inservit, ut ad ligna cremanda, ad impulsum & navigium, ad pondera movenda, mathematicum vocant, nempe prout mathematicè considteratur. 4. Elementum non rarò sumitur pro formâ corporis pro ipsa ejus essentia aut substantiâ, sic Elementum Veneris est essentia cupri, sicut enim principia alicujus scientiæ Elementa, ita etiam principia substan tiæ, rerum Elementa vocantur, id nempe unde corpus tanquam ex fundamento componitur.

§ 2. *De alteratione & connexione Elementorum.*

Nullum Elementum, adeò simplex reperitur, ut nullum admixtum habeat; neque enim unum absque altero consistere potest. Ita terræ admixta est aqua, aër, & ignis, quod & de reliquis sentiendum, ab eo autē quod prædominatur, sumitur denominatio. Elementa excessu alterationem, temperamen-

mento requiem causant, firmiter nunquam sic connectuntur, ut alteratioñe nõ subeant, nisi quodlibet Elementum per reliquos gradus sit alteratum ac dispositum, prout in metallurgiæ meæ parte primâ sub titulo de variatione elementorum uberiùs tractatur. Ignis per aërem agit in aquam, & per eam nutrit terram, secùs comburit ac corrumpit eam, taliter & reliqua Elementa agunt in se mutuò per media, sicut de hâc mutuâ actione Chimicâ, Cornelius Drebbel singularem edidit tractatum, ex quo plura peti possunt; sciendum autem est, terram ignis, aquam verò aëris esse nutrimentum, aquæ cum terra esse conjugium, quod ergo elementum cum sua rota à corpore resolvi debet, id vinculo suo solvatur, nutrimento suo autem relinquatur necesse est, terra agit in aquam formatione & generatione, hæc verò in terram resolutione & corruptione, ita igni cum aëre negotium est, quare si utraque copula fuerit firma, ac quodlibet elementum alterius induerit naturam, facilè immota quiescent, terra enim in aquã, aërẽ & ignẽ; sic

ſic quoque reliqua elementa reduci ac alterari poſſunt. Verùm aqua in aërem mutata, communis aër non eſt, ſed aqueus, quod & de reliquis elementis taliter tractatis intelligendum eſt, ex quibus denuò conjunctis, vinculum oritur incorruptibile, verùm de his plus in ſexto titulo.

§. 3. *De igne in ſpecie.*

Ignem Chimici dupliciter ſumunt pro vulgari & Philoſophico.

Per vulgarem, Elementarem, & ſolarem intelligunt, quem etiam Naturalem vocant, cùm natura eum nobis ſuppeditet; Artificialem verò nominant, qui arte rebus applicatur, ut per ſpecula cauſtica, per attritiones & commotiones, quadrupliciter autem applicatur, primò cum datur ignis putrefactionis per fimum aut terram. 2. Ignis conjunctionis & ſeparationis per aquam tepidam vulgò Balneum M. vocant. 3 Ignis generationis per aërem tepidum vulgo Balneum roris. 4. Ignis perfectionis, vulgo ignis arenæ, & ignis apertus, qui etiam inflam-

flammans, torrens, candens, incubans, calidus nominatur, mirandum ſanè, quòd, quamvis ignis externus agens, vulgaris lignorum vel carbonum ſit, attamen, juxta prædictos quatuor modos applicatus, diverſos cauſet effectus, neque enim comperies corpora in arenâ putreſcere, viciſſim in Balneo M. ſiccari, & hæc eſt ratio cur corpora quæ digeſtioni committuntur, juxta ignis differentiam, mox ſicca, mox humida, calida aut frigida fiant, quare non tam ignis, quam modi ignem applicandi ratio eſt habenda, Not. habet enim & ignis in prædictis quatuor modis, quatuor ſuos gradus, in quolibet, qui gradus juxta ignis potentiam numerantur; Ignis uſus vulgaris eſt, ut ignem corporum, de quo poſt agemus, excitet, eumq; alteret, ſolo enim hoc igne naturam adjuvare poſſumus, cùm præterea nullum aliud habeamus auxilium, prout Philoſophus Empedocles ait.

Philoſophorum ignem quod attinet, ſciendum eſt, eum eſſe ignem corporum, Calor. vocant autem hunc ignem calorem naturalem, natur.

lem, nempe ſulphur naturæ, de quo in præcedentibus egimus, unde ſulphur corporum eorum calidum innatum & Philoſophorum ignis vocatur, hæc ergò eſt cauſa, cur Philoſophi non rarò ſuum ignem à vulgari diſtinguant, eique diverſas attribuant qualitates, nempe quod ignis vulgaris comburat, & ſiccus ſit, Philoſophorum verò ignis nutriat, humectet, imò ignis humidus & frigidus ſit, hunc ignem quoque incombuſtibilem, lumen perpetuum, ſcintillulam corporum vocant, diſtinguitur autem ab igne corrodente, ſeu aquis cauſticis, quæ quidem ex ſulphure, ſed rarefacto nimiùm, conſtat, ut ſuperius demonſtratum eſt. Denique ſicut ignis vulgaris corpora combureret, niſi aqua munirentur, quamdiù enim caro in aqua coquitur, tamdiù non aduritur, ita Philoſophorum ignis ſuam corrumperet ſubſtantiam, niſi aquâ ſuâ foveretur, ſed de his plura loco alio, hoc hîc addo; elementarem ignem rarefactum, Philoſophorum ignem autem condenſatum eſſe, vulgaris ignis ſedem & pabulum in aëre, Philoſophorum verò in aquâ eſſe, unde quodcunque ſuperius

rius est, simile est ei quod est inferius.

§ 4 *De Aëre.*

Post ignem in ordinem venit aër, qui duplex juxta Chimicos est, communis & Philosophicus.

Communis rursus duplex existit, nempe Naturalis aut Artificialis; Naturalis aër est qui indies à nobis aspiratur, quique poris omnium corporum inest, hujus causa corpora & dissolvuntur & congelantur, prout in meâ metallurgiâ latiùs docetur.

Artificialis aër est, qui arte applicato calore, frigore, aut aliis mediis, rarefit aut condensatur, extra modum ei convenientem, hâc enim ratione evenit non rarò ut in destillationibus vitra rumpantur.

Philosophorum aër, aqua corporum rarefacta, sal nempe Mercuriale est, unde non rarò aër congelatus vocatur, item aër corporum, qui in generatione præsertim metallorum inhalat, exhalat & coruscat, hîc aër corporum, eorum Mercurius aut Mer-

curiale principium est,de quo superius plu
ribus actum est. Aër communis subjectum
est aëris Philosophici, eo enim transfertu
aër Philosophicus in varia loca, cùm vulga
rem perpetuâ sua transpiratione inficit
communicat se ipsum aliis corporibus,pro
ditur autem odore sympathia & antipathia
hoc duplici aëre perficitur,prout hæc latiù
demonstrat Excellentissimus Vir Domi
nus Digby in tractat.suo de sympathiâ. Sicu
ignis communis proprium est consumere &
corrumpere, Philosophorum verò ignis
præservare,ita communis aër penetrat&sic
cat, Philosophorum verò aër humectat &
vegetat.

§.5. De *Aquâ*.

Elementum Aquæ duplex est,datur enim
aqua communis & Philosophorum.

Communis est vel liquida vel congelat
liquida vel fluida vel vaporosa,destillata &
congelata verò vel frigore ut glacies,vel na
turâ ut crystallus.

Philo

Philoſophorum aqua vocatur humidum radicale ſeu aqua primordialis corporum, quæ triplex exiſtit,animalis,vegetabilis, mineralis,adæquata ad recipiendas formas ſulphurum in regno ſuo, vita & mors rerum, in regno minerali, aqua incombuſtibilis, aqua cœleſtis,ſpiritualis,vocatur. Huic hoc tribuunt Philoſophi Encomium, quod in eâ corpora ſui regni debitè ſolvantur, reviviſcant,ac regenerentur,unde diſtinguendũ eſt, quando Philoſophi de ſuâ aquâ loquuntur,quæ non eſt aqua communis, ſed Balneum & materia corporum, triplicis ſubſtantiæ juxta triplicitatem regnorum & corporum hac aqua abluendorum, nam dum de corporibus metallorum loquuntur,aquam eis convenientem, nempe Mercurialem manus non madefacientem, extrinſecè quidem volatilis, intrinſecè verò fixæ diſpoſitionis ſubintelligunt, cùm de aliis regnis & corporibus loquuntur, aliam etiam intelligunt aquam. Eſt autem aqua Philoſophorum medium, quo eorum terrâ, quæ in hac aquâ coquitur,

ab igne præſervatur , ne amburatur,verùm perpetuâ fixitate dominetur aquæ.

§. 6. De Terrâ.

Ultimam Elementorum Claſſem Terra omnium Mater claudit,hæc ſorores ſua nempe reliqua Elementa imitatur & quoque duplex exiſtit,Vulgaris nempe& Philoſophica.

Vulgaris triplex eſt,Animalis, Vegetabilis,Minerialis, ſic & Philoſophica ſubdividitur,differentia autem inter Vulgarem & Philoſophicam eſt , quod illa ſterilis,mortua,hæc viva & vegetans ſit , vocatur etiam matrix,terra foliata,creta,terra virginea, fimus Philoſophorum,terra quam aër in utero portat, ſepulchrum & revivificatio rerum: Sed de his loco alio plura dicam.

Corollaria.

I.

Vulgarium Elementorum,tales ſunt operationes,ad quas illis Chimici utuntur.

Te

Terra inſpiſſat, tranſcolat, attrahit.
Aqua, elixat, reſolvit, purgat.
Aër, volatiliſat, penetrat, ſiccat.
Ignis, ſeparat, alterat, perficit.

2.

Philoſophicorum Elementorum operationes ſunt.

Terra, vegetat, nutrit, corpusſuppeditat.
Aqua abluit, humectat, agglutinat.
Aër, penetrat, efformat, circundat.
Ignis, exaltat, copulat, fixat.

3.

Differentia Philoſophicorum elementorum cum communibus talis eſt.

In terrâ Philoſophorum tanquam vero balſamo corpora conſervantur, in communi terrâ corrumpuntur.

Aqua Philoſophorum igne fixatur, aqua communis igne rarefit.

Aër Philoſophorum ignem ſuſtinet, vulgaris eum fugit.

Ignis Philoſophorum vegetat, vulgaris deſtruit,

4.

Ignis & terra: Aër & aqua ſunt Synonyma

ma apud Philoſophos. Terra continet ignem, aqua aërem, ignis communis mediante aqua agit in terram Philoſophorum.

5.

Nota. Quæ ſua vocant Philoſophi, reſpiciunt regnum Minerale, in Metallico enim regno potiſſimum verſantur Philoſophi, cùm Nobiliſſimus ibi lateat Naturæ Theſaurus, omnis corruptionis expers.

TITVLVS QVINTVS,

De Generatione,

Spermate, Menſtruo, Matrice pondere, calore.

Procemium.

Finis ſcientiæ ſpagyricæ eſt corpora purificare, perficere & alterare: Commodè dupliciter con-

der

deratur, ad Medicinam & ad rerum generationem, ad utrumque corporum solutio conducit, hanc autem perfecte scire non possumus, nisi eorum constructionem sciamus, constructio verò perfectè intelligi nequit, nisi rerum generatio & hujus principia nota sint; quare non parvam acquiret rerum Chimicarum notitiam, qui fundamentis generationis operam dabit, quæ fundamenta quinque sunt, prout in sequentibus quinque Titulis explicantur. Ante omnia autem sciendum est, Chimicos in eo regno magis versari quod nobilius & compage suâ fixius, alterationibusque elementaribus minùs obnoxium est, tale regnum minerale censetur, unde dicta nostra ad id applicanda esse, Lector facilè capiet, non autem putet, quemlibet ad cognitionem hanc pervenire posse, nisi qui præcedentium duorum regnorum exactam Cognitionem habeat, unde istorum cum regno minerali, in sequentibus semper faciemus combinationem, quamvis quodlibet regnum, diversum quid ab altero habeat, ita animalia præter reliqua animam habent irrationalem,

homo verò rationalem; vegetabilia vegetationem; mineralia ut quidam volunt accretionem habent; tùm ars in uno regno, præ altero operari poteſt, combinatis naturalibus requiſitis, ita arte in Ægypto excluduntur ova, arte colorantur pulli, arte varia producũtur vegetabilia, formâ, colore, odore, ſapore differentia, arte denique metalla produci poſſe, nec implicat, nec repugnat, cum & experientia id factum eſſe, & ratio id fieri poſſe, ipſe quoque omnis Naturalis Philoſophiæ parens D. Thomas in authentico ſuo, ſuprà citato ſcripto, Commẽtario ſuprà tertium librũ Ariſtotelis, de meteoris, ſequentibus verbis approbat; *Vnde etiam ipſi Alchymiſtæ, per NB. Veram artem Alchymiæ, per prædicta principia, ſeu potius per principiatorum conjunctionem & combinationem, aliquando veram generationem Metallorum faciunt.* Hactenus pro veritate Alchymiæ, aurea verba, D. Thomæ.

§. 1. De

§. 1. *De ſpermate.*

Sperma ex optima ſanguinis ſubſtantiâ conſtare, imò unctuoſum humidum eſſe, nemo negat, quod & quale in regno animali ſit, quomodo acquiratur, quæ ſit ejus differentia & ſympathia, alteratio, corruptio, & unio, ac tandum generatio cum menſtruo, hoc loco non neceſſe eſt quærere, cum harum rerum notitiam, ipſa nobis exhibeat natura.

Sperma vegetabile, illorum ſemen eſt, ſubſtantiæ oleoſæ & unctuoſæ, quod eorum expreſſio demonſtrat, nullum enim vegetabile ſemen reperitur, quod ſeu in deſtillatione, ſeu expreſſione oleum non det ſatis copioſum, & hæc eſt ratio, cur ſemina ſeu ſpermata, ſulphura vocemus, nempe ob oleoſitatem, agglutinationem, & formam, hæc enim ſubſtantia oleoſa, viſcida, aquam tenuem injicit, incraſſat, agglutinat, ac tandem informat, quare non immeritò Balſamus ſulphuris Philoſophorum vocatur.

Sperma ſeu ſulphur metallorum quid ſit,

qualiter naturaliter ac artificialiter operetur, paucis quoque explicabo. Metalla ex duplici fumo & lapide fusibili generari, accedente nutrimento, ipsa ratio, experientia natura docet, Aristoteles ea ex vaporibus nasci tradit, quod de vaporibus unctuosis, sulphureis ac Mercurialibus intelligendum esse, commentatores in eum defendunt. Maria Moysis soror ait fumus complectitur fumum, & herba alta in monticulis, nempe lapis seu Matrix mineralis capit utrumque his anatomia Metallorum accedit ubi ea in fumum abire praxis & experientia monstrat, non parùm hæc confirmat αὐτοψία in mineris, vapores enim istos, non rarò cum suo damno animadvertunt metallicolæ quos vapores, die Witterungen vocant, Sulphureum quidem vaporem, Philosophi liquorem æthereum nominarint, salubris est cum unctuositate sua phtisicos in mineris curet, atque ab illis liberet morbis, quibus a vapore Mercuriali periculosè laborant.

Paucis vapor hic, Sulphur minerale est lapides minerales penetrans, inque illis cum socio vapore minerali se figens, hujus vaporis

poris principium remotissimum sulphur commune esse, cui major coctio atque purificatio à naturâ accedit, non negamus, cum & metallis magnam cum sulphure communi affinitatem, neque ullam metallifodinam divitem esse, quæ non commune sulphur aut vitriolum gerat, videamus. Statuimus tamen, solam naturam hoc sulphur seu spermaticum metallorum elementum in tantam puritatem posse perducere, atque naturali suo calore perficere, coquere, & variis in terrâ circulationibus occultarumque seu cœlestium qualitatum impressionibus specificare, ut juxta suæ puritatis, & fixitatis gradus diversa operetur metalla, de hoc sulphure in tertiâ meæ metallurgiæ parte pluribus tractatum est, hoc loco verum esse dicimus quod Geber de hoc spermate minerali ait. Nos omnia experti, & magnâ ratione speculati sumus, sed nihil invenimus in prælio perstans, præquàm humiditatem unctuosam in igne permanentem. Hoc enim sulphur non urit, sed est oleum incombustile, potentiæ fixæ, quæ perfecta est, sicut Hermes ait: in terram mutetur, i. e.

in ſua matrice figatur, Sol eſt Philoſophorum, qui Sole ſeu igne communi excitatur arte, in mineris verò fovetur calore minerali.

§.2. *De Menſtruo.*

Egimus hactenus de ſemine Maſculino, ſequitur fœmininum, quod Menſtruum vocant, eo quod in regno animali ſanguis ſit, qui ſingulis menſibus effluxione, ex utero apud fœminas egeritur, unde à menſtruali fluxu ſanguis menſtruus aut menſtruum vocatur, quod tamen propriè regno animali competit, impropriè verò vegetabilium & mineralium humiditas ſic appellari ſolet, unde aqua metallorum Menſtruum, paucis per abuſum quodlibet ſolvens taliter nominatur.

Menſtruum ergò metallorum, ut eodem trito, quâvis improprio utar termino, aqua Metallorum, hæc verò Mercurialis, Mercurialis autem non à Mercurij currentis, ſed ejus volatilitatis proprietate deſumpta ac nomen ſortita eſt, deniq́ue hæc aqua Menſtrualis, & Mercurialis, Mercurius Philoſopho-

pho-

phorum vocatur, cum regnum minerale, & per consequens ejus Menstruum id sit, in quo Philosophi operantur plurimum, unde hujus regni aqua, Menstruum seu Mercurius Philosophorum vocatur. Est autem Mercurius Philosophorum non aqua madefaciens manus, sed fumus subtilis frigidus, crudus, Mercurialis, venenosus, paucis sal volatile minerale vaporis instar cum sulphureo ac unctuoso prædicto fumo aut spermate se miscens, ab eoque formam recipiens, & hoc est quod Maria Mosis soror ait, fumus complectitur fumum, nempe fumus sulphureus complectitur fumum Mercurialem, quod confirmat Arnoldus de Villâ Novâ dicens, ex sulphure & Mercurio ut Natura, sic ars producit metalla. Denique ut una eademque aqua vegetabilis omnes formas variorum vegetabilium seminum, ita materia, seu aqua metallorum una & eadem variorum diversorum sulphurum mineralium formam recipit, & secundum ejus dignitatem coagulatur, & formatur, quâ ratione materia per formam coagulari, hæc verò per illam resolvi possit, in titulo septi-

mo

mo de solutione docebitur. Clarum autem est sperma absque menstruo in perfectam generationem venire non posse, quod & in regno minerali intelligendū, in quo mēstruū tanquā aqua vegetabilis (à vegetando, dicta, non à regno vegetabili ut Basilius doctè distinguit) requiritur, ut substantiva metallica, sulphura nempe Solis & Lunæ in eo plantari possint, sicut doctissimè Philosophatur Raymundus Lullius.

§. 3. De *Matrice.*

Matrix Metallorum à Philosophis tripliciter sumitur, primo pro Mercurio Philosophorum, ille enim matrix, vas & ovum est, in quô eorum sulphur coquitur & perficitur, secundò pro matrice ipsa, nempe lapide minerali, quo duo prædicti fumi aut vapores capiuntur, & in quo tota fit generatio, non enim in omnibus lapidibus crescit metallum, sed tantùm in igne fluxilibus, esse autem tales lapides, Matrices metallorum & αὐτοψία & anatomia monstrat; nam metalla igne tractata vehementiora

tiora resolvuntur & corrumpuntur, fumi duo aufugiunt alterati, & lapidem fluxilem vitri instar relinquunt, unde metalla in vitra aut philistæas reduci possunt; in operatione Philosophica talis quoque matrix requiritur, quare principio metallum perfectũ addunt ut ejus vitrum operationi inserviat, vel postea massam metalli in tigillo fermentant. Tertio sumitur Matrix pro ipsa minera & metallifodinâ, in quâ hæc omnia operantur, ita loco hujus Philosophi vitrũ capax sumunt, non enim est quòd objiciamus, fodinas & mineras singulari & arte inimitabili spiritu vegetante esse præditas, sanè vitrum Philosophorum quòd, eorum etiam cavum vocatur, si aëre Philosophico supra citato repleatur, adhibitis reliquis elementis, æque fit vegetativum, ac spatium aut minera, verùm de his alio loco plura, præsertim in Commentario super hæc.

§. 4. *De pondere.*

Certa proportio spermatis cum menstruo requiritur; hujus enim defectu, mixtũ vel corrũpitur vel siccatur, ut videre licet

in

in vegetabilium generatione, ubi defectus aut abundantia pluviæ, vegetabilia notabiliter alterat, eſt autem pondus duplex, unum ad quantitatem, alterum ad qualitatem mixtorum, quorum poſtremum pondus ſecretiſſimum Philoſophorum vocatur, noſcitur ex operatione, quando ignis extrinſecus ignem intrinſecum naturæ excitat, iſque materiam alterat, unde qualitatum certa oritur proportio, hinc temperamentum ad pondus & ad juſtitiam exſurgit.

§.5. *De Calore.*

Calor quoque, tanquam inſtrumentum ad generationem requiritur, in regno animali unum, in vegetabili duos, in minerali tres, in operatione Philoſophicâ quatuor gradus requirit. Primus eſt putrefactionis, alter digeſtionis, tertius coagulationis, quartus plusquamperfectionis gradus, verùm de igne, calore & ejus ſubjecto in titulo de Elementis ſub paragrapho de igne ſuperius egi, pro inde uberiore ejus pertractatione ſuperſedeo.

Corol-

Corollaria.

1.

An ex solo Mercurio Philosophorum possit fieri metallum? Dico nunquam dari aquam metallorum sine sulphure, quod semper in minimis particulis, tanquam in centro secum gerit, sicut nullum datur sulphur absque materia, & taliter longo tempore potest scintillula hæc sulphuris latentis in Mercuriali aquâ excitari, ut partes Mercuriales coquat, temperet atque, in metallum, imò planè in lapidem Philosophorum efformet.

2.

An arte possit produci metallum? Respondeo affirmãdo, sicut enim semen vegetabile impositum terræ (quæ in ollis ante fenestras servari solet) atque debito tempore aqua humectatur solique exponitur, non aliter quam naturaliter crescit, ita habitis & applicatis quinque requisitis generationis mineralis, etiam metalla produci possunt, perfectiora quidem & fortiora. Ars enim naturam adjuvare potest, quod in artificiali florum generatione videre liquet, adjuvatur

tur autem natura arte, quinque nimirum prædictorum requisitorum debitâ applicatione.

TITVLVS SEXTVS, De *Chimicorum sex Operationibus Realibus, Accretione, Decretione, Solutione, Coagulatione, Destructione & plusquam perfectione.*

Procœmium.

HActenus principiorum rationem habuimus, sequuntur operationes, quarum causas & fines probè intelligere decet, inserviunt enim ad cognitionem multarum elaborationum naturalium, referuntur in genere vel ad medicinam, vel ad rerum generationem, ac perfectionem, in specie verò ad sex classes. Quas sub tituli initium recensuimus, in sequentibus autem paragraphis explicabimus.

§.1. D

§. 1. *De Accretione.*

Antequam accretionem elucidemus, præſtat ut ſciamus quæ partes à Chimicis Heterogeneæ, quæ homogeneæ vocentur? Heterogeneum autem vocatur quodlibet regnum, reſpectu alterius, ita animalia reſpectu vegetabilium, hæc verò intuitu mineralium in commixtione heterogenea vocantur, nam heterogeneum eſt, quod cum alio corpore ſe non radicaliter miſcet, ut in ejus vel naturam vel mixtionem abeat perfectam, cùm igitur notum ſit, vegetabilia non cum metallis, & hæc è contra non illis miſceri, colligimus hæc regna cum ſuis corporibus ad invicem heterogenea eſſe, deinde heterogenea vocantur, quæ in alterius naturam non tranſeunt, aut accreſcunt, ut oſſa carni, lapides crudi metallis;

Homogenea vocantur, quæ in uno regno & quæ talis naturæ ſunt, ut ad invicem commutari poſſint, perfectè verò homogenea exiſtunt, quæ prorſus unius ſunt naturæ, atque conjunctæ, continuum quoddam conſtituunt.

Juxta

Juxta primum modum homogenea ſunt, argentum & aurum, hordeum, frumentum, caro bubula, caro humana &c. Juxta ſecundum verò homogenea ſunt, aqua cum aqua, oleum cum oleo, homo cum homine, aurum cum auro; ſicut partes dulpices ſunt heterogeneæ & homogeneæ, ita accretiones quoque duplices exiſtunt, partium nempe heterogenearum & homogenearum. Quarum prior impropria, altera vero propria vocatur accretio.

Prima nempe impropria accretio fit, quando in mixto quædam res heterogeneæ accreſcunt aut agglutinantur, à Galenicis res præternaturales vocantur, ut in regno animali, vermes, lapilli &c. in vegetabilibus oſſa, araneæ, crines; in mineralibus, terræ lapides, &c. Accidit etiam accretio impropria heterogeneorum, quando res heterogeneæ juxta ponuntur & extrinſecè agglutinantur, ut quando duæ res diverſæ limo agglutinantur aut alio modo, ſicut hedera muro, ut lapidibus ut ſaxifragia, deniq; quando res diverſæ in generationem miſcentur, ut quando metalla mixto vegetabi-

li se sic adjungunt, ut cum eis crescant, ac in foliis eorum rursus in substantia immutata per reductionem reperiuntur.

Secunda nempe propria accretio fit dupliciter, juxta duplicem homogeneorum gradum. Primò per juxtapositionem, quando res aliqua per sui simile augetur, ut quando vinum vino, aurum auro additur. Secundo per veram accretionem intrinsecam, quę alteratione & generatione fit, cùm partes aliquæ dispositæ ad recipiendam aliam substantiam aliasque qualitates, formâ sibi conveniente alterantur & accrescunt, quæ accretionis veræ causa efficiens soli spermati convenit, tanquam reali glutini, id enim cùm substantiæ unctuosæ sit atq; viscidæ, aquam tenuem (quæ accrescere debet) casei instar primum inficit, incrassat, tandem formam à Deo sibi insitam, factâ inspissatione & accretione ei imprimit, aliquam autem admixti partem pro seminis augmentatione, in seminalem substantiam alterat, immutatque, quare in vegetabilibus ipsum quoq; semen, singulâ generatione augmentari videmus, & hæc est vera distinctio, inter accretionem

&

& immutationem, quam in vegetabilibus apertè conſpicimus, ubi aliqua pars admixti in ſemen mutatur, reliqua verò accreſcit. Hæc accretio in generatione metallorum locum habet, verùm non illa, quam aliqui per ſolam juxta poſitionem extrinſecùs tantùm fieri ſtatuunt, prout in Metallurgiâ latiùs demonſtravi, notandum autem eſt, accretionem promoveri per ſulphuris aut pinguedinis augmentum, unde fimo pingui ſolum ſaturatur, taliter enim ſemina & eorũ vis agglutinans ac cauſa accretionis promovetur; deinde caloris exhibitione, is enim dum tenuia coquit, nonnihil inſpiſſat, atque ſic materiam magis accreſcibilem reddit.

§. 2. *De Decretione.*

Decretio opponitur accretioni, cujus contrarium eſt; peragitur mediis contrariis, quibus accretio fit, hinc quoque duplex exiſtit, vel enim eſt Decretio partium heterogenearum, vel homogenearum.

Decretio partium heterogenearum fit ſolutione limi vel vinculi, quo partibus præternaturaliter adhæret; uti in metallis, ignis pro-

probatione, heterogenea ab homogeneis ita in regno vegetabili, partes heterogeneæ quæ impuræ vocantur, destillatione aut ablutione, in animalibus, ablatione, vel purgative vel chirurgicè separantur, aut imminuuntur.

Partium verò homogenearum decretio, fit vel in quantitate vel in qualitate; in quantitate, quando una pars ab altera dividitur ut si à marca auri sumantur quatuor unciæ, tùm marca hæc tot decresceret, quot ei ablatæ sunt unciæ.

In qualitate fit decretio dupliciter, partialiter & totaliter; partialiter cùm mixtum aliquâ parte unctuosâ vel humida, sic decrescit, ut harum vel aliqua particula totaliter auferatur, vel una in alteram mutetur, unde minor fit, tùm hæc pars unde immutatur, decrescit. Totaliter verò mixtum decrescere dicitur, non quidem quod in quantitate, sed quod in qualitate decrescat, cùm suâ in qualitate retrocedit, atque quod antehâc coctum fuit, nunc crudum redditur.

Hæc verò Decretio veræ accretioni planè contraria est, atq; per contraria peragitur me-

media; Diximus antehâc veram accretionem per agglutinationem fieri.

Unde claret, veram Decretionem per accretionis contraria contingere, contraria autem agglutinationi est colliquatio, quæ ex putrefactione oritur.

Unde putredinem causam efficientem decretionis statuimus, quâ verò ratione putredo & per eam colliquatio corporibus contingat, maximopere scire præstat.

Ex præcedentibus titulis præsertim secundo liquet omnia corpora constare ex aquâ crassâ, & tenui, crassa, pingui, oleosâ, tenuem informante, eique folium, nempe formam præbente. paucis, aquam hanc unctuosam sulphuream, balsamum corporum esse, cui à Deo inditum est, quantùm aquæ tenuis, tanquam materiæ formare, inspissare, coagulare, figere, astringere in corpus, idq; cõ, & præservare possit, sic sulphur rorismarini certã proportionẽ habet, quam incõservandâ suâ admixtâ aquâ observat, ad quã dũ integram nondum habet, omnem sui regni affluentem aquam tenuem assumit, eamque informat, quamprimum verò ultra hanc

pro-

roportionem ei aqua admiſcetur, illicò a-
uæ multitudo ſuperat ſulphur nempe cau-
ım coagulantem, & ſic ex agente ſulphure
t patiens, viciſſim ex aquâ patiente fit a-
ens, dùm pinguedo ſulphuris in nimia aquâ
iſſolvitur, atque ſic colliqueſcit, ſulphur
nim ceſſans à ſua actione retrocedit, & ſui
onſervationem quærit, unde ſe concentrat,
c hinc in putrefactione varij conſpiciun-
ır colores, ob ſulphuris mutationem; im-
editur putrefactio nimio calore, qui ab hu-
ıiditate præſervat, & nimio frigore quod
umiditatem congelaſcere facit, promove-
ır calido humido aëre, ſicut ergo ſulphur
auſa fuit accretionis & coagulationis, ob
gglutinationem, ita aqua eſt cauſa decretio-
is & ſolutionis, ob ſulphuris colliquationẽ
x diſſipationem. Et hæc eſt ratio, cur Phi-
oſophi humiditatem, vitam & mortem re-
um vocârint, vitam, quod rebus corpora
uppeditet, mortem, quod corpora rurſus
eſolvat. Verùm de accretione & decretione
lura in ſequenti paragrapho de ſolutione
x coagulatione.

§. 3. *De solutione.*

Solutio apud Chymicos triplex est, nempe solutio continui, partis, & totius.

Solutio continui est, quando corpus in continuo solvitur, continuum autem vocant, quicquid ad unitatem pertinet tam ad partes similares, quàm dissimilares, sic corpus humanum vocatur continuum cum omnibus membris, ita herba cum radice, caule, foliis, &c. nullum corpus reperitur quod tam continuum sit ac corpus metallicum, cùm ergo corpora hæc in unitate solvuntur, dicitur in continuo solvi, hæc solutio continui duplex est, prima peragitur conquassatione, pulverisatione sive pistillo, sive lima, sive alio modo fiat. Ut quando herba in mortario cõquassatur, quando metallum aut in folia redigitur, aut pulverisatur, quando animalia secantur, contunduntur, inservit solutio hæc ad reliquas solutiones, quarum ministra est: dum enim corpus in continuo solvitur, punctula ejus magis superficialia fiunt, unde postea in aliis solutionibus citiùs resolvũtur, meritò ergò solutio hæc præparatoria vocari posset. Altera solutionis continuæ

inuæ ſpecies per aquas cauſticas peragitur, quas corroſivas vocant, potiorem uſum in metallis habent, quorũ corpora de puncto ad punctũ corrodunt, atq; ita in pulverem redigunt impalpabilem, circa hanc ſolutionem notabis, 1. Aquæ corroſivę proprietatẽ, auro enim aqua Regis, reliquis metallis aqua fortis competit, quo pinguiùs eſt metallum, hoc libentiùs ab aqua Regis ſolvitur, pinguia enim in aqua forti reſiſtunt, cauſam vide in meæ metallurgiæ tertia parte. 2. Ipſam ſolutionem continui, ratione ſolventis & ſolvendi, hujus ergò ut primo modo in continuo ſolvatur, prius in folia aut lamellas redigatur, hæc candeſcant, ſic enim citiùs ſolventur, illius verò causâ, ut ſolvens certã habeat proportionẽ, deniq; initiũ, mediũ & finis ſolutionis conſideretur, ſicut & calor, vaſa, tripus ac inſtrumenta reliqua quę ad talem ſolutionem requiruntur. 3. Præcipitationẽ, quâ nẽpe ratione ſolutũ ſit præcipitandũ, ac ab aquâ cauſticâ ſeparandũ. 4. Edulcorationem à ſpiritibus corroſivis, etq; exſiccationem, tũ notabis qualitatem, quam à ſpiritibus corroſivis ſolutum metallũ, quod præcipita-

tum& edulcoratum, calx vocatur, accepit, ita calx auri qualitatem fulminantem, calces metallorum plerumque volatilitatem acquirunt, aut difficulter reducũtur, ut Luna, cornua &c, 5. Usum & reductionem. Usus solutionis continui metallorum, duplex est, vel ad separationem metalli à metallo, ut auri ab argento, vel ad medicinæ præparationem, cui si reservas usui, ut à spiritibus corrosivis quam optimè liberetur, necesse est; tùm reductio calcis Metallicæ salibus fusibilibus & concentrantibus fit, quæ reductio Calcis, rursus in continuum, indicat solutionem corrosivam metallorum tantùm solutionem continui esse.

Solutio partis, est, quando aliquod seu substantię, seu qualitatis principiũ à corpore separatur, ut quando spiritus, oleum vel sal ex corpore pręparatur aut extrahitur, dupliciter peragitur, primò destillatione, fermentatione, calcinatione, vitrificatione, reverberatione &c. secundò sympathicè per extractationem, sic pinguia & sulphurea ex corporibus sui simile extrahunt, unde extracta, tincturæ; & hæc est ratio cur spiritus vini Therebem-

benthinæ, oleum commune, ex omnibus corporibus ſui ſimile extrahãt, ac tingantur;

Solutio partis Medicinæ inſervit, nam cùm non omnes corporis alicujus partes interdum requirimus, ſed ad diverſos affectus, diverſis principiis utimur, unde olea, ſpiritus, ſalia, ſeparata proſtare in officinis neceſſe eſt, ars ſpagyrica docuit qua ratione principia è corporibꝰ elici poſſint, ſic fermẽtatio vinculum trium qualitatis principiorum reſolvit, deſtillatio principium Mercuriale & Medium, calcinatio vero ultimum nempe ſalem nobis ob oculos ponit, quare ſolutio partis ad Medicinam propriè inſervit, non tàm pro præparandis medicamentis, quam pro cognitione morborum ſolutionis partis, ſicut enim arte corpus ex parte ſolvitur, ita in corpore humano continui, partium, imò totius nonnunquam reſolutio datur, cujus ſolutionis cauſas hîc exponere quidem utile & neceſſum eſſet, verùm in commentario ſuper hæc latius explicabuntur, compendij leges hoc loco transgredi nec lubet, nec licet, Philochimicus ex prædictis, niſi prorſus ſtupidæ mentis ſit, facilè

 ſolu-

solutionum & coagulationum causas tam activè quã passivè, tàm in morborũ causis quàm in medicamentorum præparationibus addiscet & enucleabit.

Solutio totius est, quando corpus sic resolvitur, ut ejus forma, ejusq; qualitates prorsus immutentur, duplex est, prȩternaturalis & naturalis; præternaturalis accidit quãdo corpus igne præter ordinem & naturam suam comburitur, unde forma substantialis nempe sulphureitas concentratur, atq; in carbone corrũpitur, humidũ verò separatur atq diffunditur, ignis vi evaporat & in fumo aut fuligine alteratur; Naturalis verò solutio totius est, quando corpus putrescit atq; naturaliter in sua principia reducitur, hæc reductio vocatur solutio radicalis & Philosophica, cùm enim Philosophorum finis sit regenerare, ad regenerationem autẽ, corporis reductio in primam materiam seu substantiam seminalem pertineat, hæc verò non nisi putrefactione contingat, merito putrefactio seu solutio radicalis, Philosophica operatio vocari potest, cùm autem in præcedentibus,

præſertim titulo de reductione in primam materiam, item titulo de Decretione, ſufficienter de putrefactione ſcripſerim, eadem repetere moleſtum & ſupervacaneum eſſet.

Concluſionis loco artificem moneo, ut diſcrimen inter primam & ſecundam ſolutionis totius ſpeciem attendat, ſunt enim iſtæ è diametro ſibimet contrariæ, in calcinatione corporum ſulphur corrumpitur, & humiditas deſtruitur; in putrefactione verò ſeu calcinatione Philoſophica, humidum apud calidum conſervatur, hâc enim ratione novo poſſunt uniri vinculo, cum ſulphur concentratum, tandem rurſus peripheriam ambiat, ſuamque humiditatem figat, unde nova ſequitur generatio, juxta ſententiam Philoſophicam, corruptio unius eſt generatio alterius, hinc liquet ratio, cur Philoſophi dixerint, ſe corpora aquâ ſeu igne humido calcinare, cùm vulgus ea igne communi calcinet, comburat, deſtruat, atq; corrumpat.

Tùm Lector finem ſolutionum prædictarum attendat, ne erret, nam ſolutio partis optimam, noſtriſque con-

ſtitutivis convenientem partem nobis exhibet, ſed longè diſtat à generatione, quæ ſolutione totius ſecundi modi peragitur, quod enim fermentatum, quod deſtillatum, quod elixatum quod calcinatum, aut deniq́ue ſolutione partis tractatum eſt, generationi ulteriori, inidoneum redditur, aliquod enim principium hâc ſolutione & ſeparatione amiſit, ſive qualitatis ſive ſubſtantiæ, quod ad generationem & totius continui conſtitutionem requiritur.

Errant ergò qui putrefaciendo medicamenta præparare, aut qui ſolvendo partes novam generationem cauſare conantur, cùm putrefacta ob alterationem qualitatum ultimam, venena & catharctica potiùs ſint, quam medicamenta, viciſſim, olea, ſpiritus, ſalia, medicinæ ſunt, non principia apta ad novam generationem ſuiq́ue augmentationem; ſolutionem continui quod attinet, ſciat Lector hanc eſſe ſolutionis partis & totius, utriusq́ue nempe miniſtram, & per ſe aliud præſtare non poſſe, quàm ut corpora ſecundæ & tertiæ ſolutioni apta atque magis reddat idonea.

§. 4.

§. 4. *De Coagulatione.*

Ut tres ſunt ſolutiones, ſic tres quoque exiſtunt coagulationes, quæ reſpectu regnorum inter ſe quoque triplices ſunt, in animali enim regno, utriuſque ſeminalis ſubſtantiæ unio tantùm, in vegetabili coagulatio, in minerali autem regno fixatio exiſtit, quas tres ſpecies in ſequentibus ſub uno nomine coagulationis complectemur; hæc coagulatio ergò triplex eſt, vel continui; vel partis, vel totius, in his tribus gradibus opponitur triplici ſolutioni.

Coagulatio continui duplex eſt, & fit vel impaſtatione, vel condenſatione; impaſtatione, quando pulveres aqua miſcentur, aut limo, unde evaporata humiditate mixtum coagulatur additâ autem rurſus reſolvitur, ſic ignis omnia coagulat, aqua omnia reſolvit. Condenſatione peragitur, quando aqua frigore ſuo rem congelat & tùm calore reſolvitur ut glacies &c. paucis, in hâc duplici coagulatione continui ſequens axioma obſervandum eſt. Quicquid igne coagulatur, aquâ reſolvitur, è contrà quicquid aquâ coagulatur igne reſolvitur.

Coagulatio partis eſt, quando oleoſitas ſalſedini, ſulphur ſali, oleum aquæ, mas fæminæ, ſiccum humido, volatile fixo adhæret, prout in paragrapho de accretione antehâc dictum eſt, ſolvitur ſympathicè & antipathicè; ſympathicè cum ſuo ſimili; antipathicè cum ſuo contrario, circa hanc coagulationem partium ſequentia nota axiomata. Debile cedit fortiori, ſimile ſimili gaudet, natura intendit perfectius, unius vita alterius mors eſt. Omnis ſeparatio fiat cum modeſtiâ & ſapientiâ, his benè conſideratis, aditus tibi ad magna naturæ penetralia dabitur.

Coagulatio totius eſt duplex, præternaturalis & naturalis; præternaturalis quando heterogenea, naturalis verò quando homogenea coagulantur, per modum generationis, explicata eſt cum ſolutione ſuâ radicali in paragrapho de putrefactione, & §. de accretione ac decretione verâ & Philoſophica, unde hic de coagulatione cõcludo, artificem admonens, ne ſpecies coagulationis confundat; aqua enim communis nunquam

quam coagulabit se eâ, quâ decet, fixitate cum auro, hinc omne solvens quod in coagulatione & fixatione soluto radicaliter per modum tertiæ solutionis & coagulationis adhæret; pro vero solvente, &talis operatio, pro verâ Philosophicâ est habenda, contrarium subintelligitur. Quare Naturæ leges observando, non facilè quis errabit, cùm è contrario inexplicabilem incurret Labyrinthum.

§.5. *De Destructione.*

Destructio duplex est vulgaris & Philosophica.

Vulgaris accidit, quando corpora aut contra aut præter naturam tractantur, quod fit variis modis, 1. Quando heterogenea confunduntur. 2. Quando in corporum solutione & coagulatione contra ordinem naturæ & petitum finem proceditur. 3.

Quando tractantur rebus non convenientibus, aut quando id ab eis petitur quod ipsa non habent, nec habere à naturâ eis concessum est. 4. Propriè autem destrui dicuntur per tertiæ solutionis primum modum, nempe quando corrumpuntur, & præter naturam separantur, 5. Destruuntur quando defectuosa aut contraria principia combinantur, ac dùm multâ præparatione proprias qualitates & vires amittunt, ac naturæ inacceptas induunt.

Philosophica autem destructio fit cũ lucro, est corporis reductio, ac retrogradatio, facta per secundum modum tertiæ solutionis, nempe per radicalem solutionem, tali enim corpora quasi vilificantur & præ oculis nostris annihilantur atque in terram suã, unde orta sunt, reducuntur, verùm ex tali destructione nova sequitur regeneratio, & in hâc plusquamperfecta & gloriosa augmentatio, sane quod sic destruitur, construitur, quare Philosophi dicunt, facilius est aurum construere quam destruere, cùm destructum Philosophicè, naturali motu proprioque

prioque glutine ſe conſtruat, artificis autem non inexpertâ manu deſtrui debeat.

§. 6. *De Perfectione.*

Perfectio eſt duplex, Naturalis & Artificialis.

Naturalis perfectio eſt, quando corpus in eum ſuæ perfectionis gradum devenit, in quem à naturâ poſitum eſt, ſic monſtrum reſpectu hominis eſt imperfectum, vinum aliis ſuccis, aurum reliquis metallis perfectius eſt.

Artificialis perfectio eſt, quando Natura in ſuâ perfectione adjuvatur, ut eò citiùs & perfectius operetur, adjuvatur autem ſeparatione heterogenearum, & concentratione ac perfectione homogenearum partium.

Partes heterogeneæ duplices ſunt, aqueæ vel terreſtres, hæ dupliciter ſeparantur, primò ab invicem, deinde inter ſe; ab invicem nempe partes aqueæ à terreſtribus ſeparantur, deſtillatione, filtratione, congelatione, præcipitatione, aut evaporatione; partes heterogene aqueæ ab aqueis ſepa-

ran-

rantur, destillatione, vel præcipitatione; Terreæ à terris calcinatione, vel sublimatione, sic per destillationem aqua separatur à terra, per calcinationem sal à capite mortuo, per elixationem sal è cineribus, per evaporationem sal ab aqua; finis harum operationum est, ut partes impuræ separentur à puris, quæ separatio commode per ignem, aërem & aquam fit; per ignem, qui corpora purgat ab adustibilibus; per aërem, qui ea exsiccatione liberat ab humiditate; per aquam, quæ ea abluit & mundat; corpora igne purificanda sicca sint, aëre mundanda porosa fiant & rara, aquâ purificanda fluxilia reddantur.

Partes homogeneæ concentrantur heterogenearum separatione, alterantur accidentaliter & essentialiter. Accidentaliter, mutantur & præservantur, mutantur in colore, odore, sapore, compage, formâ, asperitate, lævitate, duritie, mollitie, volatilitate, fixitate, gravitate, levitate, quarum omnium mutationum causas in meæ Metallurgiæ tertiâ parte reperies. Præservantur causarum nocivarum amotione, & sui dispositio-

ne,ne quid nocere poſſit. Verùm hæc omnia ut in accidentiis fiunt, ita à ſubſtantia originaliter dependent, quæ Eſſentialiter alterari & perfici poteſt, alterari quidem, dum ſulphur plus coquitur, & humiditas ita diſponitur,ut coctione perfectionem acquirat,heic enim ars naturam ſublevare poteſt, cum habitis naturalibus principiis & calidum & humidum ſuppeditare poteſt,humido res augmentantur,calido foventur.

Corollaria.

I.

Quid ſit plusquamperfectio, ℞. Juxta Chimicos,eſt corpus naturalibus principiis progreſſum,ſed arte ſic elaboratum, ut perfectius ſit quàm absque illa Natura ſola producere potuiſſet.

2.

Quid ſit aurum plusquam perfectum? Reſpondeo. Juxta Chimicos eſt aurum regeneratum, ſeu in novum generationis actum productum, in eoque,arte ac ignis adminiſtratione ſic exaltatum, ut aurum natu-

naturale multis gradibus ſuperet, aliiſque metaliis communicatum, tot perficiat gradibus, quot auri perfectionem ſuperat. Paucis, Chimicorum aurum mortuum, eſt aurũ vulgi, cùm extra actum generationis mortuum quaſi ſit, ſicut omnis res quæ ſe non vegetat. Aurum verò vivum, eſt aurũ in actũ generationis productum, denique aurum plusquam perfectum, eſt Tinctura, Elixir & Lapis Philoſophorum.

TITVLVS SEPTIMVS.

De Septem Requiſitis Artificis.

Nempe de Terminis, inſtrumentis, materiis, operationibus, ſcriptis Chimicis, Methodo Chimiæ ſtudendi, Methodo Chimicè Philophandi.

Procemium.

REſtat ut hoc ultimo titulo ſeptem requiſita exponamus, quibus Artifex inſtructus eſſe debet, his enim ut vehiculo uti neceſſe eſt,

eſt, quare eorum cognitio utilis & neceſſaria judicatur; Exponemus autem hîc eâ quâ poterimus brevitate, cùm praxi illa ſcire, ſatiùs ſit, quam theoricè multis verbis explicare.

§. I. *De Terminis*.

Termini juxta Chimicos trifariam accipiuntur, nempe Hieroglyphicè, per Characteres, tandem per verba.

Studium Chimicum ut antiquiſſimum, ita ante omnes Ægyptiis notum fuit, qui pro more in cippis hieroglyphicis id poſteritati commendarunt, prout Pierius, & de ſtudio Chimico optimè emeritus Mejerus, deniq; ex his doctiſſimè explicuit R. P. Athanaſius Kircher. Diſtinguendum autem eſt, inter literas Sinenſium, & Hieroglyphica Ægyptiorum, quâ aut hiſtorias aut ſecreta Chimica tractârunt. Secreta Chimica tractantur plerumque per animalium figuras, ita Leo rubeus, Sol, aurum; Bufo, corvus, putrefactionem; Columba, Aquilâ, ſerpens, Leo viridis, Luna Philoſophorum, eorum Mercuriũ denotant, Sole aurum, Luna argentum, Venere

nere cuprum, Marte ferrum, Jove ſtannum, Saturno plumbum, Mercurio argentum vivum, Lupo antimonium, Dracone nitrum, ſerpente arſenicum, &c. indigitatur, hanc autem inſcriptionem non fortuitò eſſe factam ſciendum eſt, cùm indicantia quandam proprietatem habeant, quæ indicatis competunt, quare circa reſolutionem Hieroglyphicorum proprietates animalium conſiderandæ ſunt; Venenata & volatilia Materiam; fixa terreſtria formam denotant, hinc ſequens ænigma taliter enucleabis; Rubeus Leo pugnet cum Lupo cano, quem ſi vincet, glorioſus Victor evadet, tum in pellucidum carcerem cum decem aut duodecim Aquilis Virgineis eum occlude, clavemque carceris Vulcano tribue, & incipient aquilæ pugnare ac vincere Leonem, ejusque corpus dilacerare & diſcerpere, quod dum putreſcet, quærent aquilæ aufugere, fœtoremque vitare, ac Vulcanum rogare ut aperiat, omnesque carceris rimas percontari, at Vulcano inexorabili, omnibus carceris partibus optime occluſis, fœtore ex Leonis cadavere, ipſę quo-

quoque Aquilæ corrũpuntur, inficiuntur ac putreſcunt, unde horrenda putrefactio, Verùm cum corruptio unius ſit generatio alterius, ex duplicato hoc cadavere varia oriuntur; primò prodit corvus, qui rurſus putreſcendo evaneſcit, unde pavo caudâ multicolore prodit, hoc pereunte, columba venit, quæ, cum corvus ſiccum non potuerit invenire locum, eundem invenit, ſed novum, cum priſtina terra diluvio ſit corrupta, hæc autem virginea ac Philoſophorum creta exiſtat, columba hæc omnis corruptionis nondum totaliter expers, ſenſim in Phœnicem immutatur, quam Vulcanus comburit in ipſo carcere, unde ex ejus cineribus novus incorruptibilis ac immortalis oritur fructus, quo omnia reficiuntur, ſublunaria.

Hieroglyphicum hoc ænigma taliter explicabis; Aurum purgetur per antimonium, ponatur in vitrum cum decem aut duodecim partibus Mercurij Philoſophorũ, ſeu aquæ Mercurialis metallorum, vitrum occlu-

occludatur exponatur convenienti calor forma auri ſuperabitur à materia Mercuriali & putreſcet,unde nigredo & colores varij cõparebunt. Tandẽ,finitâ putrefactione materia per gryſeum colorem ad albedinem tendet,adhibito fortiori igne, citrinc tandẽrubeo tingetur colore, & ſic ex volatilitate in ſuam tranſibit fixitatem ; Ex reſolutione hujus ænigmatis comparatio poterit fieri ad alia.

Altera claſſis terminorum Chimicorum characteres complectitur,qui duplices ſunt vel indicant materiam , vel operationem Characteres Materias indicantes reſpiciunt ortum & differentiam. Ortum hic explicare,cur nempe hoc vel illud ſignum, huic vel alii materiæ apponatur,nec chartæ anguſtia nec propoſitum patitur , cùm in alium locum hæc reſervaverimus,conſulatur interim Johannes de Dee in ſuâ Monade Hieroglyphica. Differentiam Characterum quod attinet,quomodo nempe quælibet materia ſuo ſingulari charactere inſigniatur , docebimus , ſi Deo libeat,in commentario ad hæc. Characteres qui operationibus tribuuntur

ntur, coincidunt cùm præcedentibus, [q]uoad ortum & differentiam; operationes [v]erò quæ characteribus tribuuntur, præser[t]im analysis Characterum Paracelsicorum, [a]lio loco explicabimus, quid nempe de illis [s]ensendum sit?

Sequitur tertia classis terminorum quæ [v]erbis tàm propriis quàm impropriis mate[r]ias & operationes Chimicas explicat, ve[r]ùm cùm necesse sit, in tractatione talium, [r]es verbis denominare, ne hoc loco molesti [s]imus inutili repetitione, heîc concludimus.

§. 2. *De Instrumentis.*

Instrumenta Chimicorum duplicia sunt, nempe necessaria ad tractationem ignis & ad materias.

Ad ignis tractationem requiruntur carbones exsiccati & duri, tigilla aut crucibula ignem sustinentia, patellæ figulinæ, cineritia, vasa cementatoria, receptacula figulina, vulgò Handcapellen dicta, infundibulum, conus concavus metallicus, vulgò Gießbuckel/ quo ad fundendum regulum antimonij utun-

utuntur;forcipes ad imponendos carbones aliæ ad tigilla, ferreus baculus,pro materiarum in igne commixtione.Chirothecę linteæ & madefactæ,Orbis ligneus in centro foramen habens per quod illæsis oculis materia in igne conspicitur,linteum,quo vestimenta, ne comburantur, teguntur,ignjarium, ignitabulũ,ferreum cochlear,furcilla ferrea,malleus,securis, carbones ,arena,aqua,ligna sicca,ramenta lignorum &c. Hæc circiter instrumenta sunt,regimini & tractationi ignis necessaria. Instrumenta autem requisita ad tractationem materiarum sunt, vel vitrea,aut figulina,lapidea,metallica,cuprea,ferrea,& lignea. Vitrea sunt,alembici, cucurbitæ,retortæ,recipientia vasa,sublimatoria,phiolæ,patellæ vitreæ,separatoria oleorum,circulatoria,&c. Figulina ac lapidea instrumenta sunt ollæ, retortæ, cucurbitæ, alembici,sublimatoria,patellæ,patinæ ; lapidea sunt,Lapis marmoreus,porphyreus, lydius,mortarium lapideum. Metallica sunt, mortaria,ollæ,patinæ; Cuprea sunt, vas cupreum pro nitro siccando , coquendo,

tem pro Lunæ præcipitatione,& calcis]Lunæ edulcoratione,item veſica cuprea , ollæ, patinæ; Ferrea ſunt,patinæ,candelabra,olla, libra cum ponderibus,duplex , major,minor,quam Docimaſticam vocant. Lignea ſunt mortarium,cribrum , patinæ,ſcatulæ, pyxides,cochlearia,orbes,ſpatulæ,huc accedit,charta emporetica , item alia, manica Hippocratis. Horologium, fila communia & ſulphuratha. Calendarium &c. Hæc circiter ſunt inſtrumenta , ad materiarum & ignis tractationem neceſſaria, quibus accedunt varij furni,juxta varias ignis operationes , Lectorem tamen admoneo, ne in his omnibus comparandis curioſior ſit,quam in ipſis fundamentis addiſcendis , ad ἔργον enim magis reſpicere debet,quàm ad parergon,vidi ego Laboratoria inſtructiſſima parergis,furnis , inſtrumentis & materiis,ut ipſum Hermetem cum omnibus ſuis diſcipulis illic habitare dixiſſes, verùm idem ipſe ego minoris momenti effectus exinde vidi, quàm aliàs ex abjectiſſimo furnulo,cui non ignis ſumptuoſus lampadum ex ſpiritu vini,

ſuper-

ſuperſtratus, quo non vaſa vitrea veneta, au cryſtallina ſed figulina condebantur. Quar miranduw non eſt, cur Magnates rarò ad ar tis veritatem perveniant, cùm inſtrumenti comparandis plus indulgeant, quàm rerun fundamentis, nec mirùm eſt, quod pauper rimi quidam intima artis penetralia perlu ſtrarint, ſimplici inſtrumentorũ ſed doctri næ multiplici apparatu inſtructi, cùm ut tot Natura paucis contenta, ita & hoc loco noı luxurietur, unde à peritis Naturæ ſcrutato ribus ejusmodi ſupellex ſumptuoſa noı rarò improbatur, velim tamen ut Philochi micus neceſſaria inſtrumenta ſibi comparet propriis manibus tractet, loco & tempor Not. convenienti, neque enim huic ſtudio adeò anxiè incumbere decet, ut fama & vita peri clitetur aut optimus vitæ flos eo abſumatur & hoc hîc monendum eſt, Philoſophos in ſtrumenta diſtinguere, alia enim vulgaria alia ſua ſeu propria vocant, vulgaria ſun partim hactenus recenſita, Philoſophica ve rò alibi explicantur, ſuperius enim dictun eſt, quid eorum ignis & aqua ac terra ſit, ho notandum eos nonnũnquam vaſis & furn

Philo

Philosophici mentionem facere, atque formam aut matricem metallorum subintelligere, ad hæc similes phrases referri possunt.

§. 3. *De Materiis.*

Materiæ à Chimicis bifariam accipiuntur, Communiter & Philosophicè?

Vulgares materiæ circa quas spagyrici in solutione & coagulatione, præparatione Medicamentorum, generatione aut perfectione corporum artificiali & naturali occupantur, desumptæ sunt ex triplici regno. Animalibus utuntur vel integris, vel ex parte, hinc prostant cornu , medullæ, caro, vel quæ in ijs generantur, ut lac, ova, vel eorum opera sunt, ut mel, cera, vel excrementa , ut fel, urina. Plantæ sumuntur vel integræ, vel earum partes, ut Radices, ligna, medulla, cortex, folia & surculi, flores, semina, fructus, succi, gummi, resinæ , olea, liquores, vina.

Metallis præcipuè utuntur , eorumque recrementis, quò pertinent varia terrarum genera, lapides, gemmæ, salia, succi in terrâ

H con-

concreti, ut naphtha, aquæ thermales, manna, &c.

Materiæ Philoſophicæ ſunt, quæ præcipuè ad perfectionem & generationem metallorum ſpectant; vocatur autem Materia Philoſophica, Duplicata Mercurialis aqua; quæ unica & ſola clavis eſt totius artis, quare diſtinguendum eſt inter materiam ipſam præparatam & puram, & inter materiam remotiorem, quâ Philoſophorum continetur, hanc enim non rarò pro ipſa materia ſumunt, ut, cum continens ſumitur pro contento, materiam hanc nõ rarò quoque matricem ſuæ aquæ vocant, quare cùm de præparatione longâ loquuntur, materiam hanc tanquam teſticulum prioris, unde præparari debet, ſin verò materiam ſuam nullâ præparatione indigere, ſed opus muliebre eſſe cùm ſola coctione indigeat, ajunt priorem materiam intelligere eos, Lector animadvertat.

§. 4. D

§. 4. *De Operationibus.*

Operationes Chimicorum duplices sunt, vulgares & Philosophicæ; Vulgares igne vel aquâ absolvuntur; operationes ignis quatuor sunt, digestio, sublimatio, calcinatio, & fusio, ad has referri possunt, omnes reliquæ, nam digestione peragitur solutio, putrefactio, & evaporatio; sublimatio comprehendit destillationem, rectificationem, separationem, ac cohobationem; Calcinatio complectitur, cementationem, reverberationem, vitrificationem; Fusione liquefactio & probæ metallorum peraguntur. Restat ut singulas operationes paucis explicemus.

Digestio est, cum materia lento igni, primo nempe caloris gradui, exponitur, in servit materiæ ut quatuor qualitates in eâ alterentur & temperentur. Per hunc gradum, si continuetur, causatur putrefactio & materiæ solutio, quia per lentum & continuum calorem, calefacta humiditas, terrestrem partem agere eamque deruere incipit, unde solutio oritur, quæ

vera est si putrefactionem sequatur, sin verò præcedat, corporis destructio est, fortiorem etiam requirit ignem. Ad hunc laborem requiruntur phiolæ, aut cucurbitæ sigillo occlusæ, labor hic in fimo equino, aut bal neo ut plurimum peragitur.

Sublimatio est, cùm putrefacto & solu to corpore partes volatiles Mercuriales, pe secundum gradum caloris excitantur, und calore elevantur, atque vel in Crystallinum sal volatile congelatum, vel in subtilissimo resolubiles flores, aut limpidissimam aquam resolvuntur, sublimatio corporis solutio nem præcedens id destruit, majorem etiam ignem requirit, per gradum debitæ sublima tionis destillatio, rectificatio, separatio cohobatio quoque peragi potest.

Destillatio est species sublimationi nam partes volatiles Mercuriales, per putr factionem aut fermentationem solutæ, à f xis mediante & urgente calore, se sublimar dum rarefiunt, alembicum petunt, in quo a condensatione congelantur in formam f lis, aut destillant per alembicum inst aquæ.

Rect

Rectificatio est, cùm superflua humiditas, quæ phlegma vocatur, lento calore, vel à spiritu (si is gravior existat) vel spiritus à phlegmate (si id spiritu gravius sit) separatur, præcedente destillationis modo.

Cohobatio eadem est cum imbibitione, nam si fixæ parti, destillata & sublimata Mercurialis volatilis pars, conjungatur, & denuò inde destillatione separetur, isque labor sæpius repetatur, tunc fixæ partes tali labore, cum volatilibus quoque fiunt volatiles, tandem volatiles induunt naturam fixarum, huic labori inserviunt cucurbitæ, alembici, sublimatoria, & circulatoria vasa, operatio verò ut plurimum peragitur in cineribus;

Calcinatio tertium gradum ignis requirit, utimur eâ ad separationem partium volatilium vi ignis, differt à præcedentibus, quod corpus in cineres comburatur, ex quibus sal corporum præparari potest, calcinatio ideo vocatur, quod corpora in calcem redigat;

Cementatio eſt cùm corpus quoddam, aut in pulverem aut in laminas redigitur, & cum aliis ſpeciebus ita miſcetur, ut in pyxide laminæ cum ſpeciebus alternatim locentur, quod ſtratum ſuper ſtratum vocant, tandem pyxis igni aperto circular carbonum imponatur, atque gradatim, d horâ ad horam, ignis augeatur, qua in operatione, laminæ ſpiritibus admixtarum ſpecierum penetrantur ac alterantur;

Ignis reverberij fit, ſi materi flammæ ſic exponatur, ut ab eâ penetretu ac ubique circumdetur, ſic tamen ne fluat taliter enim materia impediretur, ne igni ejus poros penetrare poſſit, utimur hoc ign ad purificationem & fixationem corporum quæ plerumque purificantur & in rubeur reducuntur pulverem, ex quo tincturam ſulphuris fixi præparant, ac ſal elixant.

Fuſio eſt, cum corpus metallicur fluit, ignis vehementiâ liquefactum, abſolvitur quarto gradu ignis, quo & metalla purificantur, probantur & vitrificantur.

His in operationibus recensitis, ut ordo servetur necesse est, nam oleum & operam quis perdet, qui solvenda coagulat, vel coagulanda solveret, proinde Methodum Naturæ & artis sequi & utile & necessarium est, ut nempe discamus, quomodo operationes prædictæ rebus applicandæ sint, seu quâ ratione corporum artificiali tractationi inserviant, ita ex animalibus & vegetabilibus, præparantur essentiæ, tincturæ, Magisteria, pulveres, calces, salia, spiritus, olea, phlegmata; ex metallis & mineralibus præparantur, tincturæ, essentiæ, salia, sulphura, Mercurij, flores, calces, croci, vitriola, pulveres, amausa.

Ex animalibus & vegetabilibus, essentiæ tincturæ, & Magisteria fiunt, quando aquis extrahentibus ut sp. vini, juniperi, therebenthinæ, extrahenda superfunduntur, quæ per digestionem, solutionem, & extractionem, saporem, colorem & odorem ex corpore extrahunt, quod extractum deinde per lentam abstractionem solventis inspissatur.

In pulveres rediguntur, si exiccata teruntur, pulverisantur & cribrantur.

Calces fiunt & salia, si corpora combustione in cineres rediguntur, unde aqua affusâ lixivium paratur, quod colatum ad tertias evaporatur, frigori expositum in salis consistentiam concrescet.

Spiritus, olea, & phlegmata præparantur, quando corpora præviâ fermentatione destillantur, quod in vase recipiente reperitur, spiritus oleum & phlegma est, separantur ab invicem rectificatione & inclinatione per separatorium. Phlegma est pars aquosa corporis; spiritus verò & oleum est ejus pars optima & ignea. Sal censetur fixæ dispositionis.

Ex metallis & mineralibus Tinctura & essentiæ sic dictæ, fiunt per extractionem & solutionem sympathicam de qua superiùs.

Olea ex metallis fiunt, si cum spiritibus salinosis eorum calces digerantur;

In Spiritus rediguntur, partim per so-

par-

partim verò si in vitriola rediguntur, vel si calcinantur, aut cum Mercurio mortificantur;

Salia ex metallis fiunt vel per Mercurium vel per calcinationem;

Sulphura Metallorum acquiruntur per solutionem & extractionem variorum solventium, ac Lixiviorum.

Mercurij ex metallis fiunt, per additionem salium resuscitativorum, per putrefactionem, sublimationem & revivificationem;

In flores rediguntur, si sublimantur, ut Antimonium, sulphur & Similia.

Metalla in calces & crocos præparantur, per aquas corrosivas, ut per calcinationem;

Vitriola ex Metallis fiunt, si rasuræ eorum cum sulphuris floribus miscentur, calcinantur, elixantur, ac tandem in salem inspissantur.

Pulveres impalpabiles fiunt, si folia ta metalla manibus terantur, & cribrentur Vitra, amausa & Philistææ fiunt, calcina tione, vitrificatione, additis silicibus sal Tartari, aut nitro.

Hæ & plures aliæ sunt species vulga rium operationum & præparationum cor porum, unde ea taliter tractata, varia sorti untur nomina, nempe juxta qualitaten præparationis.

Notandum autem est, omnes ha operationes vulgares, etiam Philosophic in actu sc. ad generationem & plusquar perfectionem metallorum, diverso tame sensu, accipi, sic communis sublimatio Phi losophicè sumpta, est spiritus è corpore li beratio, mediante solutione Philosophicâ Destillatio & imbibitio ac cohobatio, et ejusdem spiritus descensus in corpus, id ab luens, atque animans, unde hæc Phrasis in Rosario reperitur sequentibus.

Nuh

Nuhn fällt der Thau von Himmel herab/
Und wäscht den todten Leib im Grab ab.

Hic labor quoque rectificatio vocatur.

Inceratio est, quando Mercurius Philosophorum cum sulphure eorum tanquam cum cera ac vero glutine Philosophorum conjungitur, Reverberatio Philosophorum est actio ignis interni in humidum suum.

Calcinatio Philosophorum est, quando corpus putrefactione ac solutione radicali, absque igne in calcem redigitur, unde Philosophorum calcinatio per humidum ignem, nempe Mercurium eorum, Vulgaris verò per ignem siccum & corrumpentem fit: ad similes phrases reliquæ operationes referri possunt, de quibus alio loco plura.

§. 5. *De Scriptis Chimicis.*

Scripta Chimicorum Duplicia ſunt, ſophiſtica & Philoſophica.

Sophiſtica falſa ſunt, cognoſcuntur quod modum metalla transmutandi empiricè absque ulla ratione publicè ponant, quod contra methodum Philoſophorum eſt, cum illis potiùs de rerum cauſis quam earum effectu ſcribant; Autores ergo talium ſcriptorum, quibus varii proceſſus continentur, pro falſariis ſunt habendi, utpote qui ejusmo-di ſcriptis omnium oculos in ſe convertant, atque amantes alliciant, ut magno pretio explicationem talium proceſſuum à ſe emant, unde ſi proceſſus clari ſunt, illos ementitos eſſe ſciendum eſt, quis enim ſanæ mentis homo artem aurum conficiendi publicè & gratis doceret. Sin verò ejusmodi proceſſus, aliquâ obſcuritate ſint impliciti, eorum autorum pro explicatione aurum venari, Lector ſuboleat. Diſtinguendum tamen

eſt

eſt inter veros Philoſophos & prædictos ſophiſtas, Maximi enim Philoſophi nonnunquam proceſſus poſuerunt, vel pro manipulatione ad diſcenda vel pro plebe confundendâ, prout ipſi proteſtati ſunt, ſe nullibi minùs veritatem ſcripſiſſe, quam ubi apertiſſime ſcripſerint. Varios tamen proceſſus, licet ratione finis falſi ſint, attamen, ſi bonas manipulationes contineant, non reprobo, cùm ſingula collecta juvent, taceo quod ex talibus multa praxis, non tamen ſine ſumptibus, addiſci poſſit.

Ex Philoſophicis ſcriptis ea optima ſunt, quæ rerum generationis, corruptionis, ſolutionis & coagulationis præcepta & fundamenta tradunt, hoc nomine mihi præ cæteris placuerunt, Raymundus Lullius, Alanus, Comes Bernhardus, Artephius, Baſilius Valentin, præſertim ejus Theoria ſupra duodecim claves, Richardus, Ripleus, Sendivogius, & alii; Copiam Chimicorum authorum ſuppeditat Theatrum Chimicum & Bibliothecâ Chimica Albinei, utroque

opere

opere ſelectiores continentur Chimici, quamvis non omnes pro veris Philoſophis habendi ſint, quorum ſcripta illic continentur, attamen ex oppoſitis contradictoriis veritas eò magis eluceſcit, invenies ſpinas, deſine, tolle roſas.

Scripta Chimicorum dividuntur vel in Hieroglyphica, vel in characteres, vel in ligatam, vel in proſam ſcriptionem, Authores Chimicos variarum nationum citat Michaël Meyer in ſuâ mensâ aurea, quod ſcriptum multa antiquitate plenum omnibus Chimiæ ſtudioſis commendo.

§. 6. *De Methodo Chimiæ ſtudendi.*

Methodus Chimiæ ſtudendi tria requirit. Præliminaria, Lectionem & Praxin.

Præliminaria ſunt, ut ſtudioſus Chimiæ animum Deo devotum habeat, atque naturales ſcientias, per naturalia quærat media.

Omnem

Omnem cabalam, Magiam præternaturalem exulare procul jubeat. Physicæ præsertim spagyricæ, quam in prodromo hoc opusculo tracto, apprimè gnarus sit. Terminos artis intelligat. Naturalia sequatur principia, manipulationes addiscat, ut tam ad Theoriam, quam ad Praxin sibi aditus pateat.

Lectionem quod attinet, eos evolvat autores, qui de rerum principiis scripserunt, quare ex ipsis fontibus scientiam bibat, authorum certum habeat delectum, neque vagus in lectione sit, Concordantias Philosophorum notet, ubi enim concordant, ibi unanimiter consentiunt, contradictoria diverso respectu conciliet, Philosophi enim nunquam sibi contradixerunt, ut quando ajunt aurum vulgi non est nostrum, ibi distingue, aurum prout extra actum generationis est, sterile & mortuum, ergò non Philosophicum est; verùm per aquam vitæ, nempe humidum metallorum radicale, regeneratum & vivum fit &c. de Chara-

cteri-

cteribus, Terminis, & figuris hyeroglyphicis ſubinitium hujus tituli mentio facta eſt.

Ratione praxis neceſſe eſt, ut ſcias cui Philoſophiæ Hermeticæ parti te primum accingas. Philoſophia enim Hermetica tres continet partes, ſpagyricam, Chimiam & Alchimiam. Spagyrica docet corpora ſeparare atque dividere, ut apta fiant, ad tractationem reliquorum duorum modorum, unde ſpagyrica ancilla Chimiæ & Alchymiæ eſt, hanc ergò ut ante omnia juxta fundamenta aggrediaris neceſſum eſt. Chimia docet ſuccum atq; optimam rerum ſubſtantiam elicere, purgare, perficere, tam ad uſum Medicinæ, quam ad generationẽ rerũ, unde Chimica nõ tantùm tractat metalla, ſed etiam vegetabiliam & Animalia Alchymia circa ſolum aurum atque præparandum magnum Elixir verſatur, ad eam in genere tractatio metallorum refertur.

Medicinæ ſtudioſis, omnibusque Naturæ cultoribus, Naturaliumque ſecreto-

rum

rum ſcrutatoribus, ſpagyricam & Chimiam maximopere commendo, cum ſine iſtis quaſi muti ſint, & tantùm in ſolis nugentur terminis.

Alchymiam autem non item, nam cum ſcientia profunda ſit, ſingularemque Dei requirat gratiam, cujus interdum nos indignos reddimus, taceo quod per abuſum ars hæc multis noceret, nollem ut quis anxiè aut ſumptuoſe nimis in eâ ſudâret, niſi optimis fundamentis imbutus, aut ſingulari fato ad artis notitiam pervenerit. Hoc non eò dico, ut quis putet, me artis certitudinem dubiam facere, tot enim ejus exſtant præclara argumenta, ut prorſus cæcum aut inſipidum eſſe oporteat, qui ejus veritatem neget, taceo reliquorum ſeculorum hiſtorias, quorum nullum non eſt, quod non argumentis veritatem hujus artis concernentibus plenum ſit, placuit unam ex multis hujus noſtri ſæculi demonſtrationem Pragæ in præſentia P. D. Imperatoris Ferdinandi Tertij, exhibitam ærique inciſam huc apponere;

nere; lustro abhinc, eadem persona quæ Pragæ etiam heic Moguntiæ in præsentiâ Eminentissimi Principis Electoris, aliorumque Magnatum, in sat magna quantitate præstitit, cujus aurum etiamnum reservatum, & hujus loci monetæ præfectus, qui ex tali auro ducatos excudit, testis esse potest. Veritatis ergò studium hoc nulli dissuadeo, sed sumptuum & non ratione artis, sed artificis ergò non singulis id consulo, cùm heic verum sit, non cuivis contingit adire Corinthum. Si quis tamen hoc in studio aleam fortunæ experiri velit, is ordinem studij servet, & non nisi optimè perlustratâ spagyricâ & Chimica, id aggrediatur, Alchimia enim absque cognitione spagyricæ frugaliter tractari nequit, quare implicat bonum Alchimistam esse malum spagyricum & Chimicum, non autem implicat bonum spagyricum & Chimicum non esse bonũ Alchymistam, in quem tamen si vult paucis specialioribus additis brevi evadere potest.

§.7. Di

§. 7. *De Methodo Chimicè Philosophandi.*

Sub studio Chimico vulgares ut plurimum complectuntur spagyricam& Alchimiam quamvis impropriè, cùm licet studia sint affinia, tamen nonnihil differant,ut in præcedentibus dictum est.

Methodus autem Philosophandi etsi has tres scientias plerumque commisceat, tamen ad suas partes resolvi debet, juxta quas triplex est.

Prima Methodus est scientias hasce tractandi per principia,unde corpora constant,nempe per materiam & formam, per Mercurium,sulphur & sal, per spiritum,animam & corpus.

Altera per Elementorum combinationem & alterationem res explicat.

Tertia per ænignata, fabulas, & figuras Hieroglyphicas doctrinam exponit.

Unde

Unde attendendum eſt, quàndo propriè vel impropriè Philoſophati ſunt; Hoc hic notandum venit, ne quis circa Operationes Chimicorum proprios & quidem tales fingat conceptus, qui nec ſcriptis Philoſophicis nec praxi conſentiunt, nam quod D. Hieronymus de Sacrâ Scriptura ajebat, eam nimirum Margaritæ per ſimilem eſſe, quæ ex omni parte perforari poſſit, id de ſcriptis Philoſophicis Hermeticis optimo, jure dici poteſt, cùm ad quamvis opinionem & conceptum trahi poſſint. Verùm qui harmoniam Philoſophicorum dictorum, præſertim conſentientem praxin, tanquam eorum cynoſuram dextrè combinabit, is & eruditè & experientificè Philoſophabitur, veramque Philoſophandi Methodum tùm addiſcet, quando alios Philoſophos veros intelliget, tùm inquam, quam dulcedinem Hermetica Philoſophandi Methodus pariat, non ſine gaudio & verâ contemplatione ſentiet, neque explicanda differentia inter Ariſtotelicam & Hermeticam Philoſophiam, præſertim Phyſicam, opus habebit.

Corollaria.

I.

An ſpagyrica ſit neceſſaria ſcitu?

℞. Affirmando. Nam cùm nullum medicamentum dextrè præparari poſſit, absque partium impurarum ſeparatione, quæ ſeparatio deſtillationibus, multisque aliis modis peragitur, neceſſaria valde eſt ſpagyrica, ſine quâ interiora rerum prorſus ignorantur, ſine quâ verbis, non re Philoſopharemur, denique ſine quâ cognitio boni & mali, puri nempe & impuri, nos fugeret, magno noſtri, ægrorum, omniumque naturalium ſecretorum ſcrutatorum damno.

2. An

2.

An ſpagyrica ſingulari inſtructione & tractatione, reliquarum diſciplinarum & artium inſtar, opus habeat.

Reſpondeo Affirmando. Ariſtoteles enim in Phyſicis hujus ſeparationis, alterationis & perfectionis rerum ne verbulo mentionem facit. Galenici ut Galenici, quo nomine Pharmacopœos quoque comprehendo, multis ſeculis communem etiam deſtillationem ignorarunt, taceo Magiſteriorum, oleorumque ſtillatitiorum & ſalium præparationem, ſolis enim ſimplicibus, & paucis compoſitis mixturis cura-

curaverunt ægros, quicquid verò præparationum habent, à Chimicis præcipuè mutuati ſunt, quare concludo, utile & neceſſarium eſſe, ut ſcientia ſeparandi purum ab impuro, idque perficiendi, ac tractandi, ſingulari doceatur Methodo ac libro, & hoc eſt, quod hactenus hoc opuſculo incipere conati ſumus, ſi Deus vitam largiatur, ea quæ heic in genere dicta ſunt, in ſpecie aliquando, prolixo ſupra hæc commentario nempe inſtitutionum ſpagyricarum volumine, explicabimus, ſicut & de facto, in Alma hâc Vniverſitate Moguntinâ, prædicta in Collegio noſtro ſpagyrico (ad quod Lectorem Philo-chimicum humaniter invitamus) ſecundùm rationem & experientiam tàm

tàm in Auditorio quam in Lab
ratorio, elucidare & explicare
non ceſſamus.

FINIS.

IND

INDEX TITULORUM hoc Opere explicatorum.

Index Paragraphorum hujus Opusculi.

§.5 Quid.

Carmen aggratulatorium,

Iohannes Ioachimus Beccherus Spirensis Medicus.

καλάνάγε.

Hinc adsis in usu Chemico ceu Hermes Orbis Sapiens.

QVam famã condunt sapientũ scripta relicta
Scriptum testatur te meruisse tuum.
Chimica quo firmas fundamina, pandis eorum
Structuram, ostendis quave sequenda via.
Orbis ceu sapiens Hermes hinc Cheimico in usu
Adsis, *queis nihil est, ceu potis affer opem*
Altius exurgas, scriptis tua fama perennet
Præstantûm dulcis consonet aura virûm.
Ipse bonoq; soli frondescas, tempora cessent
Quæ sapienti sunt adnumeranda malis.

Hæc paucula Fautori suo optimè emerito, in nominis sui Technam calamo deproperante adjecit, Breslæ

GOTHOFREDVS STOCKLOWE
Med.D.

rrata quæ in Autoris abſentiâ irrepſerunt.
Benevolus Lector ſic corrigat.

ag.2. Linea 16. pro aërum lege aëreum. p.3 l.20. perfectionis, l. perfectioris. p.3. l.25. ut l. aut. p.5. l.7. condemnationis, l condenſationis. p.8. l.22. tribuendum, l. timendū. p.10. l.24. cœlo, l. cœli p. 12. l.1. & deleatur. p 15. l.6. ſit. l fit. p 16. l.20 natura, l. materia. p.17. l.17. venticulo, l. ventriculo p.17. l.24. Pectorem, l. Lectorem. p. 19. l 20. firmantes, l. formantes. p. 22. l. 14 multaq; l. nullaq; p 23. l 1. hic, l. hi. p.23. l 8. applicetur. l. explicetur. p.24. l.15. aſſeruit, l. aſſerit. p.30. l.15. accidentibus, l. accedentibus. p.46. l.7. terreſtritates, l. terreſtreitates. p 46. l.17. corporitatē, l. corporeitatem. p.51. l 13. agglutinaris, l. agglutinans. p.56. l.25. imitetur, l. imitentur. p.57. l.14. ſubſtantiæ, l. ſubſtantiâ. p.58. l.7. qualibet, l. quodlibet. p.61. l.24. rarefacti, l rarefactū. 65. l.10. negatio, l. negotio. p.65. l 2. corriſivos, l. corroſivos. p.66. l.11. is, l. id. p.71. l.25. fixatatē, l. fixitatem. p.72. l.22. igneam, l. ignem. p.85. l.3. quoniam, l. quoddam. p.85. l.10. Schefferi. l. Schefleri. p.86. l.1. Meibunius, l. Meibomius. p.89. l.3. volatilas, l volatilitas. p.93. l.6. proſſetica, l proſthetica. p 94 l.13. purgatoribus, l. purgationibus. p.99. l.8. ultra, l. ulcera. p.100. l. 19. cauſet, l. cauſent. p.103. l.1. deficiet, l. deficiat. p.105. l. 23. vocáre, l. vocari. p.108. l.10. ratio, eſt. l. ratio eſt, p.112. l. 14. unum, quodlibet, l. unum quodlibet. p. 115. l. 18. ſublunraribus, l. ſublunaribus. p.120. l.14. conſtat, l. conſtant. p.130. l.10. alta, l. alba. p. 130. l.19. nominarint, l. nominarunt. p.131. l.25. ait in, l ait, ſi in. p.135. l.1. vehementiora, l. vehementiori. p.140. l.23. ut lapidibus, l. aut lapidibus. p.142. l.15. accreſcibucem, l. accreſcibilem. p.146. l.12. dicitur, l. dicuntur. p.157. l.24. heterogene, l. heterogeneæ. p.158. l. 2. terris, l. terreis. p.162. l.7 quæ, l. quâ. p.170. l.14. aqua. l. aquæ. p.177. l.16. ut, l. aut p.180. l.7. illis, l. illi. p.165. l.21. Hand-Capellen, l. Sand-Capellen. *p.184. l.18. vegetabiliam, vegetabilia.*

Divinæ Patris Sapientiæ ſit Laus
& Gloria.

2 Werke

das erste J. 7. unauf-
geschnitten
das 2te mit 2 Kupfern
e[illegible] gelt
MBr